

Strategia Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny do 2025 r.

Sitkówka-Nowiny 2015 r.

Spis treści

1. Wprowadzenie	3
1.1 Metodologia i etapy prac	5
1.2 Konsultacje społeczne.....	6
2. Krajowe i Regionalne dokumenty strategiczne	8
2.1. Krajowe dokumenty strategiczne.....	8
2.2 Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do 2020	10
2.3 Strategia Rozwoju Powiatu Kieleckiego do 2020.....	12
3. Diagnoza społeczno gospodarcza Gminy Sitkówka-Nowiny.....	15
3.1. Historia Gminy	15
3.2 Położenie, ład przestrzenny, środowisko naturalne	20
3.2.1 Położenie i ukształtowanie powierzchni.....	20
3.2.3 Środowisko naturalne	25
3.2.4 Zasoby kulturowe	29
3.3 Sfera społeczna	31
3.3.1 Charakterystyka demograficzna	31
3.3.2 Kultura, sztuka, sport	33
3.3.3 Edukacja na terenie Gminy.....	40
3.3.4 Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	46
3.3.5 Organizacje pozarządowe	49
3.4 Sfera gospodarcza	52
3.4.1 Rynek pracy	52
3.4.2 Charakterystyka lokalnego sektora gospodarczego	54
3.4.3 Rolnictwo i turystyka.....	56
3.4.4 Instytucje wsparcia przedsiębiorców	57
3.4.5 Główni pracodawcy	58
3.4.6 Gmina Sitkówka-Nowiny jako uczestnik lokalnego obrotu gospodarczego	58
3.5 Infrastruktura techniczna na terenie Gminy.....	60
3.5.1 Układ komunikacyjny.....	60
3.5.2 Wodociągi i kanalizacja.....	61
3.5.3 Gazownictwo	63
3.5.4 Energetyka i telekomunikacja.....	63
3.6 Infrastruktura społeczna na terenie Gminy	64
3.6.1 Oświata	64
3.6.2 Sport i rekreacja	65
3.6.3 Instytucje kultury	68
3.6.4 Pomoc społeczna.....	69
3.7 Funkcjonowanie i zarządzanie Gminy.....	71
3.7.1 Zarządzanie gminą.....	71
3.7.2 Dochody i wydatki Gminy oraz analiza sytuacji finansowej	74
3.7.3 Wyniki Ankiety sondażowej.....	77
3.8 Plan rozwoju Gminy	81
3.8.1 Analiza warunków rozwojowych Gminy	81
3.8.1 Misja Strategii Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny	88
3.8.2 Wizja Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny	89
3.8.3 Cele strategiczne	90
3.8.4 Cele operacyjne.....	91
3.8.5 Zadania do realizacji.....	92
3.9 Wdrażanie, monitoring i ewaluacja	93
3.9.1 Wdrażanie	93
3.9.2 Monitoring i ewaluacja	94

1. Wprowadzenie

Według teorii J. Hausner strategia rozwoju określana jest jako „koncepcja działania zmierzającego do zrównoważonego i długotrwałego rozwoju, przedstawiona w formie zwanego dokumentu zawierającego procedury osiągnięcia zamierzonych celów. Dokument taki powinien składać się z następujących elementów: diagnozy stanu istniejącego, analizy słabych i mocnych stron, celu strategicznego i celów pośrednich, części dotyczącej sposobu realizacji złożonych celów, z wyszczególnieniem roli poszczególnych podmiotów, mechanizmu monitorowania i korygowania wdrażanej strategii”¹.

Strategię Rozwoju Gminy można również określić jako długofalowy proces wytyczania i osiągnięcia celów wspólnoty samorządowej. Określa ona generalny kierunek, aspiracje i priorytety rozwoju społeczno-gospodarczego jednostki oraz przedstawia metody i narzędzia wdrożeniowe. Zapisy Strategii stanowią zatem determinantę decyzji merytorycznych, organizacyjnych i finansowych podejmowanych przez władze samorządowe. Dokument jest także odpowiedzią na ustawowy wymóg prowadzenia polityki rozwoju w oparciu o Strategię, jak również skuteczną próbą dostosowania się do standardów europejskich. Samo tworzenie strategii rozwoju, a następnie jej wdrożenie jest procesem bardzo złożonym, obejmującym kilka etapów. Dodatkowo, proces ten jest procesem iteracyjnym, pozwalającym na ciągłe aktualizowanie założeń strategii, dopasowywanie jej zapisów do zmieniających się warunków zewnętrznych i potrzeb mieszkańców. Etapy budowy strategii przedstawiają się następująco:

- Analizy strategiczne – obejmują otoczenie gminy oraz jej terenu i mają za zadanie zdiagnozować potencjały rozwojowe w odniesieniu do szans i zagrożeń, jakie niesie ze sobą otoczenie zewnętrzne.
- Wyniki przeprowadzonych analiz umożliwiają dokonanie wyboru i opracowanie optymalnej strategii, czyli szczegółowej mapy wskazującej precyzyjnie drogi i środki pozwalające gminie podążać we właściwym kierunku, urzeczywistnić wizję i osiągnąć założone cele.
- Wdrożenie strategii wiąże się również z realizacją wielu projektów strategicznych.

Dobrze zorganizowany proces opracowania strategii umożliwia zaangażowanie władz lokalnych oraz mieszkańców w planowanie swojej przyszłości. Uwzględnienie

¹ Hausner J. (red), Programowanie rozwoju regionalnego. Poradnik dla samorządów województwa, Małopolska Szkoła Administracji Publicznej Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków 1999, s. 16.

Strategia Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny do 2025 r.

zgłaszanych opinii i pomysłów pozwala na wypracowanie strategii, z którą będzie się identyfikowała w dużym stopniu społeczność lokalna. Utożsamianie się władz i mieszkańców gminy z opracowaną strategią stanowi niezbędny warunek jej skutecznej realizacji.

W procesie budowy Strategii bardzo ważną rolę odgrywają również przeobrażenia, jakie zaszły w sferze realnej, tj. rzeczywiste procesy i zjawiska (natury gospodarczej, społecznej, zarządczej, itp.), wpływające na rozwój gminy oraz aktualizacje dokumentów europejskich (Europa 2020), krajowych (Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju do 2030 r., Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju do 2020 r., Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do 2030 r.) i regionalnych (Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020, Strategia Rozwoju Powiatu Kieleckiego do 2020 r.). Stąd istotne jest by powstała Strategia została opracowana w kontekście dostosowania jej założeń do wytycznych i rekomendacji, które płyną z dokumentów o charakterze nadrzędnym. „Strategia Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny na lata 2015-2022” jest podstawowym narzędziem prowadzonej przez samorząd gminny polityki rozwoju lokalnego. Jest dokumentem strategicznym o charakterze długofalowym, wyznaczającym cele i kierunki rozwoju gminy do roku 2022. Celem niniejszej Strategii jest możliwie najpełniejsze rozpoznanie uwarunkowań rozwojowych gminy oraz skorelowanie ich z oczekiwaniami mieszkańców gminy i na podstawie tego określenie akceptowalnych kierunków rozwoju. Przyjęty horyzont czasowy Strategii oraz jej główne założenia nawiązują bezpośrednio do zasad polityki regionalnej państwa i polityki strukturalnej Unii Europejskiej. Zakłada się, że Strategia będzie bazowym dokumentem do opracowania i wdrożenia na terenie gminy programów i projektów, współfinansowanych ze środków krajowych i funduszy strukturalnych Unii Europejskiej w okresie programowania 2014-2020. Planowanie strategiczne w formie niniejszego dokumentu spełniać będzie trzy zasadnicze funkcje:

- Decyzyjną – tworzącą merytoryczne podstawy podejmowania decyzji przez podmioty planowania i zarządzania strategicznego, które wspomagają rozwój społeczny i gospodarczy na terenie gminy;
- Koordynacyjną – zapewniającą wielostronną spójność strategii rozwoju gminy, w tym spójność wewnętrzną celów i działań operacyjnych, spójność ze strategią województwa i kraju oraz strategiami sektorowymi Rządu RP, a także spójność z planem przestrzennego zagospodarowania gminy i województwa;

- Informacyjną – mającą szeroki wachlarz odbiorców informacji, w tym wszelkich adresatów polityki rozwoju gminy, określonej w dokumencie strategii. W ramach funkcji informacyjnej dokument strategii pełni także szeroko rozumianą rolę edukacyjną. Informuje o ideach rozwoju gminy oraz o sposobach wdrażania tych idei.

1.1 Metodologia i etapy prac

Poszczególne funkcje planowania strategicznego będą podejmowane w pełnym zakresie w procesie zarządzania wspomaganym rozwojem gminy, czyli w procesie wdrażania strategii w życie, poprzez realizację poszczególnych przedsięwzięć gospodarczych, społecznych i organizacyjnych

Metodologia i etapy prac Strategia została przygotowana według uzgodnionej na szczeblu krajowym struktury dokumentu, zapewniającej odpowiedni poziom standaryzacji i porównywalności treści strategii dla samorządów wojewódzkich Polski². Dokument Strategii składa się z pięciu podstawowych części:

- I. Podstaw prawnych i założeń metodologicznych;
- II. Diagnozy stanu wyjściowego oraz przyszłych uwarunkowań rozwoju gminy (w tym uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych) wraz z poprzedzającym rozdziałem opisującym krajowe i regionalne dokumenty strategiczne;
- III. Analizy strategicznej – analizy problemów oraz trendów wraz z analizą SWOT;
- IV. Celów i priorytetów rozwoju gminy do roku 2022;
- V. Opisu systemu wdrażania i monitorowania Strategii oraz źródeł finansowania.

Prace prowadzone nad opracowaniem Strategii Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny na lata 2015-2022 oparte zostały o model ekspercko-partycypacyjny, który pozwalał uspołecznić proces tworzenia niniejszego dokumentu strategicznego. Pierwszym etapem prac była inwentaryzacja zrealizowana metodą desk research dokumentów planistycznych oraz strategicznych, mających wpływ na kierunki rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny. Przy opracowaniu Strategii Rozwoju, szczególnie istotne były założenia i wytyczne zawarte w dokumentach wyższego rzędu, tj.: w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020, Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do 2020 r.” oraz Strategii

² Zarys metodyki opracowania programów strategicznych, Rządowe Centrum Studiów Strategicznych, Warszawa, październik 2004

Strategia Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny do 2025 r.

Rozwoju Powiatu Kieleckiego do roku 2020. W ramach drugiego etapu prac zorganizowano ankietę sondażową oceniającą potencjał Gminy Sitkówka-Nowiny, która zamieszczona została na oficjalnej stronie gminy oraz dystrybuowana była w prasie lokalnej. Dalszym etapem konsultacji społecznych była organizacja spotkania z przedstawicielami samorządu, organizacji pozarządowych i mieszkańców, podczas którego opracowano wspólnie analizę SWOT/TOWS, której wyniki wyznaczały kierunki działań rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny. Kolejny etap obejmował opracowanie projektu Strategii Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny na lata 2015-2022 z uwzględnieniem wniosków z przeprowadzonych z konsultacji społecznych. Na początku marca 2015 r. projekt dokumentu zostanie poddany ocenie przez kierownictwo i pracowników Urzędu, odpowiedzialnych za realizację niniejszego projektu. Ponad to zaplanowane zostały otwarte sesje poświęcone prezentacji i konsultacji opracowanego projektu Strategii. Na podstawie zgłaszanych ewentualnych uwag nastąpi wprowadzenie koniecznych modyfikacji i poprawek w treści dokumentów oraz przygotowanie i przekazanie do Urzędu Miejskiego ostatecznej wersji Strategii Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny na lata 2015-2022.

1.2 Konsultacje społeczne

Konsultacje społeczne „Strategia Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny na lata 2015-2022” zaprojektowane zostały w partnerstwie z różnymi przedstawicielami życia gospodarczego i społecznego gminy. Taka polityka miała na celu:

- Wypracowanie kierunków działań odpowiadających oczekiwaniom lokalnej społeczności,
- Zapobieżenie sytuacji, w której strategia działa jako „dokument władzy lokalnej”,
- Uświadomienie uczestników, iż strategia jest podstawą koordynacji działań różnych podmiotów tak, aby nawzajem się uzupełniały i zapewniały efekt synergii.

Prace nad dokumentem prowadzone były z przekonaniem, aby mieszkańcy mogli identyfikować się ze strategią musi ona obejmować wspólną wizję dotyczącą kierunków i form rozwoju społeczności lokalnej. W związku z tym proces tworzenia strategii skupiony był na opracowaniu systemu, w którym mieszkańcy, instytucje i podmioty władzy podejmują wspólne działania na rzecz rozwoju gminy w układzie władza – społeczność lokalna. Jest to o tyle ważne, że zakres strategii nie powinien skupiać się jedynie na tych

Strategia Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny do 2025 r.

obszarach, które ustawowo leżą w kompetencjach gminy, ale winien obejmować również zagadnienia rozwoju w ujęciu całościowym (obszar i zamieszkująca go ludność). W procesie budowania strategii dla Gminy Sitkówka-Nowiny uczestniczyli przedstawiciele różnych podmiotów, w tym:

- Przedstawiciele władz gminy;
- Pracownicy Urzędu Gminy i jednostek organizacyjnych gminy;
- Przedstawiciele organizacji pozarządowych;
- Przedstawiciele przedsiębiorców;
- Lokalni liderzy;
- Przedstawiciele innych grup występujący z pozycji interesariuszy.

Tabela 1: Harmonogram konsultacji społecznych

Termin i miejsce spotkania konsultacyjnego	Rodzaj i opis konsultacji społecznych
Od 14 czerwca do 30 czerwca 2015 r.	I Konsultacje społeczne w formie ankiety oceniającej potencjał rozwojowy gminy, aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej, mocnych i słabych stron, szans oraz zagrożeń związanych z jej rozwojem.
25 sierpnia 2015 r.	II Konsultacje społeczne w formie warsztatów szkoleniowych zorganizowanych w celu poznania potencjału gminy w układzie analizy SWOT (silne strony, słabe strony, szanse i zagrożenia) oraz zadań oczekiwanych do realizacji w latach 2015-2025
Październik 2015 r.	III Konsultacje społeczne w formie formularza, w którym można było wyrazić swoje opinie i postulaty do treści tworzonego projektu strategii. Uwagi przyjmowane były na udostępnionym przez Urząd Gminy formularzu

Źródło: opracowanie własne na podstawie harmonogramu spotkań konsultacyjnych

2. Krajowe i Regionalne dokumenty strategiczne

2.1. Krajowe dokumenty strategiczne

Proces tworzenia lokalnych dokumentów planistycznych, w szczególności Strategii Rozwoju powinien brać pod uwagę zmiany w aktach prawnych regulujących wytyczne prowadzenia polityki rozwoju na wyższych szczeblach, począwszy od dokumentów na szczeblu Unii Europejskiej, aż do wojewódzkiej bądź regionalnej strategii rozwoju. Tak ujęta spójność w wymiarze wertykalnym umożliwi wzmocnić efekty rozwojowe poprzez jednoznaczne zdefiniowanie kluczowych kierunków interwencji. Jednocześnie powoduje koncentrację środków publicznych na jasno określonych celach rozwojowych.

Schemat 1: Układ zależności oraz hierarchia europejskich, krajowych i regionalnych dokumentów strategicznych.

Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu „EUROPA 2020”		
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju „Polska 2030 – trzecia fala nowoczesności”		
Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020		
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie	8 strategii branżowych: – Rozwoju transportu: – Bezpieczeństwa narodowego RP – Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko – Rozwoju kapitału społecznego – Innowacyjności i efektywności gospodarki. – Zrównoważonego rozwoju wsi i rolnictwa. – Rozwoju zasobów ludzkich – Sprawne państwo	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030
Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do 2020 r.		

Źródło: opracowanie własne.

Strategia Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny do 2025 r.

Powyższy schemat prezentuje aktualny system prowadzenia polityki rozwoju, opierający się na hierarchicznym układzie dokumentów strategicznych, wzajemnie ze sobą zharmonizowanych i powiązanych. Zawiera on wytyczne płynące ze strategii Europa 2020, Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju, Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju oraz 9 strategii zintegrowanych, obejmujących 8 strategii branżowych i Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR). W tak pojmowany system wpisuje się Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do 2020, stanowiąca z kolei podstawę dla projektowania lokalnych dokumentów strategicznych. W procesie lokalnego planowania strategicznego należy jednak pamiętać, aby zachować spójność i relacyjne powiązanie z systemem nadrzędnych dokumentów strategicznych.

Z punktu widzenia lokalnej polityki rozwoju priorytetowe miejsce zajmuje dokument Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Regiony, miasta, obszary wiejskie. Zgodnie z ujętym w nim, nowym paradygmatem rozwoju regionalnego, do procesu planowania strategicznego powinno włączyć się następujące wytyczne:

- wykorzystywanie zasobów endogenicznych regionów (uniezależnianie się od transferów zewnętrznych),
- tworzenie polityk wieloletnich i zdecentralizowanych w przeciwieństwie do dotychczasowych dotacji jednorazowo przeznaczanych na działania krótkoterminowe, finansowanie inwestycji wyselekcjonowanych (jako tych działań, które w największym stopniu przyczyniają się do rozwoju społeczno-gospodarczego regionu i powodują jego dyfuzję),
- wieloszczeblowe zarządzanie polityką regionalną – zaangażowanie wielu partnerów przez władze regionalne,
- zróżnicowane podejście do różnych typów regionów – wykorzystywanie specjalizacji regionalnych oraz reagowanie na specyficzne bariery rozwojowe.

Wytyczne te zostały sformułowane przede wszystkim w celu wzmocnienia procesu programowania polityki rozwoju na szczeblu wojewódzkim. Jednak myśl zawarta w powyższych uwagach może stanowić ważną wskazówkę podczas programowania polityki rozwoju na szczeblu powiatowym i gminnym. Ponadto zgodnie z rekomendacjami KSRR,

Strategia Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny do 2025 r.

w procesie zarządzania strategiami rozwoju postuluje się tworzenie i utrwalanie szerokich partnerstw między instytucjami publicznymi i społeczeństwa obywatelskiego tak, by zapewnić skuteczny i wielopoziomowy system zarządzania polityką rozwoju.

2.2 Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do 2020

Najważniejszym dokumentem określającym zasady polityki rozwoju na szczeblu regionalnym jest Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020. Zapisy dokumentu postulują koncentrację środków na precyzyjnie określonych celach, parametryzację działań strategicznych, jasny podział zadań i odpowiedzialności za poszczególne obszary polityki rozwoju, prowadzący jednak do mobilizacji zasobów wielu podmiotów społecznych. Struktura SRWŚ obejmuje sześć głównych celów warunkujących polityki rozwoju województwa, a także priorytety i kierunki działania w ramach tych celów. Dla każdego z celów sformułowano priorytety strategiczne, stanowiące opis pożądanego kierunku zmian i działań w perspektywie do 2020 roku. Każdy z celów warunkujących w ramach postawionych priorytetów realizowany jest poprzez wyodrębnione kierunki polityki rozwoju, złożone z katalogu działań i przedsięwzięć. W odniesieniu do poszczególnych kierunków polityki sformułowana została strategia postępowania, określająca pożądaną stan docelowy, a także określająca czynniki sprzyjające i ograniczające możliwość osiągnięcia zmiany będącej pochodną realizacji celów strategicznych. Na poniższym rysunku zobrazowano strukturę dokumentu.

Schemat 2: Struktura Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do 2020 r.

<i>Misją Województwa Świętokrzyskiego jest: Podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców województwa Świętokrzyskiego</i>					
<i>Celem generalnym jest wzrost atrakcyjności województwa fundamentem zintegrowanego rozwoju w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej</i>					
Cel 1	Cel 2	Cel 3	Cel 4	Cel 5	Cel 6
Przyspieszenie rozwoju bazy ekonomicznej i wzrostu innowacyjności województwa	Rozwój zasobów ludzkich	Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody i dóbr kultury.	Wzmocnienie potencjału instytucjonalnego województwa	Rozwój systemu infrastruktury technicznej i społecznej	Aktywizacja rolnictwa i wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich.
<p>Priorytet 1: Tworzenie otoczenia przyjaznego dla powstawania i rozwoju nowoczesnego biznesu, szczególnie sektora małych i średnich przedsiębiorstw.</p> <p>Priorytet 2: Wspieranie rozwoju gospodarki opartej na wiedzy.</p> <p>Priorytet 3: Kształtowanie specjalizacji regionalnej w gospodarce.</p> <p>Priorytet 4: Kreowanie rozwoju i dywersyfikacji funkcji wyższego rzędu w Kieleckim Obszarze.</p>	<p>Priorytet 1: Doskonalenie systemu szkolnictwa z uwzględnieniem rynku pracy.</p> <p>Priorytet 2: Rozwój potencjału kadrowego nauki i sektora badawczo-rozwojowego.</p> <p>Priorytet 3: Rozwój form kształcenia ustawicznego.</p> <p>Priorytet 4: Aktywna polityka rynku pracy.</p> <p>Priorytet 5: Zintegrowana polityka społeczna.</p> <p>Priorytet 6: Społeczeństwo obywatelskie.</p>	<p>Priorytet 1: Tworzenie warunków rozwoju turystyki..</p> <p>Priorytet 2: Ochrona i udostępnienie dziedzictwa kulturowego.</p> <p>Priorytet 3: Tworzenie warunków zrównoważonego rozwoju umożliwiających prawidłowe funkcjonowanie systemów ekologicznych.</p>	<p>Priorytet 1: Instytucjonalne przygotowanie województwa do realizacji polityki rozwoju regionalnego.</p> <p>Priorytet 2: Wzmocnienie kadr administracji regionalnej i lokalnej.</p> <p>Priorytet 3: Rozszerzenie współpracy z partnerami krajowymi i zagranicznymi..</p> <p>Priorytet 4: Zapewnienie wysokiej jakości usług publicznych.</p> <p>Priorytet 5: Marketing regionalny.</p>	<p>Priorytet 1: Rozbudowa i podnoszenie standardów infrastruktury społecznej.</p> <p>Priorytet 2: Podnoszenie standardów i stworzenie spójnego układu komunikacyjnego oraz gospodarki przestrzennej stymulującej rozwój regionu.</p> <p>Priorytet 3: Rozwój systemów informatycznych - szerokopasmowego dostępu do Internetu oraz regionalnej zintegrowanej platformy usług elektronicznych.</p> <p>Priorytet 4: Rozwój komunalnej infrastruktury ochrony środowiska.</p> <p>Priorytet 5: Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego.</p> <p>Priorytet 6: Poprawa stanu infrastruktury mieszkaniowej jako czynnika warunkującego wzrost mobilności zasobów ludzkich.</p>	<p>Priorytet 1: Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich umożliwiający przechodzenie ludności wiejskiej do zawodów pozarolniczych.</p> <p>Priorytet 2: Rozwój i modernizacja produkcji rolnej i przetwórstwa rolno spożywczego.</p> <p>Priorytet 3: Rozbudowa otoczenia instytucjonalnego rynku rolnego.</p>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Woj. Świętokrzyskiego do 2020 r.

Strategia Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny do 2025 r.

Rekomendacje dotyczące programowania lokalnej polityki rozwoju można odnaleźć w SRWS do 2002 r. niemalże w ramach każdego postawionego celu warunkującego, które obejmują obszar miast i terenów wiejskich. Dokument Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020 został opracowany z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, rozumianej jako zachowanie równowagi pomiędzy celami gospodarczymi, społecznymi i środowiskowymi.

Wśród kierunków polityki rozwoju w tym obszarze zwrócono uwagę na potrzebę integracji przestrzennej na poziomie lokalnym i zapewnienie powiązań lokalnych w obrębie obszarów wiejskich, dla których centrami są małe i średnie miasta, docelowo zapewniające jednolity standard dostępności podstawowych usług i dóbr publicznych. Wśród kluczowych działań w ramach wyznaczonych celów strategicznych przewidziano poprawę dostępności podstawowych usług publicznych w zakresie lokalnej infrastruktury społecznej, o charakterze: edukacyjnym, kulturalnym, rekreacyjnym i sportowym oraz zdrowotnym, jak również w zakresie ochrony środowiska naturalnego. Kolejnym kierunkiem polityki jest rozwój gospodarczy małych i średnich miast oraz terenów wiejskich. Celem działań określonym w ramach tego kierunku jest przede wszystkim przeciwdziałanie narastającym wewnątrz regionalnym różnicom o charakterze gospodarczym. W ramach kluczowych działań odnoszących się do poprawy kondycji gospodarczej małych i średnich miast główny nacisk położono na to, że województwo świętokrzyskie będzie regionem zapewniającym swoim mieszkańcom dostęp do usług publicznych o wysokim standardzie, o nowoczesnej i zaawansowanej technologicznie gospodarce oraz istotnym partnerem w procesie rozwoju Europy.

2.3 Strategia Rozwoju Powiatu Kieleckiego do 2020

Strategia Rozwoju Powiatu Kieleckiego jest podstawowym dokumentem strategicznym, określającym cele, priorytety i kierunki polityki rozwoju powiatu do 2020 roku. Jest punktem odniesienia dla strategii i programów opracowywanych przez jednostki samorządu terytorialnego w powiecie kieleckim, dokumentem wyjściowym dla poszczególnych, branżowych strategii. Dokument ten charakteryzuje się spójnością z założeniami rozwojowymi województwa zawartymi w „Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020”.

Strategia Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny do 2025 r.

Misja jest generalną deklaracją, określającą planowany proces rozwojowy służący poprawie wizerunku powiatu w perspektywie kilkunastu lat. Warunkiem realizacji ustalonej misji jest podjęcie szeregu działań, które spowodują systematyczny, trwały wzrost gospodarczy i rozwój instytucjonalny, co w efekcie doprowadzi do podniesienia poziomu życia mieszkańców oraz świadczonych na ich rzecz usług publicznych. Misja powiatu kieleckiego to: **„Podniesienie jakości życia mieszkańców powiatu kieleckiego oraz poprawa standardu usług publicznych poprzez realizowanie polityki zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego z poszanowaniem środowiska naturalnego i racjonalne wykorzystanie walorów kulturowych i turystycznych powiatu”**. Do podstawowych obszarów działania powiatu należą: – ochrona zdrowia, – edukacja, – komunikacja, – rynek pracy, – rozwój gospodarczy.

Cele strategiczne określone zostały na podstawie przeprowadzonej diagnozy sytuacji – społeczno-gospodarczej powiatu oraz analizy SWOT najważniejszych obszarów rozwoju tj.: **1) edukacja, 2) bezrobocie, 3) zdrowie i opieka społeczna, 4) infrastruktura drogowa, 5) rozwój gospodarczy, 6) ochrona środowiska**. Analiza istniejącej sytuacji gospodarczej, uwarunkowań i potrzeb mieszkańców pozwoliła na ustalenie celów strategicznych w obszarach:

1. Rozwój zasobów ludzkich i instytucjonalnych, Strategia Rozwoju Powiatu Kieleckiego do roku 2020
2. Ochrona i racjonalne wykorzystanie środowiska i dóbr kultury,
3. Rozwój gospodarczy oraz rozwój infrastruktury technicznej i społecznej.

Wyznaczając cele strategiczne wskazano na ogólne cele pożądane do osiągnięcia w długoletniej perspektywie czasowej, których realizacja zależna jest od szeregu czynników zewnętrznych. Kolejnym krokiem było wyznaczenie priorytetów – celów szczegółowych, będących wyznacznikiem kierunków działań powiatu. Układ wyznaczonych celów strategicznych i priorytetów przedstawia się następująco:

Cel strategiczny I – Rozwój zasobów ludzkich i instytucjonalnych

Priorytet 1 – Rozwój edukacji i dostosowanie oferty edukacyjnej do wymogów rynku pracy.

Priorytet 2 – Przeciwdziałanie bezrobociu, aktywizacja rynku pracy i wzrost kompetencji zawodowych mieszkańców powiatu.

Priorytet 3 – Zwiększenie dostępności i podniesienie jakości usług w sferze ochrony zdrowia.

Strategia Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny do 2025 r.

Priorytet 4 – Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego.

Priorytet 5 – Zwiększenie skuteczności i efektywności działań administracji.

Priorytet 6 – Zintegrowana polityka społeczna.

Priorytet 7 – Rozwijanie aktywnych form integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

Priorytet 8 – Likwidacja barier architektonicznych, urbanistycznych, transportowych w komunikowaniu się, technicznych w dostępie do środowiska wewnętrznego i zewnętrznego osób niepełnosprawnych.

Cel strategiczny II – Ochrona i racjonalne wykorzystanie walorów środowiska naturalnego i dóbr kultury

Priorytet 1 – Ochrona i poprawa stanu środowiska naturalnego.

Priorytet 2 – Ochrona i optymalne wykorzystanie dóbr kultury.

Priorytet 3 – Rozwój turystyki oraz tworzenie i modernizacja infrastruktury kulturowej i turystycznej. Strategia Rozwoju Powiatu Kieleckiego do roku 2020 94/115

Cel strategiczny III – Rozwój gospodarczy oraz rozwój infrastruktury technicznej i społecznej.

Priorytet 1 – Zwiększenie i poprawa dostępności komunikacyjnej powiatu.

Priorytet 2 – Budowa, rozbudowa, modernizacja i wyposażenie obiektów użyteczności publicznej.

Priorytet 3 – Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego.

Priorytet 4 – Rozwój sektora MŚP.

Priorytet 5 – Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich.

Wyznaczone cele strategiczne i priorytety nie mają układu hierarchicznego i będą realizowane równocześnie, w zależności od dostępności środków finansowych oraz zaangażowania się we wdrażanie strategii poszczególnych instytucji i podmiotów. W obrębie każdego z priorytetów wskazano propozycje zadań, których realizacji należy się podjąć, aby osiągnąć wyznaczone priorytety i cele strategiczne. Ze względu na swój charakter część zadań może służyć realizacji różnych priorytetów lub celów strategicznych. Mogą one być modyfikowane bądź uszczegółowiane w miarę pojawiania się realnych możliwości ich realizacji. W ramach zadań realizowane będą projekty szczegółowo określające przedsięwzięcia.

3. Diagnoza społeczno gospodarcza Gminy Sitkówka-Nowiny

Diagnoza społeczno gospodarcza Gminy Sitkówka-Nowiny za zadanie zobrazować trendy rozwojowe i jest podstawą do obiektywnej, opartej na faktach, oceny możliwości dalszego rozwoju Gminy. Przedstawia opis stanu, do którego będzie się można odwoływać w trakcie realizacji strategii, śledząc postępy wdrażania zaplanowanych działań.

Diagnoza zawiera analizę następujących obszarów funkcjonowania Gminy:

- *Położenie, ład przestrzenny, środowisko naturalne*
- *demografia*
- *warunki życia mieszkańców (w tym sytuacja mieszkaniowa, wodociągi i kanalizacja, drogi, gospodarka odpadami, usługi dla ludności)*
- *działalność gospodarcza*
- *mienie komunalne*
- *rynek pracy (w tym bezrobocie)*
- *finanse Gminy (szczegółowa analiza budżetu w ostatnich 5 latach).*
- *oświata*
- *kultura, sport i rekreacja*
- *działalność organizacji pozarządowych*
- *pomoc społeczna*
- *ochrona zdrowia*
- *bezpieczeństwo publiczne*

Informacje zebrane i przeanalizowane w niniejszym dokumencie pochodzą z wielu źródeł i są wynikiem prac szerokiego grona konsultantów i samorządu Gminy.

3.1. Historia Gminy

Na terenie obejmującym obszar obecnej Gminy Sitkówka-Nowiny, osadnictwo człowieka istniało już od najwcześniejszych lat. Znaleźiska z Jaskini Raj dowodzą pobytu i działalności myśliwskiej człowieka neandertalskiego sprzed około 50 tys. lat. Istniejące stanowiska archeologiczne świadczą o osadnictwie z epoki neolitu, brązu, żelaza. W IX wieku ziemie te znajdowały się w granicach państwa Mieszka I i były obiektem ekspansji osadników. Miały istotne znaczenie dla kształtującego się młodego organizmu

Strategia Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny do 2025 r.

państwowego, wicie uwagi poświęcili im panujący – Kazimierz Łokietek i Kazimierz Wielki.

Po utworzeniu państwa polskiego, rzeki odgrywały rolę granic państwowych, kościelnych. Rzeka Bobrza oddzielała diecezję krakowską od gnieźnieńskiej. Stan ten uległ zmianie dopiero na początku XIX wieku w chwili utworzenia diecezji kieleckiej.

W późniejszym okresie okazało się, że nie bez znaczenia były zdeponowane tu przez przyrodę cenne bogactwa mineralne, szczególnie kruszce. Te właśnie skarby ziemi stymulowały przez kolejne wieki rozwój procesów osadniczych, gospodarczy rozkwit, a co się z tym wiąże, intensywne eksploataowanie zasobów. W XII wieku zaczął się rozwój górnictwa i hutnictwa żelaza, a u jego schyłku datuje się początki górnictwa i hutnictwa kruszcowego, tj. wydobywania i przetwórstwa rud ołowiu, miedzi i srebra. Najświetniejszy okres w dziejach regionu to XV i XVI wiek. Lustracja dóbr królewskich w Polsce w 1564 roku w tym Chęcińskiego Ośrodka Górniczego, potwierdza wydobywanie ołowiu na Górze Zelejowej, Bolechowickiej, Czerwonej Górze, Berberysówce. Rudę żelaza wydobywano na Górze Telegraf. W Białogonie pracowała huta miedzi i ołowiu, a w Woli Murowanej huta ołowiu. Właścicielem zasobów mineralnych był król, z ramienia którego administrację sprawował żupnik, a od wydobytych rud pobierano tzw. olborę. Dochody królewskiego starostwa Chęcińskiego z tego tytułu były znaczne, a starostwo należało do najbogatszych w kraju. Przetwórstwo rud wymagało dużych ilości drewna, dlatego nastąpiło wytrzebienie ogromnych połaci lasów. W miarę wyczerpywania się złóż zmieniała się z czasem rola górnictwa kruszcowego, rozwijało się natomiast począwszy od XVII wieku kopalnictwo marmurów.

Z początkiem XX wieku zaczęto eksploatować kamień wapienny jako surowiec do wyrobu wapna palonego oraz w przemyśle chemicznym, hutniczym i cukierniczym. Najstarsze kamieniołomy w Sitkówce czynne były od początku XX wieku. W kamieniołomie Nowiny (obecnie nazywa się Zgórsko) eksploatacja prowadzona była od 1928 roku. Był on własnością braci Goldferbów pochodzenia żydowskiego, nazwę nadali mu robotnicy jako nowość – **Nowiny**. Kamieniołom zmieniał właścicieli, był miejscem wydobywania surowca wapienniczego dla powstałych Zakładów Cementowo-Wapienniczych w 1966 roku i funkcjonował do 1990 roku. Początkowo wydobywanie kamienia prowadzono w sposób ręczny, praca odbywała się na dwie zmiany i pracowało w nim około 50 pracowników. Kamień był segregowany i ładowany na kolej wąskotorową, a następnie transportowany na stację przeładunkową, w Sitkówce. Do 1988 roku w kamieniołomie eksploatację prowadzono w dwóch piętrach po 20 m każdy, a potem zaniechano z uwagi na wysokie koszty wydobywania kamienia. Od 1990 roku wyrobisko jest zalane wodą o głębokości 5 m i powierzchni 11 ha. Zbiornik wodny stanowi olbrzymi staw do hodowli ryb i jest rajem dla wędkarzy. Zarządza nim Towarzystwo Wędkarskie „Nowiny”.

Strategia Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny do 2025 r.

Gęstość zaludnienia w 1932 roku w rejonie obecnego Białego Zagłębia, tj. Bolechowic, Kowali, Posłowie, Sitkówki, Szewc, Woli Murowanej, wynosiła od 73 do 94 os/km². Ludność zatrudniona była w przemyśle wydobywczym, wapienniczym, ceramicznym, trudniła się również rolnictwem, rzemiosłem i handlem.

Przemysł ceramiczny, tj. produkcja cegły w Zgórsku, przyczynił się do wycięcia okolicznych lasów. W roku 1920 lasy tego regionu zajmowały 24%, a w 1938 roku 22% powierzchni. Uroki okolicy z osobliwością przełomu Bobrzy między Pasmem Zgórskim i Posłowickim w Słowiku doceniali współcześni żyjący w drugiej połowie XIX wieku i w pierwszej XX wieku. Pobliski Słowik i Trzcianki były miejscowościami letniskowymi, a ich walory dodatkowo wzrosły, kiedy to w 1863 roku przeprowadzono szlak kolei dęblińskiej. W latach trzydziestych XX wieku ten kurort letniskowo-wypoczynkowy nazywany był „Małą Krynicą” Kielecczyzny, skupiał przeważnie zamożnych mieszkańców Kielc.

W 1958 roku rząd PRL zainteresował się terenami w pobliżu rzeki Bobrzy, które posiadały bogate złoża kamienia - wapienia dewońskiego. Ich eksploatacja miała stać się w najbliższym czasie bardzo wydajna a okolica zatraciła charakter letniskowy. Lokalizacja Kombinatu zwanego w przyszłości Nowiny budziła spore kontrowersje. Zwyciężyła opcja wybudowania Kombinatu w odległości 1,2 km od stacji kolejowej Sitkówka i 8 km od Kielc oraz 1,5 km od ważnej arterii komunikacyjnej E-7 Kraków-Kielce, przegrała zaś opcja ekologiczna, przeciwna budowie cementowni z powodu planowanej ówczasie budowy szpitala - sanatorium w Czerwonej Górze. Cementownia została zlokalizowana na terenie przysiółka o nazwie Nowiny, założonego w latach 1910-1922. Budowę kombinatu rozpoczęto w 1961 roku i trwała ona pięć lat. W 1970 roku rozpoczęto budowę cementowni Nowiny II, a rozruch jej nastąpił w 1973 roku.

Cementownia I ze szlamu, natomiast Cementownia II z mączki produkowały półprodukt klinkier, z dodatkiem żużla, pyłu dymnicowego, pyłów z elektrofiltrów, kamienia wapiennego, gipsowego produkowany był cement.

Niemal od samego początku produkcji cementu zwrócono uwagę na zapylenie okolicy. Od 1969 roku zostały założone filtry na kominy, nadal jednak piętą achillesową cementowni był problem zapylenia. Sprawa ta często była prezentowana w prasie lokalnej i krajowej. Rozgoryczeni rolnicy z Bolechowic, Zgórska, Kowali, Zagród zaczęli występować do dyrekcji zakładu o odszkodowania,

Od 1979 roku zmniejszała się wydajność pracy elektrofiltrów i ich efektywność spadła do 56%. Wyłączane elektrofiltry i praca cementowni całą parą przyczyniła się do niszczenia przyrody od pyłów cementu płynących chmurami nad Słowikiem, Sitkówką, Zgórskiem. Trzcinkami i całą okolicą.

Strategia Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny do 2025 r.

W 1992 roku w Zakładach Cementowo Wapienniczych „Nowiny” zakończono modernizację, przy wydatnej pomocy Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach, wymieniono ponownie filtry i elektrofiltry. Dzięki temu Nowiny opuściły listę 80 najgroźniejszych trucicieli atmosfery, na której znajdowały się przez kilka lat. Zlikwidowano też tzw. wtórne zapylenie. Na drogach zewnętrznych usuwano pył, a nawierzchnie zaczęto polewać wodą przemysłową pompowaną z wyrobiska, przeznaczoną potem do produkcji szlamu. Nic nie trafiła więc do Bobrzy. Od czerwca 1996 roku rozpoczęła się nowa karta historii cementowni „Nowiny”, która została sprywatyzowana i stała się członkiem niemieckiego koncernu Dyckerhoff Polska Sp. z o.o. Obok cementowni znajduje się też wchodząca w skład koncernu Dyckerhoff fabryka suchych zapraw tynkarskich, klei do fliz, fugi itp. Systematyczne pomiary wykazują, że normy zapylenia nie są przekraczane.

Na terenie obecnej gminy Sitkówka – Nowiny utworzono po raz pierwszy jednostkę administracyjną w roku 1955 pod nazwą; Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej w Zagrodach, którego siedziba była w budynku prywatnym należącym do Pana Znojka w Zagrodach. Obecnie budynek ten już nie istnieje - został rozebrany.

Następnie w 1957 roku zmienione zostało miejsce siedziby jednostki administracji państwowej oraz dokonana została zmiana jej nazwy na: Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej w Sitkówce, którego siedziba była w budynku prywatnym Pana Kuty w Sitkówce. Obecnie budynek ten istnieje i znajduje się na terenie administracyjnym miasta Kielce przy ulicy Chorzowskiej. Następnie w 1973 roku zakończona została budowa nowego budynku jednostki administracji państwowej w Nowinach do którego też został urząd przeniesiony i decyzją Wojewódzkiej Rady Narodowej w Kielcach przemianowano jednostkę administracyjną z dniem 01.01.1974 i nadano nową nazwę **Gmina Sitkówka - Nowiny**. Na dzień dzisiejszy jest to część obecnego budynku Urzędu Gminy zajmowana przez Bank Spółdzielczy w Kielcach – Filia w Nowinach.

Od roku 1974 do dnia dzisiejszego adres siedziby jednostki administracji nie uległ zmianie, ale jego siedziba w wyniku dwukrotnej modernizacji została znacznie rozbudowana i powiększona tak powierzchniowo jak też liczebnie w ilości zatrudnionych pracowników Urzędu Gminy.

Gmina Sitkówka-Nowiny należy do powiatu kieleckiego i jest jedną z najbardziej uprzemysłowionych gmin regionu kieleckiego, stanowi centrum tzw. „Białego Zagłębia”. Ze względu na sposób zagospodarowania terenów można wyróżnić w Gminie obszary o charakterze: przemysłowym, miejskim, wiejskim. Działalność przemysłowa skupiona jest w południowo-wschodniej części Gminy.

Strategia Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny do 2025 r.

Lokalizacja licznych branż przemysłu ciężkiego - cementowo - wapienniczego oraz chemicznego w okresie socjalistycznym, przyczyniła się do szybkiej degradacji naturalnego środowiska na terenie Gminy. Ogromne kombinaty przemysłowe, tj. ZCW Nowiny, ZPW Trzuskawica oraz kopalnie odkrywkowe - kamieniołom Kowala, Trzuskawica, Radkowice, Jaźwica w bardzo szybkim tempie przyczyniły się do zupełnej degradacji naturalnego środowiska w stopniu określonym przez specjalistów mianem klęski ekologicznej. Stan ten spowodował, iż lokalny samorząd Gminy Sitkówka-Nowiny z chwilą wdrożenia nowych zasad funkcjonowania samorządu terytorialnego stanął przed zadaniem nie tylko przerwania dalszej degradacji naturalnego środowiska, ale również odbudowy potencjału przyrodniczego w zakresie flory i fauny.

3.2 Położenie, ład przestrzenny, środowisko naturalne

Rozdział zawiera podstawowe informacje na temat położenia Gminy Sitkówka-Nowiny, głównych szlaków komunikacyjnych na jej terenie, układu osadniczego oraz środowiska naturalnego w zakresie zasobów, walorów oraz zagrożeń. Ponadto zawarto spis zasobów kulturalnych wpisanych w rejestr Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i Gminnej Ewidencji Zabytków

3.2.1 Położenie i ukształtowanie powierzchni

Zgodnie z mapą regionów fizyczno-geograficznych gmina Sitkówka-Nowiny położona jest w zachodniej części regionu Gór Świętokrzyskich, wchodzących w obręb prowincji Wyżyna Małopolska. Od Północy otacza ją pasmo Gór Zgórskich i Dymińskich, od południowego zachodu Grzbiet Bolechowicki przechodzący ku południowemu wschodowi w pasmo pojedynczych wzgórz m linii Brzeziny – Morawica.

Siedziba gminy położona jest w odległości około 12 km na południe od Kielc. Długość gminy wynosi ok. 13 km na kierunku wschód-zachód, natomiast szerokość ok. 3 km na kierunku północ-południe. Administracyjnie graniczy ona z następującymi gminami województwa świętokrzyskiego: od północnego-zachodu z gminą Piekoszów, od północnego-wschodu z gminą Kielce, od południowego-zachodu, z gminą Chęciny a od południowego-wschodu z gminą Morawica. Według nowego podziału administracyjnego gmina Sitkówka-Nowiny należy do powiatu kieleckiego ziemskiego w województwie świętokrzyskim.

Rysunek 1: Położenie Gminy Sitkówka-Nowiny w powiecie kieleckim

Źródło: www.wikipedia.pl

Strategia Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny do 2025 r.

Z północy na południe biegnie przez gminę droga międzynarodowa nr 7 (obwodnica) Gdańsk – Warszawa – Kielce – Kraków – Chyżne oraz droga wojewódzka nr 762 Kielce – Chęciny – Małogoszcz. Lokalna, dosyć gęsta sieć drogowa łączy poszczególne wsie zlokalizowane na terenie Gminy, jak również daje dobre połączenie drogowe z takimi miastami jak Kielce (12 km), Kraków (108 km), Warszawa (194 km), Katowice (146 km), Tarnów (113 km), Częstochowa (128 km), Lublin (185 km), Rzeszów (173 km).

Gmina położona przy głównych szlakach komunikacji krajowej i międzynarodowej. Przez teren gminy przebiegają: **trasy komunikacji samochodowej;**

- Warszawa-Kielce-Kraków
- Kielce-Lublin
- Kielce-Częstochowa

oraz trasy komunikacji kolejowej:

- Warszawa-Kielce-Kraków
- Warszawa-Kielce-Katowice

trasy kolejowe komunikacji międzynarodowej:

- Polska wschodnia – Unia Europejska
- Polska wschodnia – Kraje Europy Wschodniej LHS (linii Hutniczej Szerokotorowej)

3.2.2 Ład przestrzenny

Gmina Sitkówka-Nowiny obejmuje obecnie obszar o powierzchni 4561 ha czyli 45,6 km², z czego 19,03 km² stanowią lasy i grunty leśne (około 42%). Siedziba Urzędu Gminy położona jest w odległości 12 km na południe od Kielc. Długość gminy wynosi 13 km na kierunku wschód-zachód, natomiast szerokość na jej kierunku północ-południe wynosi ok. 3 km. W bezpośrednim sąsiedztwie Gminy Sitkówka-Nowiny znajdują się: Gmina Piekoszów (od północnego-zachodu), Gmina Chęciny (od południowego-zachodu), Gmina Morawica (od południowego-wschodu) oraz Gmina Kielce (od północnego-wschodu). Według podziału administracyjnego Gmina Sitkówka-Nowiny należy do powiatu kieleckiego ziemskiego. Gmina Sitkówka-Nowiny jest gminą o statusie gminy wiejskiej i składa się z 6 sołectw

Strategia Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny do 2025 r.

(Bolechowice, Kowala, Szewce-Zawada, Wola Murowana, Zgórsko-Zagrody, Sitkówka-Trzcianki) oraz jednego osiedla mieszkaniowego (Nowiny).

Obszar **Gminy Sitkówka-Nowiny** odróżnia się od terenów sąsiednich rzeźbą skalistych pasm i rozdzielających je dolin. Przez centralną część obszaru ciągnie się Pasma Zgórskie z dominującą Górą Patrol (389 m) oraz Pasma Posłowskie z Górą Biesak (381 m). Na południe od Pasma Zgórskiego położony jest Grzbiet Bolechowicki z Czerwoną Górą (328 m), gdzie wśród lasów znajduje się historyczny kamieniołom „Zygmuntówka” i perła przyrody nieożywionej ziemi Chęcińskiej – Jaskinia Raj.

Urząd Gminy Sitkówka-Nowiny znajduje się w Nowiny przy ul. Białe Zagłębie 25. W skład gminy od 2004 r. wchodzi 5 sołectw:

- Bolechowice,
- Kowala,
- Szewce-Zawada,
- Wola Murowana,
- Zgórsko-Zagrody
- Osiedle Nowiny

oraz 3 miejscowości Trzcianki, Sitkówka i Słowik-Markowizna. Centralną część zajmuje od 1963 r. osiedle mieszkaniowe Nowiny zbudowane dla pracowników pobliskiej cementowni.

Według danych z Urzędu Gminy na **dzień 31 grudnia 2014** roku gminę zamieszkuje 7558 osoby, w tym 3834 kobiet (50,7%) i 3724 mężczyzn (49,3%). Średnio na 1 km² przypada 165,74 osoby. Natomiast średnia gęstość zaludnienia wynosi 169 osoby/km². Dane opisujące sytuację demograficzną Gminy Sitkówka-Nowiny zamieszczone zostały w poniższej tabeli.

Tabela 2: Sytuacja demograficzna w gminie Sitkówka-Nowiny w 2014 roku

Miejscowość	Ogółem	Stale	Czasowe	Kobiety	Mężczyźni
Bolechowice	584	572	12	305	279
Kowala	862	841	21	455	407
Kowala Mała	142	140	2	70	72
Szewce	652	629	23	303	349
Zawada	170	168	2	87	83
Wola Murowana	436	424	12	219	217
Zgórsko	1413	1370	43	686	727
Zagrody	417	411	6	205	212
Nowiny	2323	2150	173	1227	1096
Trzcianki	250	246	4	118	132
Słowik	104	100	4	58	46
Sitkówka	205	199	6	101	104
Razem	7558	7250	308	3834	3724

Źródło: dane UG

Strategia Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny do 2025 r.

Teren Gminy Sitkówka-Nowiny to miejsce łączenia się głównych szlaków turystycznych Gór Świętokrzyskich, przebiegających przez malownicze pasma górskie. Szlaki te łączą piastowskie miasto Chęciny, z warownią gotycką, wzniesioną, na przełomie XIII/XIV. U podnóża Góry Zamkowej znajduje się Skansen Wsi Kieleckiej. W odległości 3 km od centrum gminy znajduje się najpiękniejsza jaskinia Europy Jaskinia „Raj” z bogatą szatą naciekową, a 7 km dalej Jaskinia „Piekło” położona na północno-zachodnim zboczu Góry Żakowej.

Walory turystyczne posiada głównie północno-zachodnia, włączona w granice Chęcińskiego Kieleckiego Parku Krajobrazowego, część gminy – sołectwo Szewce-Zawada i Zgórsko-Zagrody. Sołectwo Szewce-Zawada znajdujące się bezpośrednio w granicach Parku, odznacza się znaczną lesistością, ciekawym ukształtowaniem terenu, a jego środkową, rolniczą część okalają góry: Pasma Zelejowskie, Pasma Bolechowickie i Pasma Zgórskie.

Dla turystów odwiedzających gminę czeka dobrze wyposażona baza noclegowo-rekreacyjna. Turyści mają do dyspozycji gustownie wyposażone pokoje i apartamenty w hotelu „Magnolia”, hotelik „Retro” a także w wybudowanym przez samorząd Szkolnym Schronisku Młodzieżowym VENTUS, gdzie na turystów czeka prawie 60 miejsc noclegowych z bazą żywieniową oraz kompleks sportowo - rekreacyjny tj. kryta pływalnia, pełnowymiarowa hala sportowa, boiska do gry w piłkę nożną, ręczną, siatkową, koszykową, a także w piłkę plażową.

Gmina posiada kompleksową sieć instytucji infrastrukturalnych: urzędy, ośrodki zdrowia, bank, urzędy pocztowe, dom pomocy społecznej, placówki oświatowe, obiekty sportowo-rekreacyjne, obiekty użyteczności publicznej, jednostki bezpieczeństwa przeciwpożarowego itp.

Sitkówka-Nowiny posiada status Gminy wiejskiej. Powierzchnia użytków rolnych w Gminie wynosi obecnie 1205,63 ha. W ciągu siedmiu lat zmalała o ponad 200 ha. Gmina pomimo statusu Gminy rolnej, w rzeczywistości dawno zatraciła charakter rolny na rzecz charakteru przemysłowego. Na terenie Gminy zaewidencjonowanych jest 542 gospodarstw rolnych płacących podatek rolny, które zajmują powierzchnię 388,1 ha przeliczeniowych. Pozwala to określić średnią wielkość gospodarstwa na 2,22 ha. Biorąc pod uwagę wielkość hektarów przeliczeniowych, średnia wielkość gospodarstw jest tu zdecydowanie niższa od 1 ha.

W rzeczywistości produkcją rolną zajmują się na terenie Gminy nieliczne osoby, a ich liczba stale spada. Dla porównania w 2007r. na terenie Gminy było ponad 1400 ha użytków rolnych, i 597 gospodarstw rolnych. Średnia wielkość gospodarstwa wynosiła wtedy 3,04 ha.

Obecnie większość gruntów rolnych jest w rzeczywistości gruntami dającymi się przekwalifikować w grunty budowlane, i są traktowane przez właścicieli właśnie w takiej kategorii, często jako grunt inwestycyjny dla celów rodzinnych bądź sprzedaży na rynku.

Z kolei strukturę terenów leśnych na terenie Gminy przedstawia poniższa tabela:

Tabela 3: Struktura własności gruntów leśnych na terenie Gminy Sitkówka-Nowiny

	Jednostka miary	2011	2012	2013
LEŚNICTWO WSZYSTKICH FORM WŁASNOŚCI GMINA SITKÓWKA-NOWINY				
Powierzchnia gruntów leśnych				
ogółem	ha	1799,7	1797,7	1795,21
lesistość w %	%	38,4	38,3	38,3
grunty leśne publiczne ogółem	ha	1661,7	1661,7	1661,66
grunty leśne publiczne Skarbu Państwa	ha	1661,7	1661,7	1661,66
grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	1660,7	1660,7	1660,69
grunty leśne prywatne	ha	138,0	136,0	133,55
Powierzchnia lasów				
las ogółem	ha	1750,6	1748,6	1746,07
las publiczne ogółem	ha	1615,6	1615,6	1615,52
las publiczne Skarbu Państwa	ha	1615,6	1615,6	1615,52
las publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	1614,6	1614,6	1614,55
las prywatne ogółem	ha	135,0	133,0	130,55
LASY PRYWATNE I GMINNE				
Powierzchnia gruntów leśnych				
ogółem	ha	138,00	136,00	133,55
las ogółem	ha	135,00	133,00	130,55
grunty leśne prywatne ogółem	ha	138,00	136,00	133,55
grunty leśne prywatne osób fizycznych	ha	123,00	122,00	122,93
grunty leśne prywatne wspólnot gruntowych	ha	0,00	0,00	0,02

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Podsumowując strukturę terenu gminy – lasy stanowią 38,3 % powierzchni gminy, użytki rolne stanowią 42,0 %, tereny przemysłowe – 1,0 %, tereny mieszkaniowe – 0,02 %, kopalnie – 0,01 %, tereny stanowiące mienie komunalne 0,2 %, pozostałe (nieużytki, drogi, koleje, tereny rekreacyjne, tereny różne itd.) – 18,2 %.

Dane uzyskano z ewidencji gruntów i budynków Urzędu Gminy Sitkówka-Nowiny.

3.2.3 Środowisko naturalne

Gmina Sitkówka-Nowiny zlokalizowana jest w obrębie Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego, stanowiącego dopełnienie Wieloprzestrzennego Systemu Obszarów Chronionych Województwa Świętokrzyskiego. Najcenniejsza przyrodniczo i krajobrazowo jest północno-zachodnia część gminy, która została włączona w granice Parku (sołectwo Szewce-Zawada), a w jego otulinie sołectwo Zgórsko-Zagrody. Na terenie Parku znajduje się jedna z najpiękniejszych jaskiń Europy – Jaskinia „Raj” z bogatą szatą naciekową – stalaktytami, stalagnatami i stalagmitami i śladami pobytu człowieka neandertalskiego oraz Jaskinia „Piekło”. Krajobraz części gminy ma charakter leśno-rolny, przy znacznym udziale lasów, pozostały obszar Gminy jest w większości zdominowany przez zakłady przemysłowe i górnicze działające na tym terenie. Występują tu poeksploatacyjne wyrobiska i hałdy, sieć krzyżujących się ze sobą linii energetycznych i nasypy drogowe.

Teren gminy to swoisty raj dla paleontologów. Liczne wyrobiska złóż kamienia z okresu dewonu odsłoniły wspaniałe skamieniałości prehistorycznych zwierząt i roślin, które można dziś podziwiać w ich naturalnie zachowanej formie w Bolechowicach, Kowali i Szewcach. Rejon ten jest miejscem łączenia się głównych szlaków turystycznych Gór Świętokrzyskich przebiegających przez malownicze pasma górskie. Szlaki te łączą piastowskie miasto Chęciny, gdzie na szczycie góruje królewska warownia z widokiem na całą Kielecczyznę. Część gminy Sitkówka-Nowiny nie wchodząca w skład parku krajobrazowego i jego otuliny charakteryzuje się wysokim stopniem degradacji przez przemysł i górnictwo. Negatywnym zjawiskiem jest obecność warstwy pyłu na roślinach w sąsiedztwie zakładów przemysłowych pomimo stosowania w nich urządzeń odpylających.

Przez teren gminy przepływają rzeki okresowe i jedna rzeka stała – rzeka Bobrza. Rzeka ta to prawy (najdłuższy) dopływ Czarnej Nidy o długości 48,9 km i powierzchni dorzecza 379 km². Dodatkowo na obszarze gminy obserwuje się znaczące zmiany w rzeźbie terenu wynikające z prowadzenia działalności górniczej wywołanej eksploatacją surowców mineralnych.

Zdjęcia 1: Rzeka Bobrza

Źródło: archiwum UG

Na terenie Gminy funkcjonują następujące formy ochrony przyrody:

- Wzgórza Chęcińsko-Kieleckie -obszar mający znaczenie dla obszaru Natura 2000, nr PLH260041
- Chęcińsko-Kielecki Obszar Chronionego Krajobrazu
- Chęcińsko-Kielecki Park Krajobrazowy – całkowita powierzchnia parku wynosi 20 505 ha, powierzchnia otuliny 11 123 ha, park obejmuje swoim zasięgiem sołectwo Szewce-Zawada,
- Kamieniołom Szewce na Górze Okrąglica – Pomnik obejmuje teren nieczynnego kamieniołomu na Górze Okrąglica. Odslonięcie wskazane do ochrony to wapienie dewonu środkowego zawierające liczne amfipory, historyczna odmiana „marmurów świętokrzyskich”. Do pomnika prowadzi dobrze oznakowana droga od strony ulicy Dobrzączka.
- Pomnik Przyrody nieożywionej w Kowali – pomnik ten zlokalizowany jest około 2 km od stacji kolejowej Sitkówka-Nowiny. W przekopie kolejowym odsłonięte zostały skały franu (węglanowe) górnego dewonu z licznymi skamieniałościami, które należą do północnego skrzydła antykliny Chęcińskiej i zapadają się w kierunku północnym. W zachodnim zboczu przekopu widoczny jest ciągły profil franu, pozwalający prześledzić ewolucję facji. Skały zawierają liczne i różnorodne szczątki organiczne.
- Rezerwat przyrody nieożywionej na Górze Żakowej – położony na grzbiecie górskim rezerwat został utworzony w celu zachowania pozostałości dawnego górnictwa skalnego i kruszcowego, naturalnych wapiennych form skałkowych oraz lasu kserotermicznego z licznymi gatunkami roślin chronionych, pow. ok. 50,45 ha.

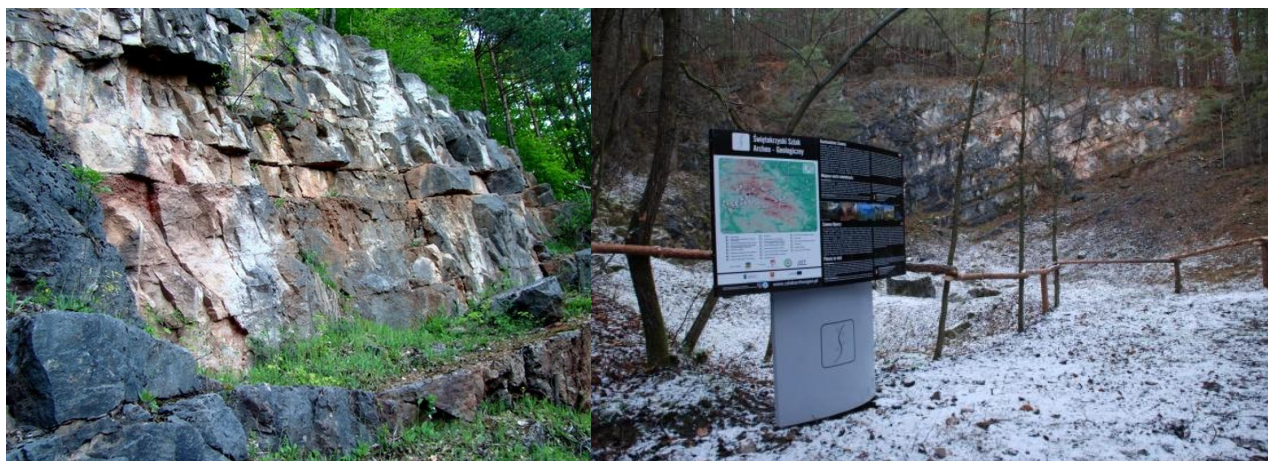
Strategia Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny do 2025 r.

Obejmuje grunty Skarbu Państwa administrowane przez Lasy Państwowe Nadleśnictwa Kielce, Leśnictwo Szewce oddziały 113a i 114d. Rezerwat został utworzony Rozporządzeniem nr 12/99 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 3G.04.1999r. Na terenie rezerwatu zabronione jest normalne użytkowanie lasu (np. zbiór i niszczenie dóbr roślinnych i zwierzęcych) i przebywanie poza miejscami wyznaczonymi.

Podstawowymi aktami prawnymi regulującymi obowiązujące warunki ochrony przyrody dla ww. form ochrony są Ustawy:

- Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001r. – tekst jednolity z 2013r. Dz. U z 2013r. poz. 1232 (z późniejszymi zmianami),
- o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004r. – tekst jednolity z 2015r., Dz. U z 2015r. poz. 1651 (z późniejszymi zmianami)
- o lasach z dnia 28 września 1991r. – tekst jednolity z 2015r. Dz. U. z 2015r. poz. 2100,
- o ochronie zwierząt z dnia 21 sierpnia 1997r. – tekst jednolity z 2013r., Dz. U z 2013r. poz. 856 (z późniejszymi zmianami)
- o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995r. – tekst jednolity z 2015r., Dz. U. z 2015r. poz. 909
- Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001r. – tekst jednolity z 2015r., Dz. U. z 2015r. poz. 469 (z późniejszymi zmianami)
- o zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003r. – tekst jednolity z 2015r., Dz.U. z 2015r. poz. 199 (z późniejszymi zmianami)
- o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko z 3 października 2008r. – tekst jednolity z 2013r., Dz. U. z 2013r. poz. 1235 (z późniejszymi zmianami)

Zdjęcia 2: Kamieniołom w Szewcach

Źródło: archiwum UG

Strategia Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny do 2025 r.

Na terenie Gminy zinwentaryzowany jest jeden zbiornik wodny tj. tzw. Zbiornik Zgórsko, zasilany przez wody gruntowe. Zbiornik powstał z kamieniołomu, który został zamknięty w 1990 roku i zalany wodą. Zbiornik wodny na miejscu dawnego wyrobiska ma głębokość 5 metrów i zajmuje powierzchnię 11 hektarów. Brzegi są strome, wysokie i trudno dostępne. Od strony wschodniej znajduje się dojazd zakończony cyplem o długości ok. 40 metrów. Obecnie zbiornik wodny należy do Cementowni Nowiny, ale dzierżawi je Towarzystwo Wędkarskie „Nowiny”.

Zasoby surowcowe na terenie Gminy Sitkówka-Nowiny.

Na terenie gminy występują następujące udokumentowane złoża kopalin: Zawada, Szewce – góra Okrąglica, Zagrody, Bolechowice, Berberysówka, Trzuskawica, Kowala, Kowala Sobków, Radkowice – Podwale Północ, Kowala Mała, Jaźwica. Obecnie eksploatowane są złoża w Bolechowicach, Kowali i Trzuskawicy. Złoże Zawada wykreślono z bilansu zasobów, a złoża Szewce nie powinno być eksploatowane w związku ze znaczną uciążliwością dla okolicznych mieszkańców oraz ochroną wód, gleb i krajobrazu.

Na obszarze gminy ustanowiono następujące tereny górnicze:

- „Bolechowice” utworzony decyzją Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa 7, dnia 30.09.1997 r. Kopalnia Bolechowice jest wyrobiskiem stokowo-wgłębnym. Eksploatacja prowadzona jest systemem odkrywkowym, ścianowym. Do odpajania bloków przewiduje się stosowanie materiałów pęczniących, odpychaczy hydraulicznych, rozłupiarek. Roboty prowadzone powyżej poziomu wodonośnego. Wydobyte surowce (wapienie dewońskie) wykorzystywane są do produkcji bloków wapiennych.
- „Trzuskawica” utworzony decyzją Ministra Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 14.11.1997 r. o powierzchni 1842 ha. Kopalnia Trzuskawica obejmuje dwa wyrobiska: wyrobisko Trzuskawica – o powierzchni 80 ha, urabiane metodą wiertniczo-strzałową oraz wyrobisko Kowala, w którym eksploatacja po czasowym wstrzymaniu została wznowiona. Wydobyte surowce (wapienie dewońskie) wykorzystywane są do produkcji wapna palonego.
- „Radkowice” utworzony decyzją Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naftowych i Leśnictwa 2 dnia 06.05.1999 r. o pow. 2 394 504 m² położony na terenie gminy Morawica. Teren górniczy obejmuje część wsi Kowala, Wola Murowana, Radkowice, Podwale, Brzeziny, grunty orne Id. IV-VI, lasy ze słabym zadrzewieniem, łąki. Eksploatacja powierzchniowa jest prowadzona systemem wiertniczo-strzałowym, po zakończeniu wydobycia, zgodnie z planem ruchu Zakładu Górniczego Kopalnia

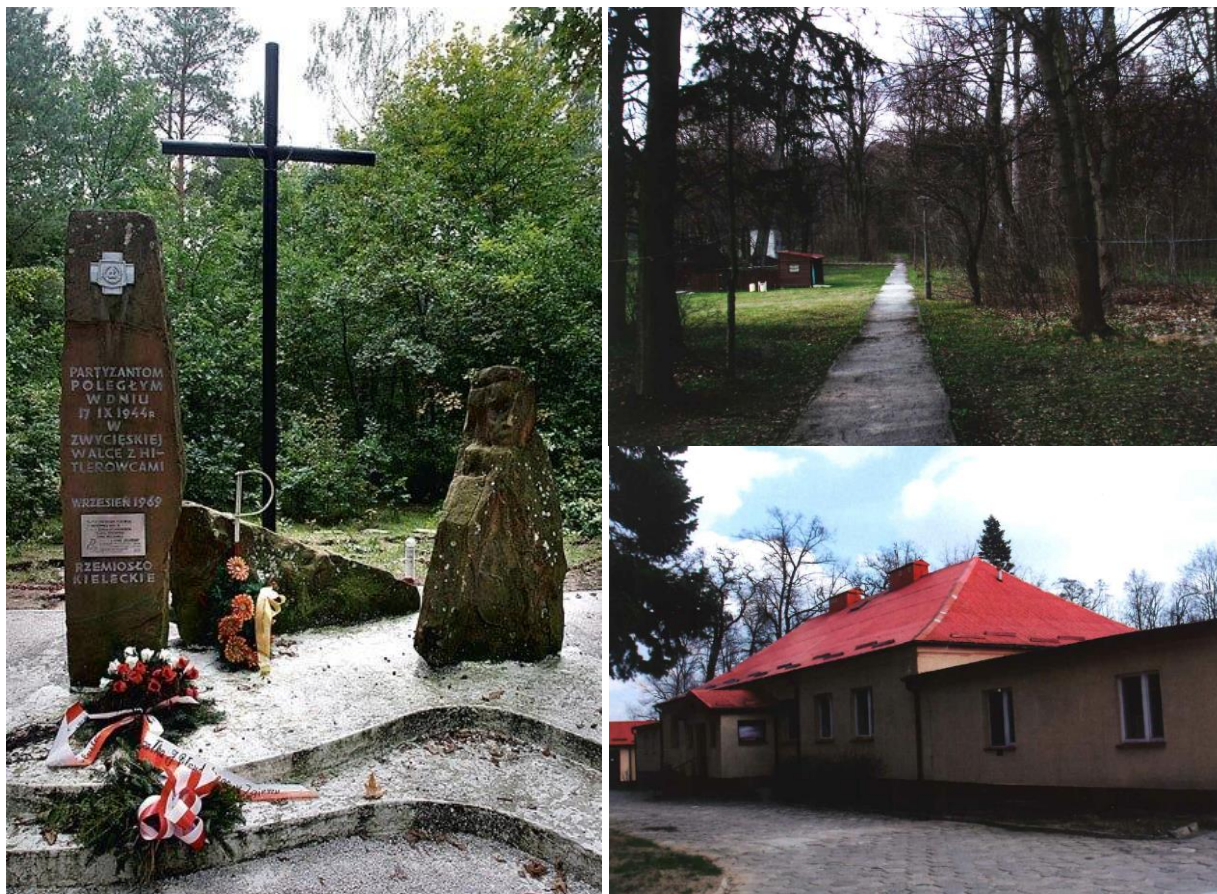
dolomitu „Radkowiec” teren wyrobiska zostanie sprofilowany i zabezpieczony, następnie zalany wodą i zagospodarowany w kierunku rybackim. Teren zwałowiska mas ziemnych i skalnych zostanie odpowiednio ukształtowany i poddany rekultywacji w kierunku leśnym.

3.2.4 Zasoby kulturowe

Gmina Sitkówka-Nowiny zajmuje malowniczo położony obszar usytuowany wśród Gór Świętokrzyskich leżący w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Kielce. Dlatego szczególnie ważne jest objęcie ochroną tego terenu, bowiem stanowi on ważny element krajobrazu kulturowego powiatu kieleckiego, nie tylko ze względu na swoją historię, ale przede wszystkim przyrodę, której wielkim bogactwem może poszczycić się gmina. W związku z czym ważna jest ochrona dziedzictwa kulturowego, łączącego w sobie dorobek minionych pokoleń i naszą współczesną działalność, nierozzerwalnie związaną z otoczeniem, w którym żyjemy, określającego naszą tożsamość i stanowiącego świadectwo naszego istnienia dla przyszłych pokoleń. Na terenie Gminy Sitkówka-Nowiny znajdują się poniższe zasoby kulturowe, jednakże trzeba pokreślić, że są to w zdecydowanej mierze zabytki wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków. Gmina posiada też opracowany Gminny Program Ochrony nad Zabytkami. W Gminnej Ewidencji Zabytków zaewidencjonowano w sumie 16 obiektów takich jak:

- obiekty wpisane do rejestru – na terenie Gminy jest to Park Dworski przy Domu Pomocy Społecznej w Zgórsku, wpisany do rejestru zabytków pod numerem rej; 460 z 26.02.2010 r.,
- obiekty będące zabytkami techniki;
- przydrożne krzyże i kapliczki;
- miejsca pamięci narodowej;
- obiekty związane z relikami hutnictwa i górnictwa kruszcowego.

Zdjęcia 3: Pomnik w Szewcach oraz Park i Zespół Dworski w Zgórsku

Źródło: archiwum UG

Zaewidencjonowano także stanowiska archeologiczne – w sumie jest to 31 obszarów o statusie miejsc ważnych w aspekcie dziedzictwa kulturowego, zawierających ślady osadnictwa.

Reasumując dziedzictwo kulturowe gminy Sitkówka-Nowiny zawiera relatywnie niewielkie zasoby zabytkowe. Na ten stan rzeczy wpływ miało kilka czynników, z pośród najważniejszych wymienić możemy występowanie na tym terenie stosunkowo słabo rozwiniętego osadnictwa w okresach dawniejszych. Mimo bowiem istnienia na tym obszarze kilku wsi o średniowiecznej metryce takich jak: Szewce, Kowala, czy Wola Murowana, osadnictwo to nie było zbyt intensywne. Drugim powodem wpływającym na skromną liczbę zabytków miał fakt, iż na obszarach dzisiejszej gminy nie wykształcił się żaden ośrodek parafialny, który byłby katalizatorem powstania obiektów sakralnych. Trzecią zaś przyczyną jest silne przekształcenie terenów gminy przez przemysł górniczy, który niemal całkowicie zdominował krajobraz wpływając na przestrzeń. Ponadto silny rozwój przemysłu oraz urbanizacja, stały się powodem wymiany licznej zabudowy.

3.3 Sfera społeczna

Niniejsza część diagnozy koncentruje się zagadnieniach społecznych zachodzących na terenie Gminy. W szczególności dotyczy to zagadnień związanych z demografią oraz dostępem mieszkańców do kultury, sztuki, sportu. Ponadto diagnozie zostały poddane obszary dostępności i jakości opieki zdrowotnej, pomocy społecznej oraz edukacji. Ostatni podrozdział zawiera informacje nt. aktywności społecznej mieszkańców Gminy, co obrazuje zaangażowanie w funkcjonowanie organizacji pozarządowych.

3.3.1 Charakterystyka demograficzna

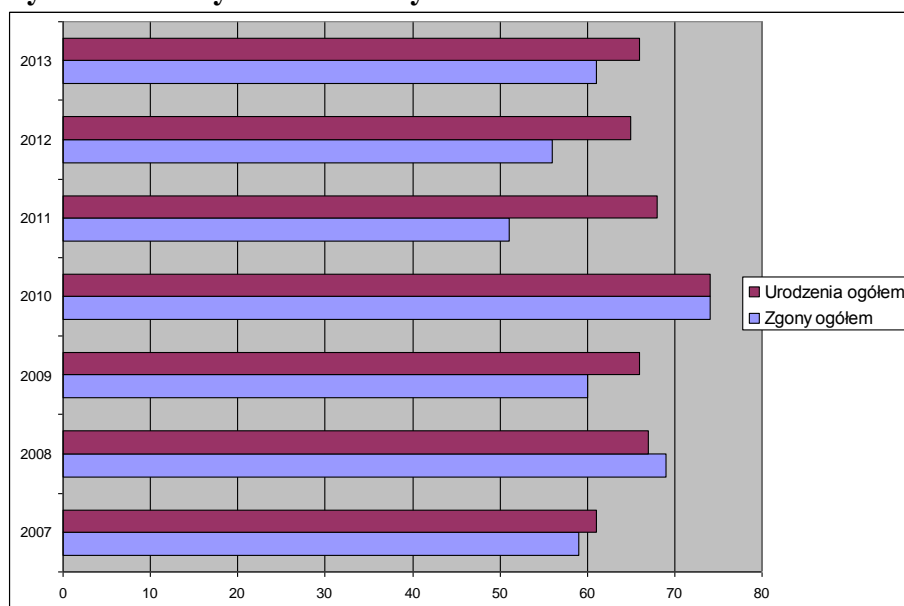
Tabela 4: Liczba mieszkańców w poszczególnych miejscowościach w latach 2010-2014.

Lata / Miejscowość	2006	2010	2014	Przyrost liczby mieszkańców w miejscowościach w latach 2006-2010 [%]	Przyrost liczby mieszkańców w latach 2006-2014 [%]
Bolechowice	551	547	584	- 0,73	5,99
Kowala	838	844	862	0,72	2,86
Kowala Mała	107	120	142	12,15	32,71
Szewce	432	555	652	28,47	50,93
Zawada	155	169	170	9,03	9,68
Wola Murowana	381	406	436	6,56	14,44
Zgórsko	1202	1328	1413	10,48	17,55
Zagrody	384	402	417	4,69	8,59
Nowiny	2577	2466	2323	- 4,31	- 9,86
Trzcianki	219	242	250	10,50	14,16
Słowik	98	99	104	1,02	6,12
Sitkówka	230	227	205	-1,30	- 10,87
Razem	7174	7405	7558	6,44	11,86

Źródło: dane UG

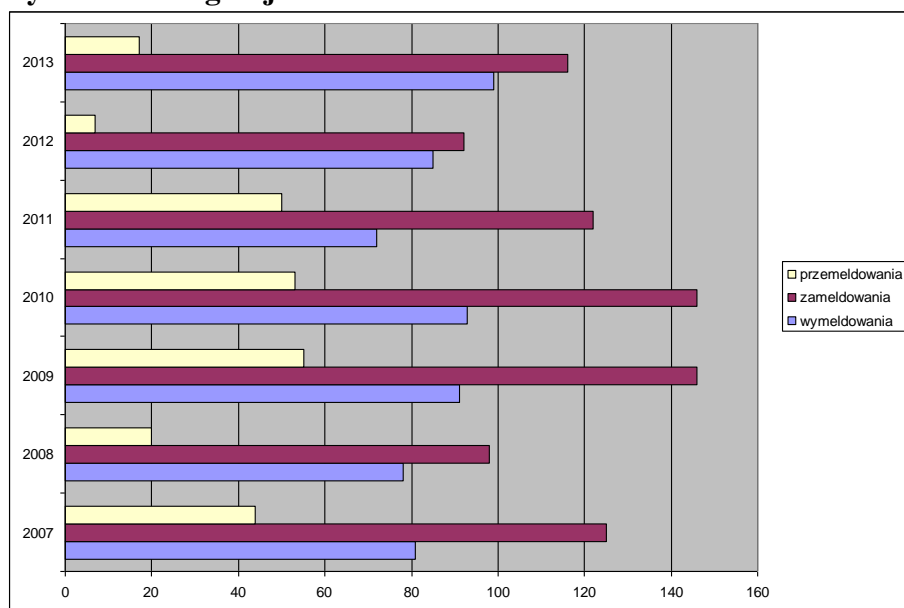
Od roku 2007 do roku 2014 liczba mieszkańców gminy wzrosła o 384 osoby. Ma to związek zarówno z dodatnim przyrostem naturalnym na przestrzeni lat, jak i z dodatnim saldem migracji. Gęstość zaludnienia w gminie Sitkówka-Nowiny wynosi prawie 169 osób/km² i w porównaniu do gmin sąsiadujących, tj. Morawicy i Chęciny, jest wysoka. Świadczy to niezaprzeczalnie o dużym znaczeniu społecznym gminy, która pomimo swej małej powierzchni koncentruje na swoim terenie znaczące skupisko ludności.

Rysunek 2: Przyrost naturalny w Gminie w latach 2007-2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Rysunek 3: Migracja w Gminie w latach 2007-2013

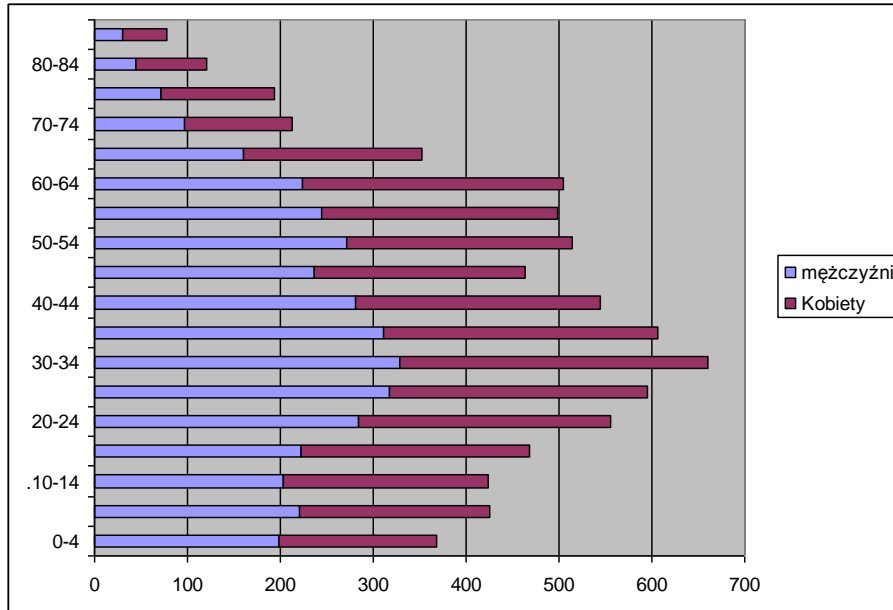

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Powyższe dane jednoznacznie wskazują, iż Gmina Sitkówka-Nowiny jest wysoce atrakcyjnym miejscem do zamieszkania. Praktycznie niemal w każdym z przedstawianych lat więcej osób napływało do gminy z zewnątrz, niż decydowało się na emigrację poza jej granice. Ponadto niewielka liczba przemeldowań, czyli zmiany miejsca zamieszkania w jej granicach świadczy o przywiązaniu mieszkańców, ale i dobrych warunkach życia jakie gmina oferuje. Należy podkreślić, iż powyższe dane obrazują jedynie migracje rejestrowane, czyli nie uwzględniają osób zamieszkałych na terenie gminy bez dokonania obowiązku meldunkowego oraz nie uwzględniają osób niezamieszkujących gminy m.in. z powodu

wyjazdów zarobkowych. Z kolei badanie struktury wiekowej Gminy Sitkówka-Nowiny pozwoliło stwierdzić, iż dzieci i młodzież poniżej 20 roku życia stanowią około 22,2% mieszkańców gminy, osoby starsze (65 lat i więcej) stanowią około 12,6%, zaś osoby w przedziale wiekowym 20-44 stanowią nieco ponad 39% mieszkańców gminy. Pozwala to postawić tezę o stosunkowo młodej społeczności lokalnej. Poniższy wykres obrazuje ludność gminy w poszczególnych przedziałach wiekowych według płci na koniec 2013 roku.

Rysunek 4: Piramida wieku mieszkańców Gminy Sitkówka-Nowiny w 2013 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

3.3.2 Kultura, sztuka, sport

Kultura

Działalność kulturalną na terenie gminy Sitkówka-Nowiny głównie inicjuje i realizuje Gminny Ośrodek Kultury „Perła” w Nowinach. Obejmuje on swoją opieką:

- Zespół śpiewaczy „Bolechowiczanie”,
- Zespół obrzędowy działający przy Kole Gospodyń Wiejskich „Kowalanki”, działający od 50 lat,
- Zespół śpiewaczy działający przy Kole Gospodyń Wiejskich „Szewczanki”,
- Koło Gospodyń Wiejskich „Nowinianki”,
- Chór „Nowina”,
- Klub „Miniaturka”,
- Klub Seniora prowadzący min. sekcję plastyczną.
- Gminno-Szkolną Orkiestrę Dętą „Nowiny”

Zdjęcia 4: Od góry: „Szewczanki” i „Kowalanki”, od dołu: Chór Nowina i orkiestra Dęta Nowiny

Źródło: archiwum UG

Wkład w życie kulturalne gminy, oprócz wyżej wymienionych organizacji oraz Gminnej Biblioteki Publicznej w Nowinach, mają także liczne organizacje pozarządowe. Obecnie na terenie Gminy aktywnie działa 17 stowarzyszeń o różnorodnym charakterze. Ważnym elementem w działalności kulturalnej ogrywa też Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Perły Czarnej Nidy”, które to stowarzyszenie tworzą zarówno osoby fizyczne, jak i jednostki samorządu terytorialnego, jak również firmy i inne stowarzyszenia.

Ponadto gmina powierza liczne działania m.in. w dziedzinie kultury organizacjom pozarządowym. Stowarzyszenia realizują zadania mające na celu organizowanie imprez, podczas których prezentowany jest dorobek artystyczny i kulturalny zespołów, kółek oraz indywidualnych artystów i twórców, nie tylko z terenu naszej gminy. Każdego roku na terenie gminy odbywają się wszelkiego rodzaju imprezy „okazjonalne”: dzień Nowin, dzień strażaka, dzień dziecka, dożynki gminne, spotkania oplatkowe, uroczystości historyczne, religijne i patriotyczne. Działają kółka taneczne, sportowe, odbywają się koncerty amatorskich zespołów muzycznych, wystawiane są przedstawienia i funkcjonują rozmaite kółka zainteresowań. Na szczególną uwagę zasługuje coroczne uroczystości, upamiętniający jedną z

Strategia Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny do 2025 r.

największych bitw partyzantów która rozegrała się pod Szewcami 17 września 1944 roku. Jednym z batalionów żołnierzy AK dowodził legendarny Antoni Heda „Szary”, wslawiony rozbiciem kieleckiego więzienia w 1946 roku i uwolnieniem więźniów bezpieki.

Zdjęcia 5: Od góry: Dni Nowin., Dożynki Gminne, od dołu: Obchody przy pomniku pomordowanych żołnierzy AK – Zgórsko 2014 r., Rocznica Bitwy pod Szewcami 2014 r.

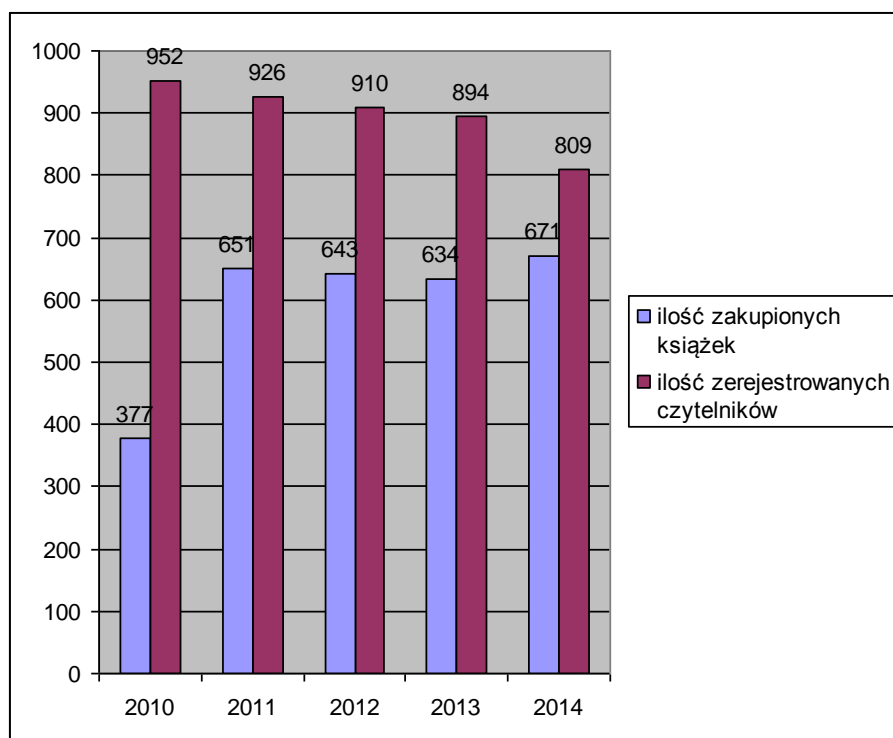

Źródło: archiwum UG

Biblioteka

Na koniec 2014r. do Gminnej Biblioteki Publicznej w Nowinach zapisane były 809 osoby i nastąpiło zmniejszenie liczby zapisanych osób w porównaniu z latami 2010-2013. Posiadany księgozbiór utrzymuje się na podobnym poziomie, choć z tendencją rosnącą, na koniec 2014 r. biblioteka posiadała 19 095 wolumenów. Rokrocznie biblioteka dokonuje zakupów nowych pozycji książkowych.

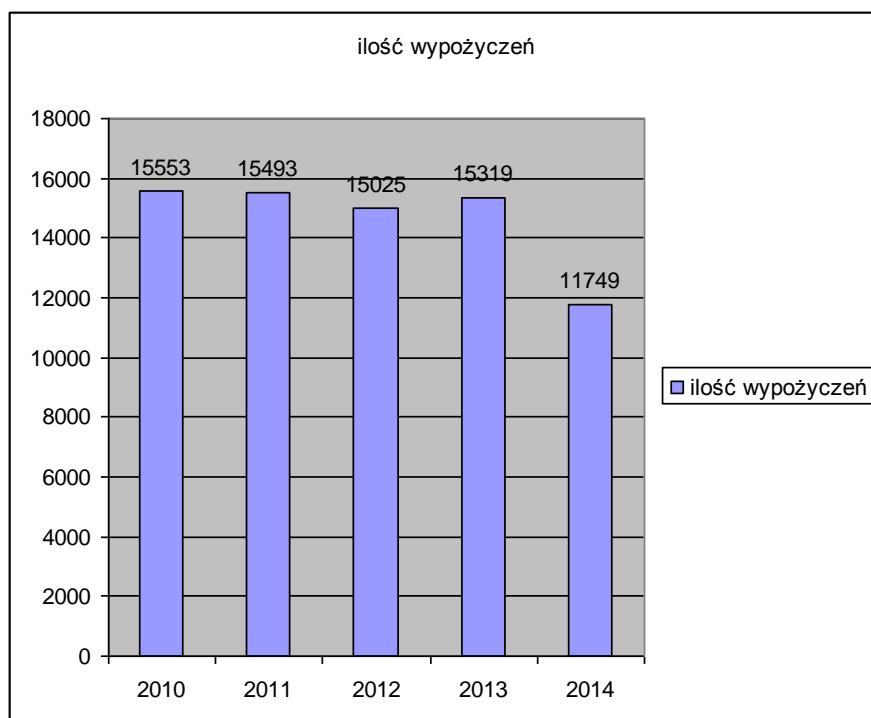
Rysunek 5: Zakupy woluminów (szt.)/ilość użytkowników biblioteki w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne UG na podstawie danych Gminnej Biblioteki Publicznej.

Czytelnictwo mieszkańców gminy było stałe na przestrzeni ostatnich pięciu lat, natomiast znacząco zmniejszyło się w 2014 r., tym niemniej ogólnie krajowy systematyczny wzrost zainteresowania czytelnictwem wskazuje na zapotrzebowanie istnienia takiej instytucji. Biblioteka zajmuje obecnie całkowitą powierzchnię ok. 128 m², z czego właściwa sala ekspozycyjna to ok. połowa całej powierzchni. Na sali tej oprócz ekspozycji, znajduje się salka komputerowa, czytelnia, salka do spotkań. Oprócz salki ekspozycyjnej istnieje obszerny magazyn, którego przeważającą część zajmują regały z wolumenami.

Rysunek 6: Liczba wypożyczeń księgozbioru GBP w Nowinach w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne UG na podstawie danych Gminnej Biblioteki Publicznej.

Gminna Biblioteka Publiczna w Nowinach oprócz obsługi bibliotecznej oraz propagowania i popularyzacji czytelnictwa, umożliwia dostęp do Internetu, organizuje wiele imprez oraz wydarzeń artystycznych i kulturalnych skierowanych do mieszkańców gminy. Są to m.in. wydarzenia kulturowe, rocznice, dzień dziecka spotkania autorskie z pisarzami, podróżnikami, hobbystami, spotkania z przedstawicielami ciekawych zawodów, warsztaty pisarskie dla uczniów szkół podstawowych, rozmowy o literaturze, organizacja zajęć wakacyjnych i feryjnych korespondujących z literaturą. Biblioteka prowadzi również szkolenia komputerowe dla seniorów, tzw. „nocne czytanie w bibliotece” czy spotkania z przedszkolakami. Wiele z tych wydarzeń ma charakter cykliczny np. „Cała Polska czyta dzieciom” oraz „Narodowe czytanie”.

Sztuka

Na terenie Gminy odbywały się różnorodne warsztaty organizowane przez lokalne Stowarzyszenia i Koła Gospodyń Wiejskich, przy znacznej pomocy ze strony władz gminy, a w szczególności ze strony Gminnego Ośrodka Kultury „Perła”. Brali w nich udział utalentowani mieszkańcy gminy oraz przede wszystkim dzieci i młodzież. Rezultatem tych warsztatów są pamiątkowe widokówki, laurki, dekoracje oraz piękne zdjęcia przedstawiające najciekawsze i najładniejsze miejsca na terenie Gminy Sitkówka-Nowiny.

Sport

Na terenie Gminy Sitkówka-Nowiny funkcjonują następujące kluby sportowe:

- Gminny Klub Sportowy „Nowiny” w Nowinach,
- Uczniowski Klub Sportowy Ekom-Futsal – przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Nowinach
- Uczniowski Klub Sportowy „FUKUTENJIN” z Kowali,

Dodatkowo zarejestrowane są dwa kluby, nie wykazujące aktywności:

- Uczniowski Klub Sportowy „Gwiazda” przy szkole podstawowej w Nowinach,
- Uczniowski Klub Sportowy „Puchacz” w Nowinach,

Działające Kluby skupiają się na zajęciach sportowych propagujących zajęcia ruchowe i zdrowy styl życia. Większość ćwiczących w klubach stanowią osoby do 18 roku życia. Dwa z trzech klubów działających na terenie Gminy są klubami typowo piłkarskimi i biorą udział w rozgrywkach ligowych. Sukcesy w piłce w ostatnich latach odnotowują zarówno UKS Ekom-Futsal specjalizujący się w piłce halowej, jak i GKS Nowiny działający na stadionie w Nowinach. Z kolei Uczniowski Klub Sportowy „FUKUTENJIN” propaguje judo na terenie Gminy. Organizuje turnieje i eliminacje w judo, co powoduje, że judo zaczyna uprawiać lokalnie coraz więcej osób.

Zdjęcia 6: GKS Nowiny, UKS Ekom-Futsal

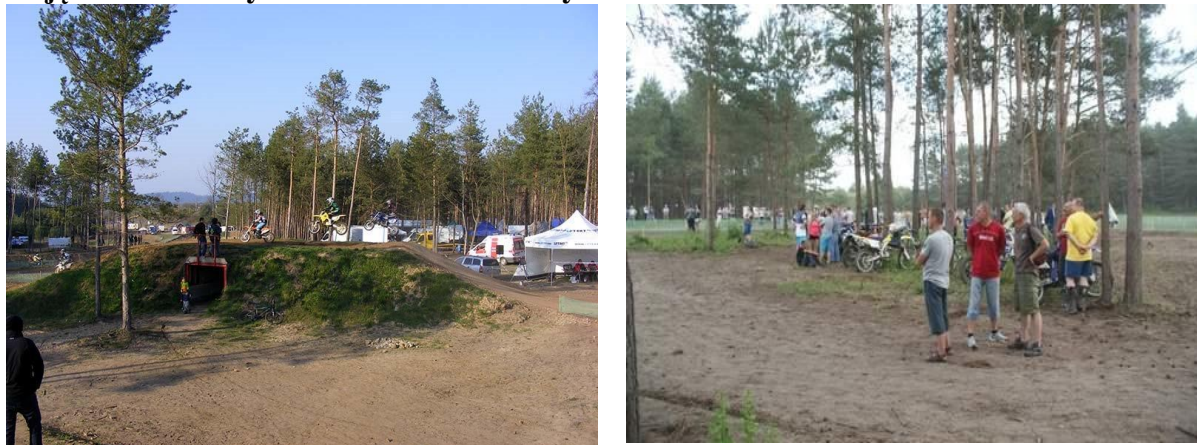
Źródło: archiwum UG

Dla sympatyków motoryzacji Gmina Sitkówka-Nowiny ma ofertę Świętokrzyskiego Towarzystwa Motorowe Moto-Max, organizatora eliminacji Mistrzostwa Polski Strefy Południowej w Motocrossie na Torze Motokrosowym w Kowali w kwietniu 2014 r. Tor

Strategia Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny do 2025 r.

Motokrosowy w Kowali istnieje od 2012r. i powstał z inicjatywy STM „Moto-Max”. Obiekt zajmie powierzchnię ok. 6 hektarów i jest zlokalizowany na terenach wydzierżawionych od Zakładów Przemysłu Wapienniczego Trzuskawica.

Zdjęcia 7: Zawody na torze Motokrosowym w Kowali

Źródło: archiwum UG, archiwum Echo Dnia

Dla sympatyków wypoczynku i aktywności w wodzie wiele atrakcji oferuje **Pływalnia „Perła”** w Nowinach – jest największą atrakcją turystyczną gminy, spełniającą funkcje rekreacyjne i wypoczynkowe. Wyposażona jest w basen dla dorosłych i młodzieży z podwodnymi masażami, dzikimi źródłami i wodospadami oraz drugi basen dla dzieci z wewnętrzną rurą zjazdową i grotą solną. Dodatkowo basen posiada saunę, łaźnię parową oraz od niedawna saunę tzw. infra-red. Dla odwiedzających dostępne są także wanny tzw. jakuzi, w okresie letnim „Perła” oferuje też możliwość wypoczynku na basenach letnich, a w okresie zimowym lodowisko syntetyczne. Największą atrakcją basenu jest kręta zjazdowa rura o długości 93 m, która cieszy się dużą popularnością wśród turystów i odwiedzających. W maju, corocznie na basenie Perła odbywa się unikatowa i bardzo widowiskowa impreza sportowo-rekreacyjna Ogólnopolski Turniej Szachów Wodnych.

Zdjęcia 8: Pływalnia „Perła” w Nowinach

Źródło: archiwum UG, archiwum Echo Dnia

Osoby zainteresowane uprawianiem turystyki mają do tego sposobność, włącznie z możliwością uzyskania pełnej informacji o atrakcjach turystycznych na terenie.

3.3.3 Edukacja na terenie Gminy

W skład systemu edukacji na terenie gminy wchodzi nowoczesne i bardzo dobrze wyposażone placówki oświatowe:

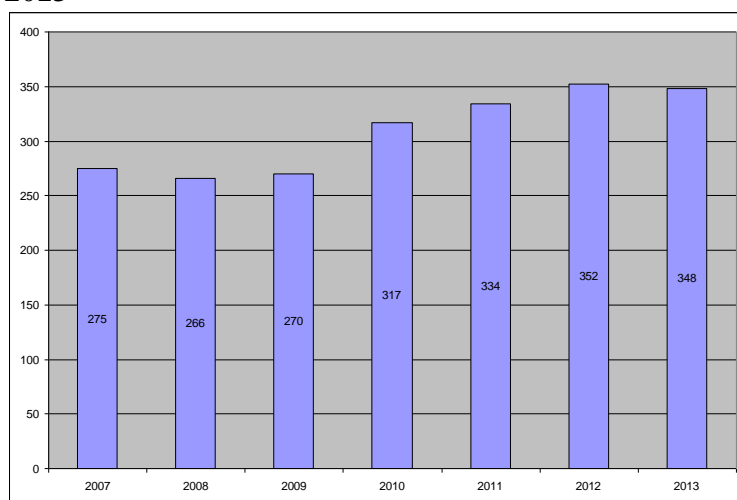
- Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Nowinach, w skład którego wchodzi:
Publiczne Gimnazjum, Liceum Ogólnokształcące oraz Zasadnicza Szkoła Zawodowa z klasą wielozawodową.
- Szkoła Podstawowa w Nowinach.
- Szkoła Podstawowa w Kowali z oddziałem przedszkolnym.
- Szkoła Podstawowa w Bolechowicach z oddziałem przedszkolnym.
- Przedszkole Samorządowe im. Pluszowego Misia w Nowinach, w tym:
 - Oddział przedszkolny w świetlicy w Szewcach dla dzieci 3-4 letnich,
 - Dwa oddziały przedszkolne przy szkole podstawowej w Nowinach,
 - Oddział żłobkowy w Nowinach.

Strategia Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny do 2025 r.

Warto nadmienić, że wszystkie szkoły zlokalizowane na terenie Gminy przystosowane zostały do potrzeb osób niepełnosprawnych poprzez budowę podjazdów, dostosowanie sanitariów, montaż platformy schodowej wewnątrz budynku Szkoły Podstawowej w Nowinach, czy też zamontowanie wewnątrz budynku Publicznego Gimnazjum w Nowinach oznakowanej windy. Wyremontowane, i doskonale wyposażone obiekty są wizytówką Gminy, zapewniają wysoki poziom nauczania, a dodatkowo stanowią bogatą bazę sportową również dla mieszkańców Gminy. W celu zagwarantowania łatwego dostępu uczniów do szkół, Gmina zapewnia transport z miejscowości zamieszkania do szkoły. Aby zapewnić dzieciom opiekę także po zajęciach lekcyjnych, jak również dla dorosłych, na terenie gminy działają dwie świetlice środowiskowe, w których zatrudnieni są pedagodzy, przyjmuje psycholog i terapeuta uzależnień.

Na koniec roku 2013 do przedszkoli na terenie gminy uczęszczało 255 dzieci, w tym do oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych 109 dzieci, co stanowi, iż ponad 73% dzieci w wieku 3-6 lat jest objętych wychowaniem przedszkolnym. Należy tu nadmienić, że w 2015 r. samo przedszkole im. Pluszowego Misia w Nowinach swoimi dziewięcioma oddziałami objęło opieką przedszkolną 188 dzieci (ze żłobkiem 214 dzieci). Wskaźnik dzieci w wieku 3-4 lat objętych opieką przedszkolną wynosi w Gminie w 2013 r. nieco ponad 40%. Jest to o tyle ważne, iż od dnia 1 września 2015 r. dzieci w wieku 4 lat będą miały prawo do korzystania z wychowania przedszkolnego, a w planach rządu jest rozszerzenie tego prawa w roku 2017 także o trzylatków.

Rysunek 7: Dzieci w wieku 3-6 lat objęte wychowaniem przedszkolnym w latach 2007-2013

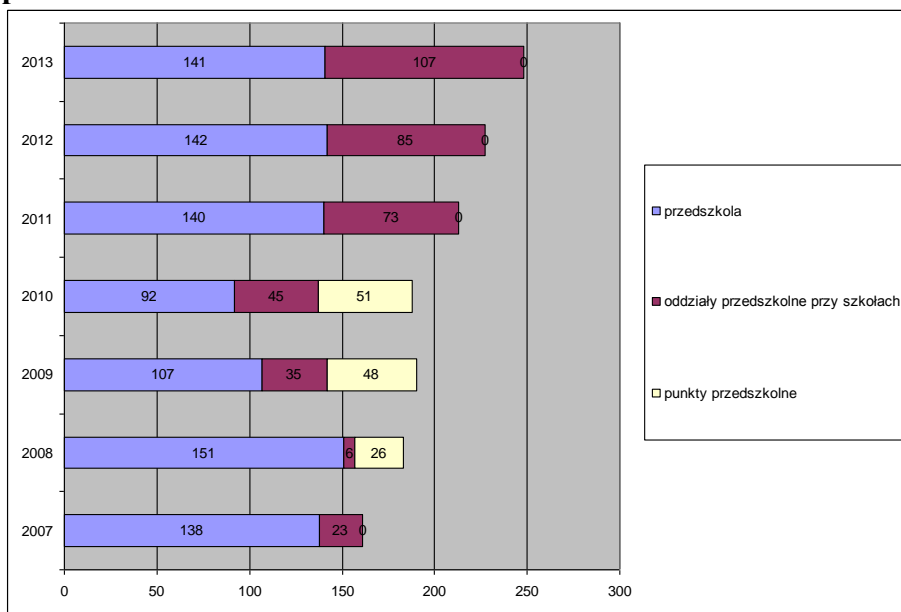

Źródło: opracowanie własne UG na podstawie danych BDL GUS.

Strategia Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny do 2025 r.

Należy nadmienić, że punkty przedszkolne przy szkołach podstawowych w Bolechowicach i Kowali sprawują opiekę nad dziećmi w nieco innym zakresie godzinowym w porównaniu do przedszkola im. Pluszowego Misia w Nowinach. W 2015r. w oddziale w Kowali jest 44 dzieci, a w oddziale w Bolechowicach 64 dzieci.

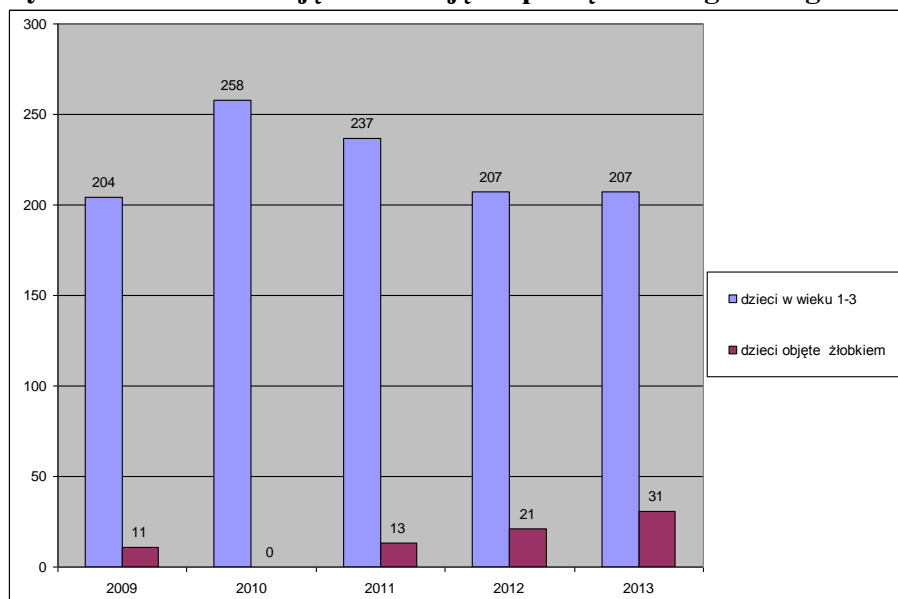
Rysunek 8: Dzieci objęte opieką przedszkolną w latach 2007-2013 ze względu na rodzaj placówki

Źródło: opracowanie własne UG na podstawie danych BDL GUS.

Na terenie Gminy Sitkówka-Nowiny funkcjonuje jeden żłobek, działający jako oddział Przedszkola Samorządowego im. Pluszowego Misia w Nowinach.

Rysunek 9: Dzieci objęte i nieobjęte opieką żłobka gminnego w latach 2007-2013

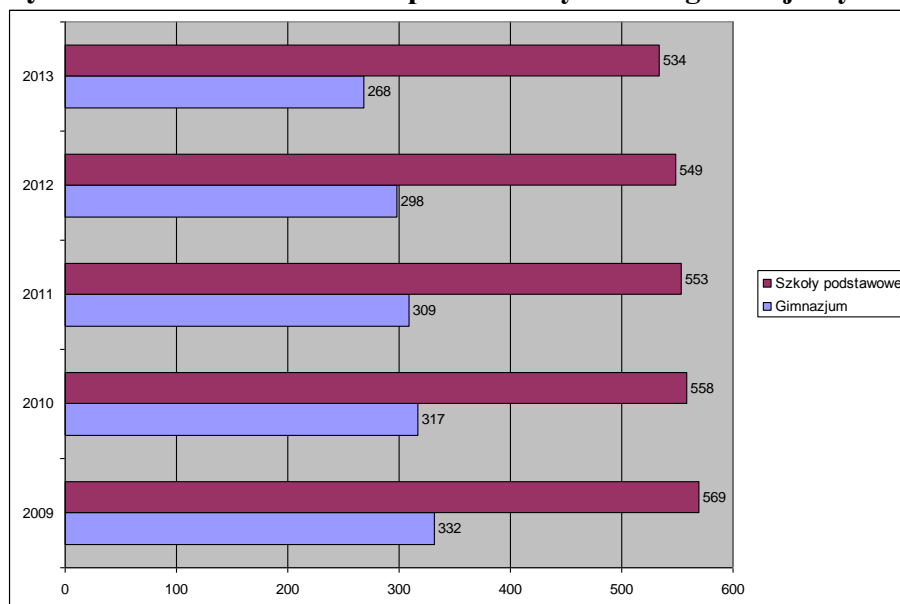
Źródło: opracowanie własne UG na podstawie danych BDL GUS.

Jak wcześniej zaznaczono na terenie gminy funkcjonują trzy szkoły podstawowe oraz jeden Zespół Szkół Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Nowinach, w skład którego wchodzi: Publiczne Gimnazjum, Liceum Ogólnokształcące oraz Zasadnicza Szkoła Zawodowa z klasą wielozawodową. Liczba uczniów szkół podstawowych na przestrzeni ostatnich lat charakteryzuje się niewielkim spadkiem, ale jest to spadek nieodczuwalny. Inaczej przedstawia się sytuacja dotycząca gimnazjów, od 2009-2013 roku liczba uczniów w gimnazjum Nowinach zmniejszyła się o 64 dzieci, co stanowi około spadek o 19,27%. W 2014 r. zgodnie z komunikatem Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej Gimnazjum z Nowin otrzymało 91,62 pkt., co uplasowało ją na dziewiątej (z dziesięciu) pozycji w Powiecie Kieleckim. Średni wynik w Powiecie Kieleckim Ziemskim był 92,16 pkt. W 2013 r. współczynnik solaryzacji brutto³ dla szkół podstawowych wyniósł około 111,72%, zaś dla gimnazjów 94,37%, współczynnik skolaryzacji netto⁴ wyniósł odpowiednio 107,95% i 90,14% (dane BDL). Poniższe wykresy obrazują liczby uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych na przestrzeni ostatnich lat.

³ Relacja liczby osób uczących się na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

⁴ Relacja liczby osób uczących się na danym poziomie kształcenia (w danej grupie wieku) do liczby ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

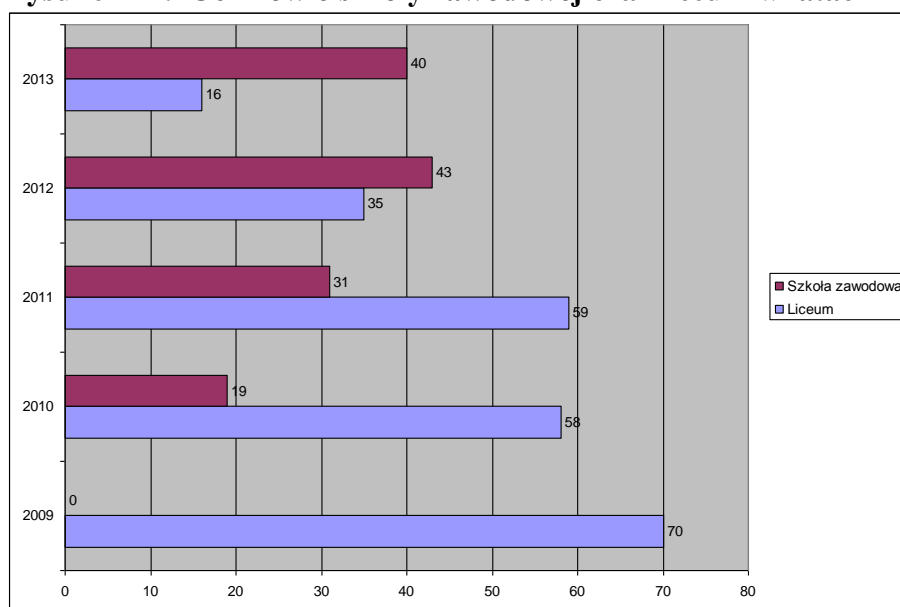
Rysunek 10: Uczniowie szkół podstawowych oraz gimnazjalnych w latach 2007-2013

Źródło: opracowanie własne UG na podstawie danych BDL GUS.

Zarówno ilości uczniów w liceum, jak i gimnazjum w Nowinach w latach 2007-2013 charakteryzują się tendencją spadkową. Tendencję wzrostową przejawia jedynie ilość uczniów w szkole zawodowej, co obrazuje poniższy wykres. Jest to zaskakujące zjawisko w odniesieniu do relatywnie stałego przyrostu naturalnego oraz rosnącej liczby mieszkańców.

Rysunek 11: Uczniowie szkoły zawodowej oraz liceum w latach 2007-2013

Źródło: opracowanie własne UG na podstawie danych BDL GUS.

Strategia Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny do 2025 r.

W gminie realizowane są różnorodne formy pomocy dla uczniów, gwarantujące najuboższym pomoc przy zakupie podręczników oraz książek związanych z edukacją, którzy spełniają kryteria dochodowe zgodnie z ustawą o pomocy społecznej. Prowadzone są również zajęcia wyrównawcze. Przy szkołach prowadzone są świetlice oraz wydawane posiłki. Bogata jest także oferta zajęć pozalekcyjnych, m.in.: liczne kółka przedmiotowe oraz koła zainteresowań, w tym teatralne i tańca, szkolne ogniska misyjne, zajęcia sportowe i rekreacyjne, wyjazdy na basen, wyjścia do teatru, kina, filharmonii, warsztaty zajęciowe wyrównawcze i konsultacyjne, zimowiska, zielone szkoły, nauka gry na instrumentach, kurs szybkiego czytania i zapamiętywania, doradztwo w tym radzenie sobie ze stresem oraz agresją. Szkoły oferują również możliwość nauki w klasach profilowanych.

Co roku w szkołach organizowane są liczne imprezy szkolne i środowiskowe, prowadzone są też liczne akcje charytatywne: min. „Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy”, zbiórki zabawek dla dzieci, zbiórki makulatury, kiermasze świąteczne. Ponadto działają koła zainteresowań takie jak np. harcerskie, jak i prowadzona jest wymiana międzynarodowa młodzieży, czy obozy i miniobozy sportowe. Znaczące są też dorobki szkół w konkursach przedmiotowych i interdyscyplinarnych oraz zawodach sportowych na szczeblu gminy, powiatu i województwa. Szkoły czynnie uczestniczą w życiu społeczności lokalnej i współdziałają z Kołami Gospodyń Wiejskich przy realizacji różnego rodzaju imprez okolicznościowych. Dodatkowo zajęcia dla dzieci i młodzieży realizowane są w dwóch świetlicach i jednym klubie:

- w świetlicy w Szewcach,
- w świetlicy w Nowinach,
- w klubie Miniaturka

Zdjęcia 9: Świetlica w Szewcach, bal karnawałowy w świetlicy.

Źródło: archiwum UG

Zdjęcia 10: Świetlica w Nowinach, klub Miniaturka.

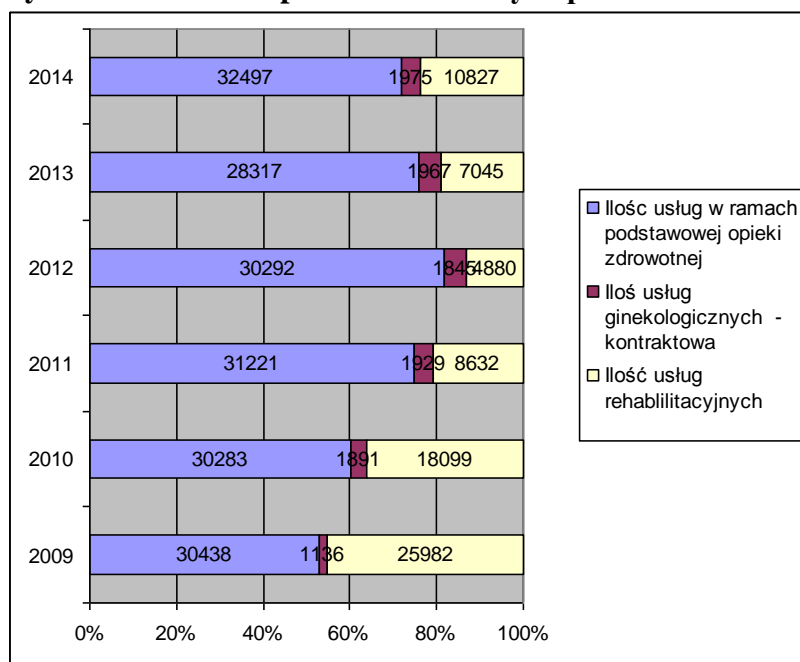
Źródło: archiwum UG

3.3. 4 Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Opieka zdrowotna

Na terenie gminy działa Samorządowy Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Sitkówce-Nowinach wraz ze swoją filią w Sitkówce. W SZPOZ w Nowinach codziennie przyjmują lekarze rodzinni, interniści, lekarze chorób dziecięcych. Cztery razy w tygodniu przyjmuje dentysta. Z kolei dwa razy w tygodniu przyjmują pediatrzy, ginekolog, lekarz medycyny pracy oraz pulmonolog. Raz w tygodniu można skorzystać z wizyty u chirurga czy u logopedy. Dla mieszkańców dostępne są również konsultacje kardiologiczne prowadzone przez dwóch lekarzy kardiologów w łącznym wymiarze 10 razy w miesiącu. Działa również dobrze wyposażony oddział rehabilitacyjny, zatrudniający czworo rehabilitantów oraz jednego fizjoterapeutę. Dodatkowo mieszkańcy Gminy mogą skorzystać z pracowni USG, w ramach której zatrudniony jest lekarz radiolog oraz z pracowni EKG obsługiwanej przez pielęgniarki. Przychodnia umożliwia również pobranie krwi oraz oddanie próbek do badań. W budynku SZPOZ w Nowinach oddzielnie działają poradnia dla osób dorosłych i poradnia dla dzieci. Przychodnia prowadzi także wiele programów profilaktycznych. Z kolei w filii przychodni w Sitkówce przyjmuje lekarz pierwszego kontaktu oraz dwa razy w tygodniu przyjmuje lekarz medycyny pracy. Nadmienić należy, że wszyscy zatrudnieni w SZPOZ lekarze oprócz ginekologa oraz lekarza medycyny pracy zatrudnieni są w ramach Podstawowej Opieki Zdrowotnej. Ponadto na terenie gminy funkcjonują obecnie dwie apteki – obie na ulicy Białe Zagłębie w Nowinach.

Rysunek 12: Liczba porad świadczonych przez SZPOZ w Nowinach w latach 2009-2014

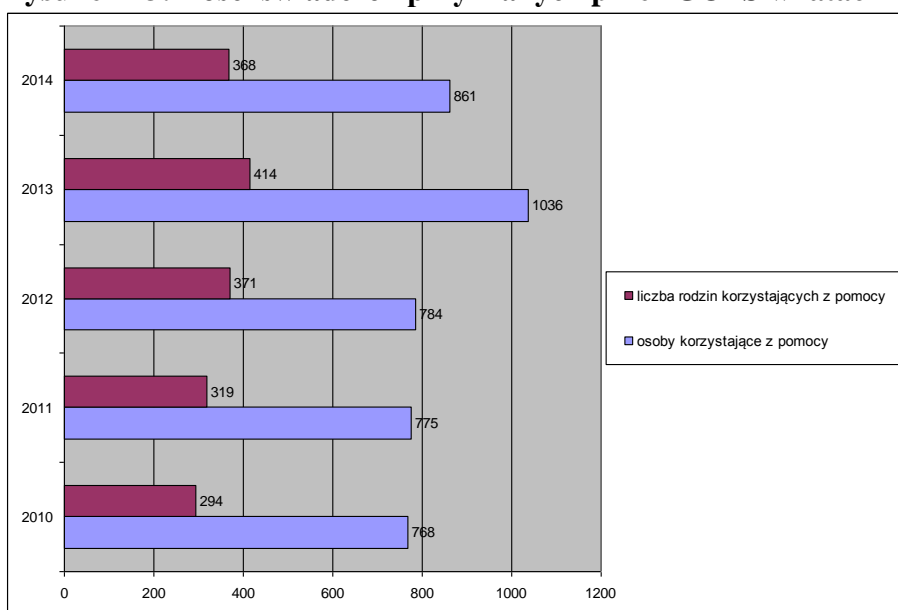

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych SZPOZ.

Pomoc społeczna

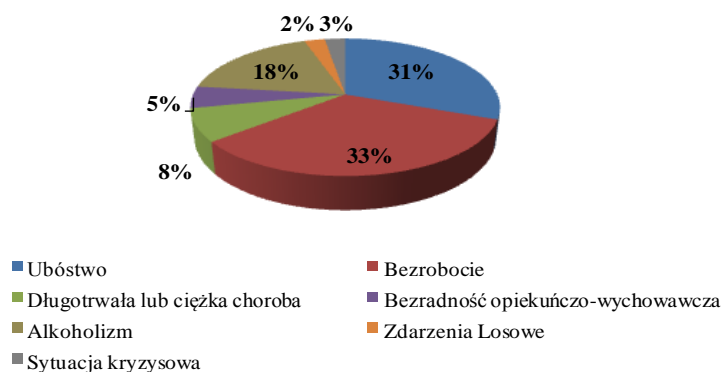
Zadania gminy w zakresie pomocy społecznej realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sitkówce-Nowinach. W roku 2014 udzielono świadczeń 861 osobom w 368 rodzinach. Kwota w/w świadczeń wyniosła 1 149 523 zł. Od 2010-2013 roku rośnie liczba osób i rodzin otrzymujących świadczenia pomocy społecznej, w 2014 r. liczba ta spadła, ale jest to wynikiem sytuacji nadzwyczajnej w 2013 r. – silnego gradobicia na terenie Gminy.

Rysunek 13: Ilości świadczeń przyznanych przez GOPS w latach 2010-2013

Źródło: Dane uzyskane z GOPS

Rysunek 14: Powody przyznawanie pomocy społecznej na terenie Gminy.

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sitkówka-Nowiny na lata 2014-2020, BDL GUS

Główne powody przyznawania pomocy społecznej to ubóstwo oraz bezrobocie, na dalszych miejscach znajdują się długotrwała alkoholizm lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sitkówce-Nowinach realizuje szereg działań i projektów, zarówno jako wnioskodawca, jak i jako partner, mających na celu poprawę sytuacji socjalno-bytowej mieszkańców gminy. Działalność Ośrodka Pomocy Społecznej w Sitkówce-Nowinach finansowana jest ze środków budżetu Gminy, budżetu państwa oraz ze środków pozabudżetowych. Istotną przyczyną świadczenia pomocy społecznej w gminie stanowiły także bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz długotrwała i ciężka choroba. W 2010 r. z tytułu bezradności rodziców opieką objętych było 41 rodzin, a w 2013 r. było ich 63, czyli następuje systematyczny ich wzrost. Problemy w realizowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych dotyczą trzech podstawowych aspektów: opieki i wychowania dziecka, prowadzenia gospodarstwa domowego oraz kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych. W większości rodzin problemy dotyczą więcej niż jednego obszaru i są połączone z problemem bezrobocia, ubóstwa czy uzależnień. W przypadku długotrwałej i ciężkiej choroby również zauważa się tendencje wzrostową, ponieważ w 2010 r. z pomocy korzystało 87 rodzin (w tym 137 osób), a w 2013 r. już 108 rodzin, tj. 231 osób. Podobnie jak niepełnosprawność, długotrwała choroba dezorganizuje życie osoby oraz jej rodziny, a natężenie zjawiska nasila się wraz z wiekiem. Choroba może całkowicie sparaliżować aktywność społeczną i zawodową osoby, w wyniku czego wycofuje się ona na margines życia społecznego. Często prowadzi to do ograniczeń w prawidłowym i samodzielnym funkcjonowaniu oraz zubożenia, a tym samym wymaga wsparcia innych

osób i instytucji. Warto również zaznaczyć, że w 2013 r. znaczną część pomocy stanowiły świadczenia spowodowane klęską żywiołową – silnym gradobiciem. Pomimo tego, że nie ma on charakteru stałego to jego nieprzewidywalne skutki może w konsekwencji odczuwać cała lokalna społeczność.

3.3.5 Organizacje pozarządowe

Organizacje pozarządowe (dalej: ngo's) pełnią bardzo ważne funkcje w życiu lokalnych społeczności, są to funkcje zarówno społeczne, gospodarcze, jak i polityczne. W Gminie Sitkówka-Nowiny działają następujące organizacje pozarządowe:

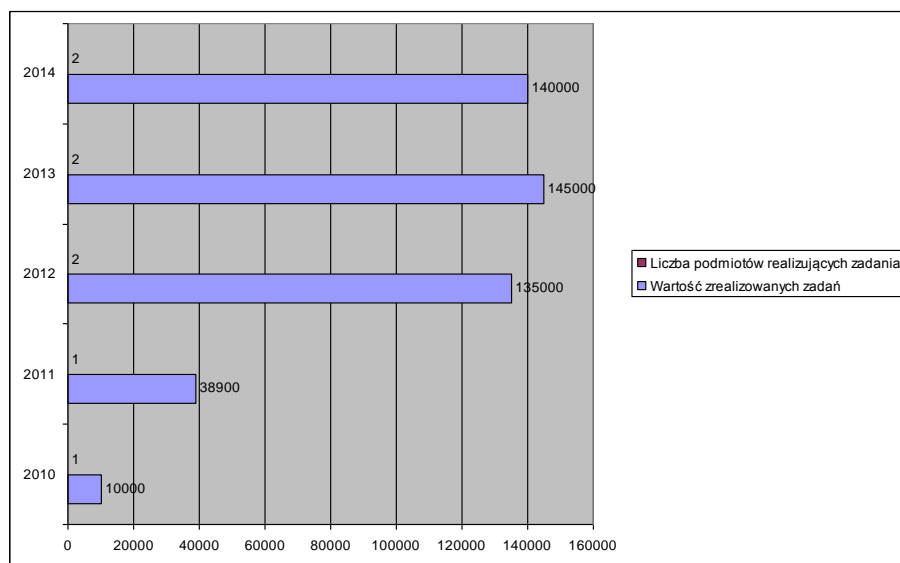
- Towarzystwo Wędkarskie „Nowiny”
- Stowarzyszenie Telewizja Kablowa Nowiny
- Stowarzyszenie Przyjaciół Publicznego Gimnazjum w Nowinach
- Stowarzyszenie Komputerowej Sieci Lokalnej „Pol-Net” w Nowinach
- Stowarzyszenie Wspierania Rozwoju Internetu „Nowinynet”
- Stowarzyszenie Przyjaciół Gminy Sitkówka-Nowiny
- Gminny Klub Sportowy „Nowiny”
- Uczniowski Klub Sportowy UKS Futsal – Nowiny przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Nowinach
- Stowarzyszenie Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych „Amabilis” w Zgórsku
- Świętokrzyskie Towarzystwo Motorowe Moto-Max
- Ochotnicza Straż Pożarna w Kowali
- Stowarzyszenie „Między Rajem a Piekłem”
- Ochotnicza Straż Pożarna w Szewcach
- Ochotnicza Straż Pożarna w Woli Murowanej
- Powiatowe Stowarzyszenie na rzecz Pomocy Społecznej w Kielcach
- Lokalna Grupa Działania „Perły Czarnej Nidy”

Obszary funkcjonowania ngo's zaczynają się na organizacji życia społecznego mieszkańców, w tym szczególności czasu wolnego dzieci i młodzieży, wspieranie działań prorozwojowych, poprzez organizację życia kulturalnego, promocję gminy, propagowanie i organizowanie wychowania fizycznego, aż do działalności mającej na celu zapobieganie pożarom i udział

Strategia Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny do 2025 r.

w różnego rodzaju akcjach ratowniczych. Podstawą współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi jest „Roczny program współpracy Gminy Sitkówka-Nowiny z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego”, który wyznacza jasne zasady współpracy. Procedury udzielania dotacji zorganizowane są w sprawny, przejrzysty i efektywny system. Gmina zleca organizacjom zadania publiczne, szczególnie w dziedzinach takich jak: sport, kultura, rozwijanie partnerstwa publiczno-społecznego, tworzenie warunków do większej aktywności społecznej mieszkańców. Dzięki współpracy samorządu z ngo's oraz okazywanej im pomocy, mieszkańcy gminy mają dostęp do szerokiej oferty sportowej i kulturalnej. Poniższy wykres przedstawia liczbę zrealizowanych zadań oraz kwoty jakie gmina przeznaczająca na w/w działalność w latach 2010-2014. Widać stały rokroczny wzrost kwot jakie gmina przeznaczająca na współpracę z organizacjami pozarządowymi i zlecane im zadania. W 2010r. była to kwota 10 tys. zł, by w roku 2014 osiągnąć pułap 140 tys. zł.

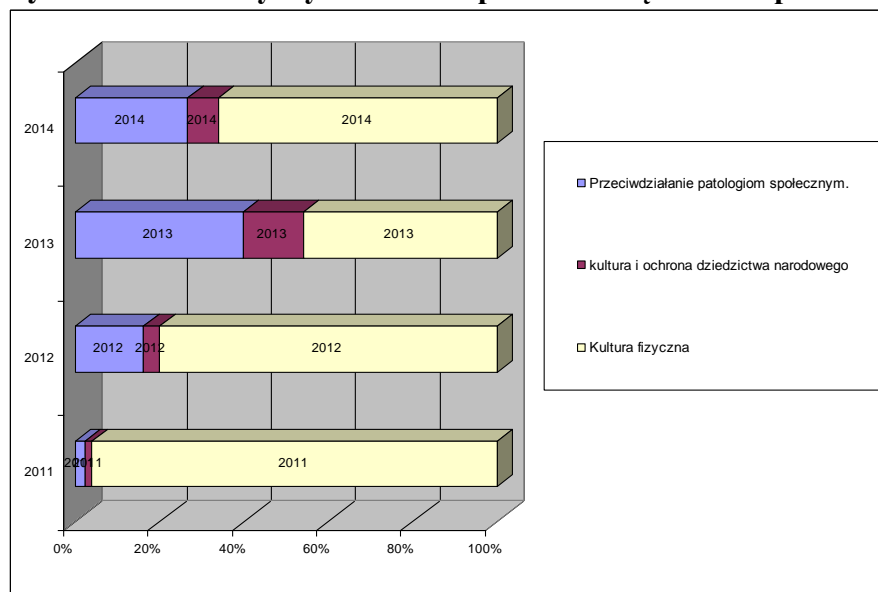
Rysunek 15: Zadania zlecone realizowane przez organizacje pozarządowe w latach 2010-2013

Źródło: dane UG

Aby zapewnić porównywalność kwot przeznaczonych na realizację zadań w poszczególnych latach, poniżej przedstawiono strukturę wydatków w gminie w latach 2011-2014 w podziale na trzy główne obszary tj. przeciwdziałanie patologiom społecznym, kultura i ochrona dziedzictwa narodowego oraz kultura fizyczna. Są to zarówno wydatki własne, jak i wydatki zlecone.

Rysunek 16: Kwoty wydatkowane przez Gminę na cele społeczne w latach 2010-2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG

Drugim równie ważnym aspektem stanowiącym o jakości aktywności społeczności lokalnej jest frekwencja wyborcza mieszkańców gminy. Ta na przestrzeni ostatnich lat kształtowała się w poniższy sposób (jeśli podane są dwa wyniki oznacza to frekwencję wyborczą w I oraz II turze głosowania).

Tabela 5: Frekwencja wyborcza mieszkańców Gminy w latach 2005-2014.

Rok i rodzaj wyborów	Kraj	Województwo świętokrzyskie	Powiat Kielecki	Gmina Sitkówka-Nowiny
2005 – wybory do sejmu RP	40,57%	36,53%	33,34%	36,11%
2005 – wybory prezydenckie	49,74% 50,99%	44,93% 45,49%	43,54% 45,70%	46,62% 50,00%
2006 – wybory samorządowe	45,99% 39,56%	50,00% 43,00%	55,00% 49,00%	59,81%
2007 – wybory do sejmu RP	53,88%	47,45%	44,64%	51,84%
2009 – wybory do Parlamentu Europejskiego	24,53%	21,20%	18,70%	23,12%
2010 – wybory prezydenckie	54,94% 55,31%	49,50% 52,83%	49,57% 54,08%	56,66%
2010 – wybory samorządowe	47,32%	53,59%	56,48%	56,56% 58,08%
2011 – wybory do sejmu RP	48,92%	43,74%	42,90%	56,60%
2014 – wybory samorządowe	50,21 %	55,62%	49,60%	63,73 %
2014 – wybory do Parlamentu Europejskiego	23,83%	21,04%	20,29%	23,98%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG

Jak widać jedynie w większości wyborów w latach 2005-2014 frekwencja mieszkańców gminy jest zbliżona do średniej krajowej, co świadczy to o stosunkowo dużym zainteresowaniu mieszkańców sprawami lokalnymi (jednakże w odniesieniu do powiatu kieleckiego frekwencja jest niższa, zarówno w 2006, jak i 2010 r.) i przedkładaniu ich nad sprawy ogólnokrajowe. Całościowo ujmując aktywność wyborcza mieszkańców gminy nie odbiega od średniej krajowej i wpisuje się w ogólnokrajowy obraz braku zainteresowania polityką. Podsumowując należy stwierdzić, iż aktywność społeczna mieszkańców gminy nie odbiega od ogólnych tendencji i nie wyróżnia się ani na plus ani na minus względem ogólnokrajowych statystyk. Trzeba jednak podkreślić, iż w porównaniu do społeczeństw Europy Zachodniej stan zaangażowania społecznego jest w dalszym ciągu bardzo niewielki.

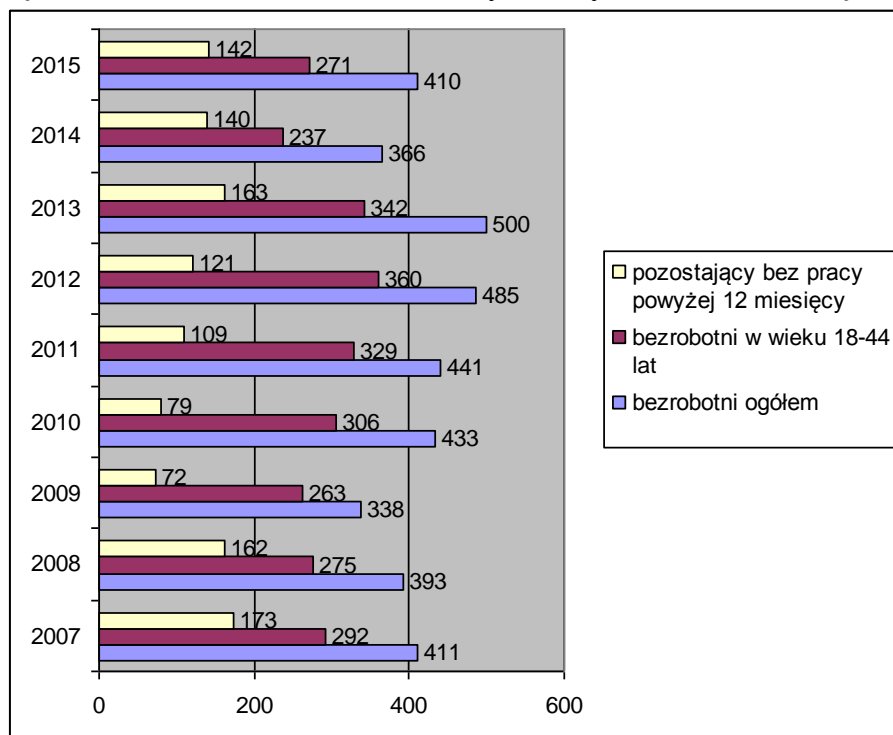
3.4 Sfera gospodarcza

Rozdział zawiera informacje na temat rynku pracy, liczby bezrobotnych, podstawową charakterystykę lokalnego sektora gospodarczego wraz ze wskazaniem liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie Gminy. Ponadto zawarto informacje o rolnictwie i turystyce oraz o największych przedsiębiorstwach funkcjonujących na terenie gminy.

3.4.1 Rynek pracy

Stopa bezrobocia na koniec lutego 2015 roku ukształtowała się w powiecie kieleckim na poziomie 18,20%, w województwie świętokrzyskim na poziomie 15,0%, a w kraju wyniosła 12,0%. Jednoznacznie wskazuje to na niekorzystną sytuację zarówno powiatu, jak i województwa świętokrzyskiego na tle kraju. Na tym tle wskaźnik gminy na poziomie 8,8% zarejestrowanych bezrobotnych nie jest wynikiem złym i świadczy o zaradności i samodzielności mieszkańców.

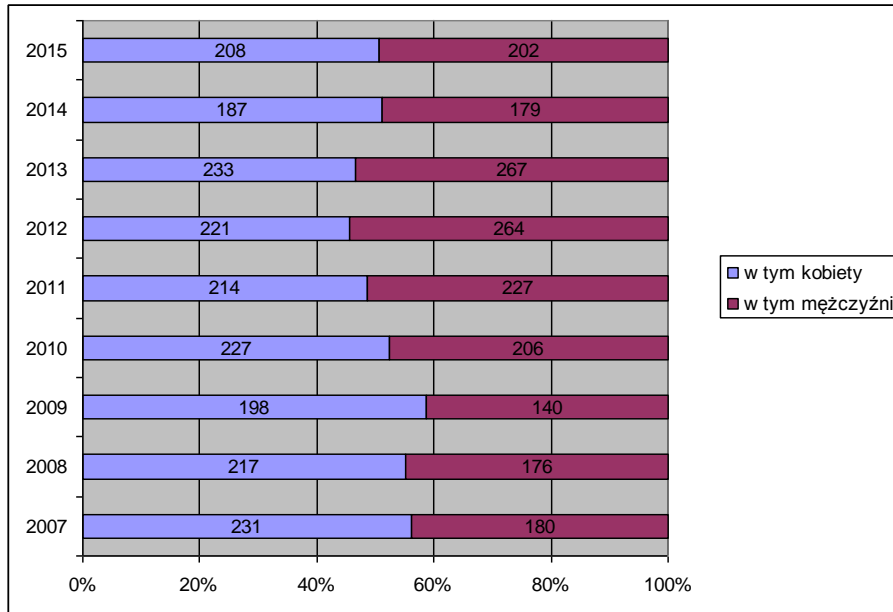
Rysunek 17: Bezrobotni mieszkańcy Gminy Sitkówka-Nowiny w latach 2007-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP Kielce

Liczba bezrobotnych w wieku 18-44 lat wskazuje, liczbę osób w wieku mobilnym, czyli w przedziale wiekowym (niezależnie od płci) zawierającym się w wieku produkcyjnym (wiek zdolności do pracy) i obejmującym osoby, które są zdolne do zmiany stanowiska oraz miejsca pracy lub ewentualnego przekwalifikowania się. Struktura bezrobocia w podziale na płeć przedstawia zmianę jaka nastąpiła od 2007 r., gdzie występowała przewaga bezrobotnych kobiet, do przewagi bezrobocia wśród mężczyzn od 2011-2014 r. W 2015 r. ponownie jest nieznacznie więcej bezrobotnych kobiet niż mężczyzn w gminie Sitkówka-Nowiny.

Rysunek 18: Struktura bezrobocia w podziale na płeć w latach 2007-2015

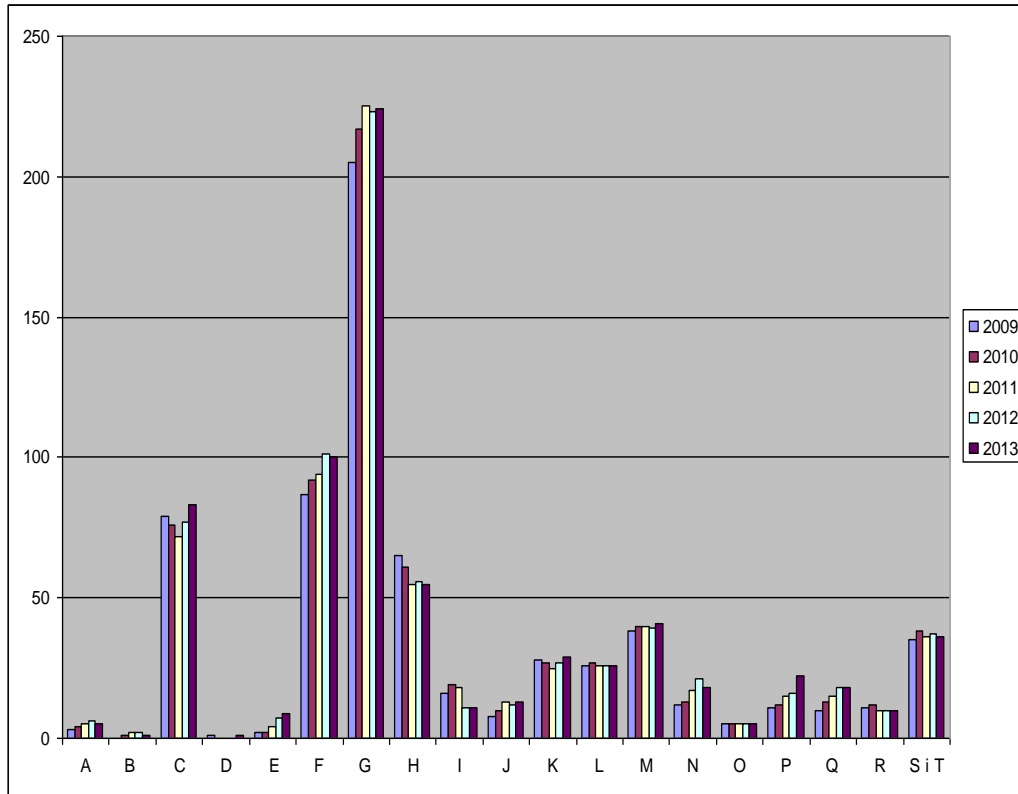
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP Kielce

3.4.2 Charakterystyka lokalnego sektora gospodarczego

Na koniec marca 2015r. roku zarejestrowanych było w gminie 473 podmioty gospodarcze w tym 14 podmiotów w formie spółek osobowych. Daje to wskaźnik 630 podmiotów na 10 000 mieszkańców. W powiecie kieleckim wskaźnik ten wyniósł 728 podmiotów, w województwie świętokrzyskim – 866 podmiotów, a w kraju – 1 057 podmiotów. W Krajowym Rejestrze Sądowym na koniec marca zarejestrowanych jest 56 podmiotów prowadzących działalność na terenie Gminy Sitkówka-Nowiny w formie spółek kapitałowych. Biorąc pod uwagę strukturę branż, zdecydowanie przeważa sekcja „Handel i usługi”, następnie sekcja „Przemysł” oraz „Budownictwo”. Na terenie Gminy dominują przedsiębiorstwa o charakterze produkcyjno-usługowym, działających na potrzeby mieszkańców okolicznych miejscowości, miasta Kielce, jak i produkujących na rynek ogólnopolski i europejski.

Należy podkreślić, iż obecnie płaci podatki od nieruchomości 45 czynnie działających podmiotów gospodarczych. Aż 17 podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w CEIDG działa od 1990 r. lub dłużej.

Rysunek 19: Liczba podmiotów w Gminie wg rodzajów działalności w latach 2010-2013

Objaśnienie symboli sekcji PKD: A – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, B – górnictwo i wydobywanie, C – przetwórstwo przemysłowe, D – wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych, E – dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją, F – budownictwo, G – handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle, H – transport i gospodarka magazynowa, I – działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi, J – informacja i komunikacja, K – działalność finansowa i ubezpieczeniowa, L – działalność związana z obsługą rynku nieruchomości, M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, N – działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca, O – administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne, P – edukacja, Q – opieka zdrowotna i pomoc społeczna, R – działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją, S – pozostała działalność usługowa, T – gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL.

Najwięcej przedsiębiorców działających jednoosobowo oraz wspólników spółek cywilnych funkcjonuje w Nowinach, Sitkówce oraz Zgórsku. Na tle zarówno powiatu kieleckiego, jak i województwa świętokrzyskiego widoczne jest w Gminie Sitkówka-Nowiny bardzo duże nagromadzenie firm świadczących usługi budowlane (sekcja F), handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (sekcja G), usługi transportu i gospodarki magazynowej (sekcja H), przetwórstwa przemysłowego (sekcja C) oraz firm w branży działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (sekcja M). Jednak najwięcej zarejestrowanych firm prowadzi działalność handlową hurtową lub detaliczną oraz zajmuje się naprawą pojazdów samochodowych (sekcja G). Wskaźnik przedsiębiorstw w sekcji G jest mniejszy niż w województwie świętokrzyskim, porównywalnie z poziomem powiatu kieleckiego.

3.4.3 Rolnictwo i turystyka

Rolnictwo

Sitkówka-Nowiny posiada status Gminy wiejskiej. Powierzchnia użytków rolnych w Gminie wynosi obecnie 1205,63 ha. W ciągu siedmiu lat zmalała o ponad 200 ha. Gmina pomimo statusu Gminy rolnej, w rzeczywistości dawno zatraciła charakter rolny na rzecz charakteru przemysłowego. Na terenie Gminy zaewidencjonowanych jest 542 gospodarstw rolnych płacących podatek rolny, które zajmują powierzchnię 388, 1 ha przeliczeniowych. Pozwala to określić średnią wielkość gospodarstwa na 2,22 ha. Biorąc pod uwagę wielkość hektarów przeliczeniowych, średnia wielkość gospodarstw jest tu zdecydowanie niższa od 1 ha. Na terenie Gminy Sitkówka-Nowiny występują gleby zróżnicowane pod względem systematycznym, jak i przydatności do celów rolniczych. W przeważającej ilości są to gleby słabe i bardzo słabe, wykształcone głównie na piaskach. Część terenów rolnych bezpośrednio związana z procesami produkcji rolniczej określana jest mianem rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Duża różnorodność typologiczna gleb, uwarunkowana morfologią, budową geologiczną i zmiennością warunków klimatycznych, decyduje o dużym zróżnicowaniu jakości w/w przestrzeni produkcyjnej. Ogólna waloryzacja przestrzeni produkcyjnej oprócz jakości gleb uwzględnia ponadto warunki agroklimatyczne, stosunki wodne i rzeźbę terenu. Średni wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej w 120 – punktowej skali wynosi w skali kraju 66,6 pkt, natomiast dla województwa świętokrzyskiego 69,3 pkt. Wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej w Gminie Sitkówka-Nowiny plasuje się zdecydowanie poniżej średniej krajowej oraz wojewódzkiej i mieści się w zakresie 30–40 pkt.

Turystyka

Gmina Sitkówka-Nowiny zlokalizowana jest w obrębie Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego, stanowiącego dopełnienie Wieloprzestrzennego Systemu Obszarów Chronionych Województwa Świętokrzyskiego. Najcenniejsza przyrodniczo i krajobrazowo jest północno-zachodnia część gminy, która została włączona w granice Parku (sołectwo Szewce-Zawada), a w jego otulinie sołectwo Zgórsko-Zagrody. Na terenie Parku znajduje się jedna z najpiękniejszych jaskiń Europy – Jaskinia „Raj” z bogatą szatą naciekową – stalaktytami, stalagnatami i stalagmitami i śladami pobytu człowieka neandertalskiego oraz Jaskinia „Piekło”. Jaskinia „Raj”, znajduje się na terenie sąsiedniej gminy Chęciny, ale umiejscowiona jest w pobliżu miejscowości Zgórsko i Szewce. Oprócz tego na terenie gminy i w pobliżu jej granic znajduje się kilka miejsc interesujących z punktu widzenia

turystycznego. Gmina posiada w swoich zasobach jeden zabytek wpisany do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków – Park Dworski przy Domu Pomocy Społecznej w Zgórsku. Na terenie Gminy ważną atrakcją turystyczną stanowi też basen „Perła”. Obok basenu oferta turystyczna Gminy zawiera także:

- szlak Archeo-Geologiczny,
- szlaki piesze w paśmie Zgórskim,
- szlaki rowerowe,
- kamieniołom Szewce, kamieniołom Zgórsko, Rezerwat Góra Żakowa,
- tor motocrossowy Kowala,
- stadion i boiska sportowe.

Teren gminy to także swoisty raj dla paleontologów. Liczne wyrobiska złóż kamienia z okresu dewonu odsłoniły wspaniałe skamieniałości prehistorycznych zwierząt i roślin, które można dziś podziwiać w ich naturalnie zachowanej formie w Bolechowicach, Kowali i Szewcach. Rejon ten jest miejscem łączenia się głównych szlaków turystycznych Gór Świętokrzyskich przebiegających przez malownicze pasma górskie. Szlaki te łączą piastowskie miasto Chęciny, gdzie na szczycie góruje królewska warownia z widokiem na całą Kielecczynę i u podnóża której znajduje się „Skansen Wsi Kieleckiej” z pasmem Łysogór ze znaną w Europie Łyską, na szczycie której znajduje się klasztor Świętego Krzyża.

3.4.4 Instytucje wsparcia przedsiębiorców

Gmina Sitkówka-Nowiny graniczy bezpośrednio z Kielcami, znaczna część ludności pracuje w Kielcach, a przedsiębiorcy działający na terenie gminy mają dostęp do wszelkich instytucji otoczenia biznesu, które mają swoje siedziby lub funkcjonują w stolicy województwa. Do organizacji pozarządowych, które w swoich celach statutowych mają zapisane wsparcie dla przedsiębiorczości należy zaliczyć Lokalną Grupę Działania „Perły Czarnej Nidy”, która prężnie działa obejmując zasięgiem swojego działania trzy gminy tj. gminę Sitkówka-Nowiny, gminę Morawica i gminę Chęciny. W poprzednim okresie programowania 2007-2013 Stowarzyszenie to kilkakrotnie przeprowadzało nabory wniosków z zakresu „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego. Podobnie sytuacja przedstawia się z naborem wniosków z zakresu „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”.

Na terenie gminy funkcjonuje Bank Spółdzielczy Oddział w Nowinach oraz mają siedziby także prywatne firmy zajmujące się świadczeniem usług dla przedsiębiorców, m.in. z zakresu obsługi prawno-księgowej i doradztwa podatkowego. Gmina Sitkówka-Nowiny organizuje

cykliczne spotkania z przedsiębiorcami działającymi na terenie Gminy, przez co zawsze otwarta jest na potrzeby przedsiębiorców i swoimi działaniami inwestycyjnymi stara się zapewnić jak najlepsze warunki do prowadzenia działalności gospodarczej.

3.4.5 Główni pracodawcy

Na terenie gminy funkcjonuje osiem kluczowych przedsiębiorstw, kluczem po którym kwalifikowano przedsiębiorstwo jako kluczowe jest wielkość w 2014 r. podatku odprowadzanego do Gminy. Są to w szczególności:

1. Dyckerhoff Polska Spółka z o.o. (cement, beton)
2. Zakłady Przemysłu Wapienniczego „Truskawica” S. A. w Sitkówce
3. Wodociągi Kieleckie Spółka z o.o.
4. Lafarge Kruszywa i Beton Sp. z o.o.
5. „Budpol-Delta” Sp. z o.o.,
6. Sopro Polska z o. o.
7. Kieleckie Kopalnie Surowców Mineralnych S.A.
8. Cemet S.A.

Struktura zatrudnienia na terenie gminy koncentruje się wokół kluczowych dla Gminy Sitkówka-Nowiny ośmiu ww. przedsiębiorstw. Również znaczną część lokalnego rynku pracy tworzą małe i średnie przedsiębiorstwa. Sfera handlu zapewne będzie rozwijać się w miarę wzrostu zamożności mieszkańców a więc i popytu na dobra konsumpcyjne. Natomiast sfera usług (zwłaszcza budowlanych) ma duże możliwości rozwoju z uwagi na dostępność podstawowych surowców i materiałów zarówno w gminie jak i w Kielcach. Spodziewać się zatem można rozwoju przedsiębiorstw świadczących usługi nie tylko dla mieszkańców gminy, ale i dla mieszkańców sąsiednich ośrodków. Gmina Sitkówka-Nowiny posiada obecnie dobrze rozwiniętą sferę prywatnej działalności gospodarczej. Posiada również predyspozycje do dalszego jej rozwoju, zwłaszcza w połączeniu z dotychczas dominującymi kierunkami produkcji budowlanej.

Dogodne warunki prowadzenia działalności gospodarczej stwarzane przez lokalny samorząd sprzyjają nie tylko rozwojowi potencjału gospodarczego tych firm, ale również inwestowaniu kapitału krajowego i zagranicznego.

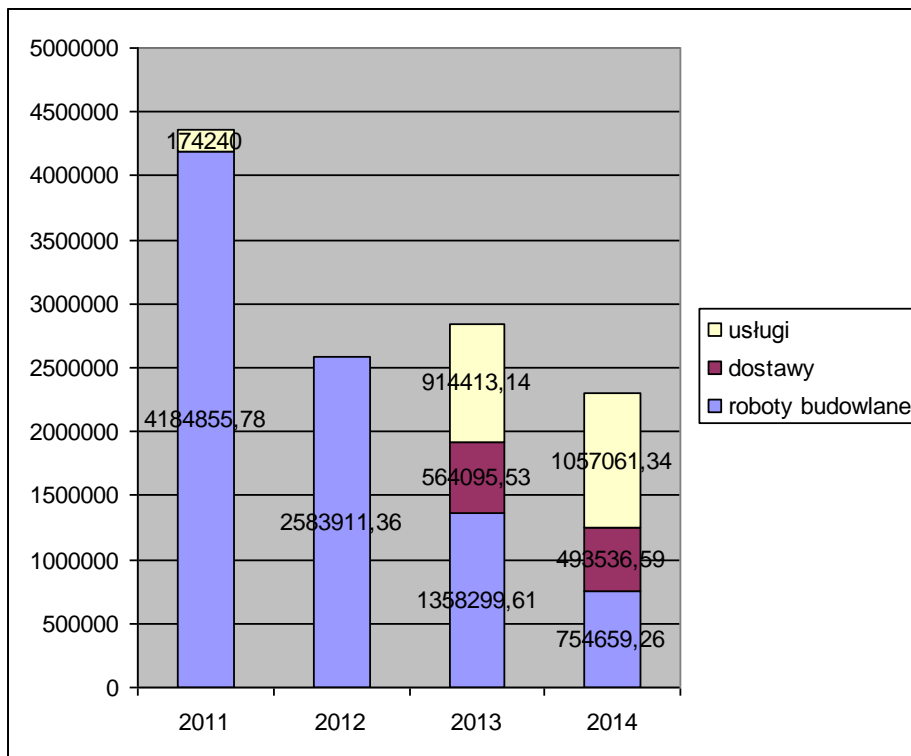
3.4.6 Gmina Sitkówka-Nowiny jako uczestnik lokalnego obrotu gospodarczego

Gmina Sitkówka- Nowiny jak każda jednostka samorządu terytorialnego, przy wydatkowaniu środków finansowych, musi stosować przepisy ustawy Prawo zamówień publicznych.

Strategia Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny do 2025 r.

Ustawa rozwinęła podstawowe zasady udzielania zamówień publicznych m.in.: równego traktowania wykonawców, bezstronności i obiektywizmu, uczciwej konkurencji, jawności, pisemności postępowania oraz pierwszeństwa trybów przetargowych. Realizując zapisy w/w ustawy Gmina Sitkówka-Nowiny na przestrzeni ostatnich kilku lat zrealizowała zamówienia w formie przetargów, na najważniejsze inwestycje i przedsięwzięcia na kilkumilionowe kwoty, w 2011 r. było to około 4,35 mln zł netto, a w 2014 r. prawie 2,3 mln zł netto.

Rysunek 20: Zamówienia publiczne (kwoty netto) Gminy Sitkówka-Nowiny o wartości powyżej 14 tys. euro (od 2014 r. powyżej 30 tys. euro)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG.

Dodatkowo oprócz zamówień udzielanych zgodnie z ustawą Prawo zamówień publicznych Gmina Sitkówka-Nowiny zrealizowała zamówienia, których wartość nie przekraczała wyrażonej w złotych kwoty 14 tys. euro (od 2014r. jest powyżej 30 tys. euro) i tak np. w roku 2013 zamówienia te wyniosły około 1,5 mln zł, a rok później jest to już kwota powyżej 2,6 mln zł. Powyższe zamówienia realizowane są obecnie w oparciu o „Regulamin udzielania zamówień publicznych w Urzędzie Gminy Sitkówka-Nowiny o wartości nie przekraczającej kwoty 30 000 euro dla zamówień dla których nie stosuje się ustawy Prawo Zamówień Publicznych”, a uprzednio realizowane były o analogiczny regulamin, z progiem 14 tys. euro. Podniesienie progu stosowania ustawy Prawo Zamówień Publicznych spowodowało zmniejszenie zastosowania przetargu nieograniczonego, jako podstawowego sposobu wyłaniania Wykonawców na rzecz zapytań ofertowych.

3.5 Infrastruktura techniczna na terenie Gminy

Rozdział zawiera podstawowe informacje na temat infrastruktury technicznej gminy, a w szczególności: lokalnej sieci drogowej, wodociągów i kanalizacji, gazownictwa oraz elektroenergetyki i telekomunikacji.

3.5.1 Układ komunikacyjny

Układ komunikacyjny gminy tworzą:

- droga krajowa, międzynarodowa nr 7 Gdańsk-Warszawa-Kielce-Kraków-Chyżne
- droga wojewódzka ni: 762 Kielce-Chęciny-Małogoszcz
- drogi powiatowe
- drogi gminne i wewnętrzne drogi zakładowe
- linie kolejowe

Na infrastrukturę drogową w gminie składają się: drogi gminne – 23,0 km, drogi powiatowe – 25,0 km, drogi wojewódzkie – 2,3 km, drogi krajowe – 4,1 km.

Najważniejszym elementem układu komunikacyjnego jest droga wojewódzka przebiegająca przez środek gminy i łącząca ją z miastem wojewódzkim Kielce. Droga krajowa międzynarodowa przebiegająca w zachodniej części gminy przez miejscowość Szewce ma charakter tranzytowy. Z kolei linia kolejowa nr 8 relacji Warszawa-Kraków stanowi jedno i najważniejszych połączeń kolejowych województwa świętokrzyskiego. Na trasie kolei znajduje się stacja Sitkówka-Nowiny, z której odgałęziają się:

- linia dwutorowa, zelektryfikowana w kierunku Buska Zdroju
- łącznica kolejowa do Górek Szczukowskich, położonych na linii Kielce Częstochowa

Stacja kolejowa obsługuje również bocznice kolejowe z terenu Dyckerhoff Polska Sp. z o.o. oraz ZPW „Truskawica” S.A. poprzez trzy zespoły torów zdawczo-odbiorczych zlokalizowanych na terenie tych zakładów. Bocznice prowadzone są w sposób bezkolizyjny.

Łącznie na terenie Gminy jest 54,4 km dróg. W latach 2012-2014 nakłady na transport i łączność wyniosły ponad 7 mln zł. Kwoty te przeznaczano na inwestycje drogowe (budowy, remonty i modernizacje), na oświetlenie ulic, dróg i placów oraz na bieżące utrzymanie dróg (np. odśnieżanie). Należy zauważyć, iż skala nakładów w poszczególnych latach była różna i zależała od aktualnych możliwości finansowych Gminy, o czym świadczą, dane przedstawione na poniższym zestawieniu:

Tabela 6: Wydatki na transport i łączność w latach 2012-2014

Wydatki na transport i łączność	j.m	Lata		
		2012	2013	2014
ogółem	zł.	3 378 707,95	1 631 051,89	2 054 460,44
w tym: wydatki bieżące jednostek budżetowych ogółem	zł.	314 761,29	147 184,70	68508,55
W tym: wydatki majątkowe ogółem	zł.	3 063 946,66	962 856,89	1 230 774,94
W tym: na drogi publiczne gminne	zł.	2663946,66	601 810,81	1 229 374,94
W tym: na drogi publiczne powiatowe dla miast	zł.	400 000,00	361 046,08	140 000,00
W tym: na oświetlenie ulic, placów i dróg	zł.	460 507,06	521010,3	442 129,04

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG.

Poza drogami gminnymi gmina zarządza również siecią dróg wewnętrznych, stanowiących dojazdy mieszkańców do budynków jednorodzinnych, a także do gruntów rolnych i leśnych.

3.5.2 Wodociągi i kanalizacja

Wodociągi

Gmina Sitkówka-Nowiny jest w pełni zwodociągowana. Na obszarze gminy znajdują się 3 ujęcia wody. Długość sieci wodociągowej gminnej wynosi obecnie 54,53 km. Sieć i urządzenia wodociągowe znajdują się w bardzo dobrym stanie technicznym i pod względem funkcjonalnym są na dzień dzisiejszy wystarczające dla zaspokojenia wszystkich potrzeb mieszkańców oraz przedsiębiorstw. Gmina eksploatuje dwie studnie głębinowe, obie zlokalizowane w miejscowości Bolechowice, będące współwłasnością gminy i spółki Wodociągi Kieleckie.

Tabela 7: Urządzenia sieciowe wodociągowe w Gminie Sitkówka-Nowiny

Wodociągi					
	Jednostka miary	2010	2011	2012	2013
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	64,6	65,3	67,1	69,8
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	1331	1363	1410	1415
woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam3	204,1	198,1	198,1	201,0
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	7273	7346	7389	7445
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca	m3	27,6	26,6	26,3	26,6
zużycie wody w gospodarstwach domowych na wsi na 1 mieszkańca	m3	27,6	26,6	26,3	26,6

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Gospodarka ściekowa

W obecnej chwili długość sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy wynosi 66,75 km. W najbliższym okresie planowane są kolejne inwestycje związane z dalszą rozbudową sieci kanalizacyjnej. Kanalizacja sanitarna istnieje we wszystkich sołectwach, obecnie powstają nowe skupiska domów, które w sposób ciągły wymagają rozbudowy sieci kanalizacyjnej. Wskaźnik skanalizowana gminy wynosi ponad 85% (tj. ok. 85 % mieszkańców gminy ma dostęp do sieci kanalizacyjnej).

Gmina podejmuje różne działania związane z infrastrukturą sieci kanalizacyjnej.

Tabela 8: Kanalizacja (dane UG Sitkówka-Nowiny)

Kanalizacja					
	Jednostka miary	2010	2011	2012	2013
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	65,1	66,2	66,7	67,7
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	984	1018	1068	1083
ścieki odprowadzone	dam ³	453	478	463	495,0
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	6142	6222	6301	6363

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Nie ma na terenie gminy miejscowości pozbawionych kanalizacji, są jedynie obszary które nie zostały jeszcze skanalizowane, są to obszary na których powstają nowe domy, a które w przyszłości zostaną dołączone do obszaru objętego kanalizacją. Na tym obszarze są jednak też domy, które mając dostęp do kanalizacji oraz możliwość podłączenia się, jednak najczęściej ze względów ekonomicznych nie są w stanie zrealizować tej inwestycji. Występują też przypadki nie dołączania się do istniejącej kanalizacji tłumacząc ten fakt posiadaniem szamba. W tym zakresie gmina przygotowuje program działania rozwiązujący problemy dołączenia się do kanalizacji ścieków w gminie.

Na terenie Gminy na ulicy Przemysłowej, obręb geodezyjny Wola Murowana w Gminie Sitkówka-Nowiny znajduje się mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków dla Kielc – tzw. oczyszczalnia „Sitkówka”.

Strefa ochrony sanitarnej wynosi 200 m. Komunalna oczyszczalnia ścieków w Sitkówe jest oczyszczalnią mechaniczno-biologiczną pracującą w oparciu o jednostopniowy osad czynny z częściowym usuwaniem biogenów. Oczyszczalnia przyjmuje ścieki doprowadzone z Kielc, gminy Sitkówka-Nowiny oraz zachodniej części gminy Masłów. Przyjmuje także ścieki dowożone taborem asenizacyjnym z terenów nieskanalizowanych. Ścieki są zrzucane i badane pod względem jakościowym poprzez automatyczną stację zlewcą. Odbiorcą,

Strategia Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny do 2025 r.

oczyszczonych ścieków jest rzeka Bobrza. Przez sołectwo Zgórsko-Zagrody i Wola Murowana przebiega kolektor doprowadzający ścieki z Kielc do oczyszczalni w Sitkówce. Równolegle do niego przewidywane są dwie nitki kolektorów grawitacyjnych.

Kanalizacja deszczowa funkcjonuje w sołectwie Zgórsko-Zagrody i w Nowinach.

3.5.3 Gazownictwo

Od 2015 r. na terenie gminy prowadzone są inwestycje związane z rozbudową sieci gazowej. Docelowo infrastruktura gazowa obejmie większość obszaru gminy Sitkówka-Nowiny.

3.5.4 Energetyka i telekomunikacja

Za południowo-zachodnią granicą gminy zlokalizowana jest stacja systemowa 220/110 kV „Radkowice” z której wyprowadzone są linie 110 kV, z których część biegnie przez gminę Sitkówka-Nowiny. Budowana jest linia wysokiego napięcia 220 kV relacji Radkowice-Kielce-Piaski, której część przebiega przez teren gminy.

Linie 110 kV

Sieciami do 110 kV na terenie gminy zarządza Zakład Energetyczny „Zeork” S.A. w Skarżysku-Kamiennej. Gmina leży w obrębie Rejonowego Zakładu Energetycznego Kielce i obsługiwana jest przez Posterunek Energetyczny w Wolicy.

Na terenie gminy znajdują się Główne Punkty Zasilające przedsiębiorstwa przemysłowe – Cementownia „Nowiny” Sp. z o.o. w Nowinach oraz Zakłady Przemysłu Wapienniczego „Trzuskawica” S.A. w Sitkówce.

Ze względu na stację systemową 220/110 kV „Radkowice” przez gminę przebiega szereg linii 110 kV o charakterze tranzytowym:

- odcinek jednotorowej linii relacji Radkowice-Kielce przebiegający po północno-zachodniej części gminy
- dwie równoległe, jednotorowe linie relacji Radkowice-Cementownia do zasilani południowej stacji transformatorowej w Cementowni „Nowiny” Sp. z o.o.

Sieci średniego napięcia

Zaopatrzenie gminy w energię elektryczną realizowane jest poprzez linie średniego napięcia rzędu 15 kV i 30 kV. Zasilanie odbywa się poprzez linie magistralną 15 kV relacji Wolica-Kielce oraz linie 30 kV GPZ Niewachłów-Checiny. Oprócz linii napowietrznych SN w gminie prowadzone

Strategia Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny do 2025 r.

są także linie kablowe. Występujące na terenie gminy stacje transformatorowe napowietrzne i wewnętrzne są w stanie pokryć ewentualne zwiększenie zapotrzebowania mocy często jedynie poprzez wymianę transformatora na jednostkę o większej mocy.

Praktycznie wszystkie miejscowości terenu Gminy Sitkówka-Nowiny objęte są zasięgiem radiowej sieci Internet „Nowinynet”, która w połączeniu z niemal całkowitym ztelefonizowaniem Gminy (telefonia stacjonarna i sieci komórkowe), zaspokaja zapotrzebowanie mieszkańców na dostęp do Internetu i komunikację. Na obecną chwilę praktycznie każdy mieszkaniec Gminy Sitkówka-Nowiny ma możliwość stałego dostępu do sieci Internet w domu. Dodatkowo mieszkańcy mogą bezpłatnie korzystać z dostępu do Internetu i sprzętu komputerowego w Gminnej Bibliotece Publicznej w Nowinach, w budynku Gminnego Ośrodka Kultury „Perła”, w budynku ośrodka zdrowia w Nowinach, a także w budynku Urzędu Gminy w Nowinach.

3.6 Infrastruktura społeczna na terenie Gminy

Rozdział niniejszy przedstawia zagadnienia związane z infrastrukturą zaspokajającą potrzeby społeczne mieszkańców gminy Sitkówka-Nowiny, począwszy od dziedzin wychowania, kształcenia i oświaty, poprzez kulturę fizyczną i turystykę, a skończywszy na dziedzinach i potrzebach ochrony zdrowia, socjalnych i kulturowych mieszkańców. Jest to infrastruktura wpływająca na doskonalenie jakości życia mieszkańców.

3.6.1 Oświata

Na terenie Gminy Sitkówka-Nowiny funkcjonują trzy szkoły podstawowe oraz zespół szkół ponadgimnazjalnych, w tym gimnazjum, liceum i szkoła zawodowa. Wszystkie szkoły posiadają nowoczesną bazę dydaktyczną, w skład których wchodzi m.in. oddziały przedszkolne (tzw. zerówki) oraz ośrodki przedszkolne dla dzieci w wieku 3-5 lat. Wszystkie placówki mieszczą się w wyremontowanych lub relatywnie niedawno wybudowanych budynkach. Są to następujące szkoły i przedszkola:

- Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Nowinach, w skład którego wchodzi:
Publiczne Gimnazjum, Liceum Ogólnokształcące oraz Zasadnicza Szkoła Zawodowa z klasą wielozawodową.
- Szkoła Podstawowa w Nowinach.
- Szkoła Podstawowa w Kowali z oddziałem przedszkolnym.
- Szkoła Podstawowa w Bolechowicach z oddziałem przedszkolnym.
- Przedszkole Samorządowe im. Pluszowego Misia w Nowinach, w tym:

Strategia Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny do 2025 r.

- Oddział przedszkolny w świetlicy w Szewcach dla dzieci 3-4 letnich,
- Dwa oddziały przedszkolne przy szkole podstawowej w Nowinach,
- Oddział żłobkowy w Nowinach.

W szkołach funkcjonują nowoczesne pracownie komputerowe z dostępem do Internetu (wskaźnik komputeryzacji szkół zarówno podstawowych, jak i gimnazjalnych wynosi 100%). W każdej szkole są sale gimnastyczne, boiska przyszkolne oraz działają świetlice szkolne. Placówki szkolne lokalizacyjnie są dobrze usytuowane – mają parkingi. Część dzieci ze względu na miejsce zamieszkania w odległość powyżej 3 km od szkoły jest dowożona autobusem szkolnym i innymi środkami komunikacji. Jednostki oświatowe są bardzo dobrze wyposażone w sprzęt komputerowy, multimedialny, pomoce dydaktyczne oraz książki i czasopisma. Ponadto celem zwiększenia bezpieczeństwa uczniów w szkołach jest zainstalowany monitoring.

Zdjęcia 11: od góry: Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Nowinach, Szkoła podstawowa w Nowinach, od dołu: Szkoła Podstawowa w Kowali, Szkoła Podstawowa w Bolechowicach

Źródło: Archiwum UG.

3.6.2 Sport i rekreacja

Strategia Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny do 2025 r.

Do głównych obiektów sportowo-rekreacyjnych na terenie gminy należą głównie obiekty funkcjonujące w ramach Gminnego Ośrodka Kultury „Perła”. Najważniejszym obiektem jest funkcjonujący już od 20 lat basen „Perła” umiejscowiony w tym samym budynku co GOK „Perła”. Basen ten jest typowo rekreacyjny, jest także największą atrakcją turystyczną gminy, spełniającą funkcje rekreacyjne i wypoczynkowe. Wyposażona jest w dwie niecki dla dorosłych i dzieci z podwodnymi masażami, dzikimi źródłami i wodospadami oraz drugi basen dla dzieci z wewnętrzną rurą zjazdową i grotą solną. Dodatkowo basen posiada saunę, łaźnię parową oraz od niedawna saunę tzw. infra-red. Dla odwiedzających dostępne są także wanny tzw. jakuzi, w okresie letnim „Perła” oferuje też możliwość wypoczynku na basenach letnich, a w okresie zimowym lodowisko syntetyczne. Oprócz basenu GOK dysponuje także stadionem piłkarskim z częściowo zadaszonymi trybunami na ok. 600 miejsc siedzących, dolny rząd trybun udostępniony jest dla widzów niepełnosprawnych. Odczuwalny jest brak odpowiedniej bieżni wokół stadionu, jak również trybuny są mocno wyeksploatowane, i jedynie częściowo zadaszone. Zawodnicy i zarząd Gminnego Klubu Sportowego „Nowiny” korzystają z budynku klubu „Miniaturka”, będącego również w dyspozycji GOK-u. Oprócz stadionu piłkarskiego funkcjonuje również boisko „Orlik”.

Zdjęcia 12: od lewej: stadion w Nowinach, boisko „Orlik” w Nowinach

Źródło: Archiwum UG.

Cały ośrodek posiada drogi wewnętrzne, w ramach bezpieczeństwa zapewniony jest wjazd dla karetki oraz plac manewrowy dla samochodu straży pożarnej, obiekt jest w pełni samodzielny.

Ponadto boiska funkcjonują przy wszystkich Szkołach Podstawowych oraz przez Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych. Są to miejsca zajęć szkolnych i pozaszkolnych, treningów i zawodów sportowych oraz miejsca szkolnych imprez sportowych. Przy świetlicy w Szewcach funkcjonuje boisko wielofunkcyjne oraz siłownia. Na rok 2015 zaplanowano

Strategia Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny do 2025 r.

także budowę boiska wielofunkcyjnego w Kowali. Dodatkowo przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Nowinach usytuowana są nowoczesna hala sportowa, która wykorzystywana jest zarówno w czasie zajęć szkolnych, jak i w godzinach popołudniowych i wieczornych, co stwarza możliwość uprawiania sportu także przez dorosłych mieszkańców gminy i ościennych miejscowości. Hala ta jest również miejscem treningu dla Uczniowskiego Klubu Sportowego Ekom Futsal Nowiny.

Zdjęcia 13: Hala przy ZSP w Nowinach, budynek GOK-u „Perła” w Nowinach.

Źródło: Archiwum UG.

Dla najmłodszych mieszkańców gminy udostępnione są place zabaw w Nowinach, Bolechowicach i Kowali. Powstały one w miejscach gdzie działają placówki przedszkolne.

Zdjęcia 14: Plac zabaw w Nowinach, Plac zabaw w Bolechowicach.

Źródło: Archiwum UG.

W miejscowościach Nowiny i Szewc funkcjonują napowietrzne siłownie plenerowe. Dodatkowo na terenie gminy zostały wytyczone i funkcjonują trzy szlaki turystyczne, obecnie w trakcie wykonywania jest odcinek ścieżki rowerowej Zgórsko-Zawada.

3.6.3 Instytucje kultury

Na terenie Gminy Sitkówka-Nowiny funkcję głównej instytucji kultury pełni Gminny Ośrodek Kultury „Perła”. W budynku GOK-u znajduje się również basen „Perła”. Oprócz basenu znajduje się tu Punkt Informacji Turystycznej. W/w budynek jest w stanie dobrym, wymaga jednak rozbudowy, gdyż brak w nim miejsca na poszerzenie działalności rekreacyjnej oraz kulturowej. Na terenie Gminy jest odczuwalny brak dużej sali ze sceną, na której mogły odbywać się różne pokazy, występy oraz imprezy kulturowe. Dodatkowo budynek GOK-u jest obecnie nie dostosowany dla potrzeb osób niepełnosprawnych, nie ma w nim windy, osoby niepełnosprawne mają dostęp tylko do basenu. Dlatego budynek z racji tego, iż jest piętrowy wymaga rozbudowy, modernizacji i instalacji windy celem udostępnienia pomieszczeń położonych na wyższych piętrach i w podpiwniczeniu osobom niepełnosprawnym. Również całkowitej modernizacji i rozbudowy wymaga należący do GOK-u budynek klubu „Miniaturka”, który wyposażony jest w nieefektywne elektryczne ogrzewanie i nie jest dostosowany dla potrzeb osób niepełnosprawnych. Budynek „Miniaturki” pomimo złego stanu technicznego stanowi obecnie zaplecze dla wielu funkcjonujących struktur o charakterze kulturowym, jak Chór „Nowina” czy klub seniora. Jest również siedzibą Gminnego Klubu Sportowego „Nowiny”. Modernizacji wymaga także struktura drogowa wraz z parkingami na terenie GOK-u jak również plac festynowy, który wymaga dobudowania funkcjonalnego amfiteatru, który zastąpiłby wysłużoną przenośną scenę.

Gminna Biblioteka Publiczna w Nowinach mieści się w budynku Urzędu Gminy w centrum miejscowości, które pełni również funkcje centrum gminy. Biblioteka zajmuje trzy pomieszczenia (128 metrów²). Są to część wystawowa, magazyn i pomieszczenia socjalno-biurowe. W ramach części wystawowej działa czytelnia i pracownia komputerowa oraz salka do spotkań tematycznych. Biblioteka posiada zdecydowanie za mały lokal, jako instytucja kultury powinna znajdować się w budynku Gminnego Ośrodka Kultury „Perła”, co bez rozbudowy tego budynku na chwilę obecną nie jest możliwe.

Świetlice wiejskie na terenie gminy charakteryzują się dobrymi warunkami oraz infrastrukturą towarzyszącą, na bieżąco są remontowane oraz modernizowane.

3.6.4 Pomoc społeczna

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowinach funkcjonuje na parterze w budynku Urzędu Gminy Sitkówka-Nowiny. Zajmuje w sumie 4 pomieszczenia o łącznej powierzchni ok. 60 m². Gmina Sitkówka-Nowiny podzielona jest na 4 rejony opiekuńcze, są to:

- 1) Nowiny ul. Białe Zagłębie, Nowiny ul. Perłowa
- 2) Trzecianki, Sitkówka, Słowik ul. Markowizna, Zgórsko,
- 3) Szewce, Zawada, Nowiny ul. Parkowa i ul. Szkolna, Zagrody,
- 4) Kowala, Bolechowice, Wola Murowana.

Dodatkowo Gmina przeprowadza również wywiady środowiskowe odnośnie umieszczenia danej osoby w Domu Pomocy Społecznej oraz współpracuje z powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Miejskim ośrodkiem Pomocy Rodzinie w Kielcach. Z uwagi na brak na terenie gminy schroniska dla bezdomnych, mężczyźni są odsyłani do Schroniska im. Brata Alberta w Kielcach, natomiast kobiety do Schroniska dla Kobiet Ofiar Przemocy w Rodzinie w Kielcach. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej we współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych prowadzi Punkt Konsultacyjno Środowiskowy dla dzieci z rodzin, w których występuje problem alkoholizmu. W Punkcie Konsultacyjno-Środowiskowym mieszkańcy gminy mogą skorzystać z porad psychologa oraz terapeuty ds., uzależnień. GOPS jest również współrealizatorem Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Stanowiska pracy na których pracują pracownicy socjalni wyposażone są w stopniu zadawalającym w sprzęt techniczno-biurowy oraz komputerowy. Brak jest natomiast pomieszczeń gospodarczych, socjalnych oraz sali szkoleniowej. Od niedawna funkcjonuje dodatkowy pokój do spotkań indywidualnych. W związku z czym obecnie ułatwione są spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych, podczas których prowadzone są rozmowy z ofiarami oraz sprawcami przemocy. Dodatkowo tworzące się okresowo kolejki osób uprawnionych, często z małymi dziećmi, z powodu braku miejsca oczekiwania stwarzają dyskomfort dla samych klientów oraz dla osób odwiedzających Urząd Gminy. Podsumowując należy stwierdzić, iż warunki lokalowe ośrodka pomocy społecznej są niewystarczające

Strategia Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny do 2025 r.

względem potrzeb, występująca ciasnota powoduje brak komfortu pracy, jak również nie zapewnia klientom pełnego prawa do zachowania ich prywatności oraz intymności.

Samorządowy Zakład Opieki Zdrowotnej w Sitkówce- Nowinach dysponuje dwoma budynkami, tj pierwszym głównym w Nowinach przy ul. Białe Zagłębie 32 oraz drugim w Sitkówce – Sitkówka 16. Ośrodek w Sitkówce pełni rolę filii, znajdują się w nim 2 gabinety lekarskie i jeden gabinet zabiegowy. W Nowinach, w głównym budynku SPOZ, znajdują się większość gabinetów lekarskich dostępnych dla pacjentów. Zakład dysponuje 7 gabinetami lekarskimi, w tym dwa gabinety pediatryczne i jeden gabinet stomatologiczny. Ośrodek posiada też 4 gabinety zabiegowe, w tym 1 ginekologiczny i 1 świadczący badanie EKG. Dodatkowo w przychodni jest punkt szczepień i pobrań. Na chwilę obecną ośrodek zakład opieki zdrowotnej w Sitkówce-Nowinach w 100% wykorzystuje powierzchnię, którą dysponuje i nie jest możliwe zwiększenie zarówno kadry lekarskiej, jak i zakresu świadczonych świadczeń bez zwiększenia bazy lokalowej ośrodka. W planach rozwojowych ośrodka jest zwiększenie realizacji świadczeń rehabilitacyjnych, co wiąże się z zakupem specjalistycznego sprzętu, zatrudnieniem dodatkowego wykwalifikowanego personelu oraz wygospodarowaniem przestrzeni lokalowej. Budynek Samorządowego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Nowinach jest w dobrym stanie technicznym, remonty realizowane są na bieżąco w zależności od zaistniałych potrzeb oraz dostępnych środków finansowych. Na chwilę obecną powierzchnia lokalowa budynku ośrodka zdrowia w Nowinach jest wystarczająca względem potrzeb, ośrodek jest dostosowany dla potrzeb osób niepełnosprawnych.

Zdjęcia 15: Samorządowy Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Nowinach.

Źródło: <http://www.zdrowie-nowiny.pl>

Inaczej sytuacja wygląda z budynkiem w Sitkówce. Budynek jest w słabym stanie technicznym, posiada nieefektywne ogrzewanie, wymaga działań remontowych

Strategia Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny do 2025 r.

i termomodernizacyjnych. Prace termomodernizacyjne na terenie gminy będą spełniały warunki dotyczące gatunków chronionych w nawiązaniu do ustawy z 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody. Ewentualne miejsca gniazdowania gatunków chronionych będą w stosownych przypadkach wymagały stosownych zezwoleń (art. 56 ust. Z 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody), terminy i sposoby wykonywania prac demontażowych dostosowywane będą do okresów lęgowych tych gatunków. Przed rozpoczęciem prac demontażowych, przeprowadzone będzie rozeznanie w kontekście występowania gatunków chronionych zwierząt, natomiast po zakończeniu prac, w obiektach w których wcześniej gniazdowały ptaki umożliwione będzie (o ile to możliwe) ich dalsze gniazdowanie.

3.7 Funkcjonowanie i zarządzanie Gminy

Rozdział koncentruje się na informacjach związanych z funkcjonowaniem gminnych instytucji, ich dostępnością dla mieszkańców oraz strukturą organizacyjną Urzędu Gminy wraz z jednostkami podległymi. Dodatkowo rozdział porusza kwestie związane z sytuacją finansową gminy, m.in. dochodami i wydatkami budżetu, wysokością pozyskanych środków zewnętrznych oraz strukturą wydatków Gminy.

3.7.1 Zarządzanie gminą

Urząd Gminy jest biurem realizującym zadania i kompetencje Rady Gminy i Wójta Gminy Sitkówka-Nowiny:

1. własne – wynikające z ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz.U. z 2015r. poz. 1515), ustaw szczególnych i uchwał Rady Gminy;
2. zlecone – z zakresu administracji rządowej,
3. przyjęte – z zakresu administracji rządowej i samorządowej na podstawie porozumienia z organami tej administracji.

Realizacja zadań zleconych z zakresu administracji rządowej oraz przyjętych w drodze porozumień z organami administracji rządowej i samorządowej następuje przy zapewnieniu na te cele środków finansowych.

Strategia Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny do 2025 r.

Urząd wykonuje zadania wymienione w ust. 1 pkt 1-3 w oparciu o ustawy, uchwały Rady GMINY oraz zarządzenia Wójta, przestrzegając w swojej działalności zasad praworządności, służebności wobec społeczności lokalnej, racjonalnego gospodarowania mieniem publicznym. Urząd Gminy w Sitkówce-Nowinach przykładą bardzo dużą wagę do sprawnej realizacji swoich zadań oraz do jawności i przejrzystości prowadzonych spraw. Między innymi w tym celu oprócz gminnego Biuletynu Informacji Publicznej, Urząd prowadzi stronę internetową gminy: www.nowiny.com.pl oraz wydaje lokalną gazetę „Głos Nowin” dostępną w wersji papierowej (nakład 1 tys. sztuk) i elektronicznej. Ponadto na wyżej wymienionej stronie internetowej jest możliwe zadawanie pytań Wójtowi w różnorodnych sprawach. Wójt Gminy jest dostępny dla mieszkańców cały czas w godzinach pracy urzędu, są także wyznaczone dwa terminy w każdym tygodniu, gdy przyjmuje interesantów.

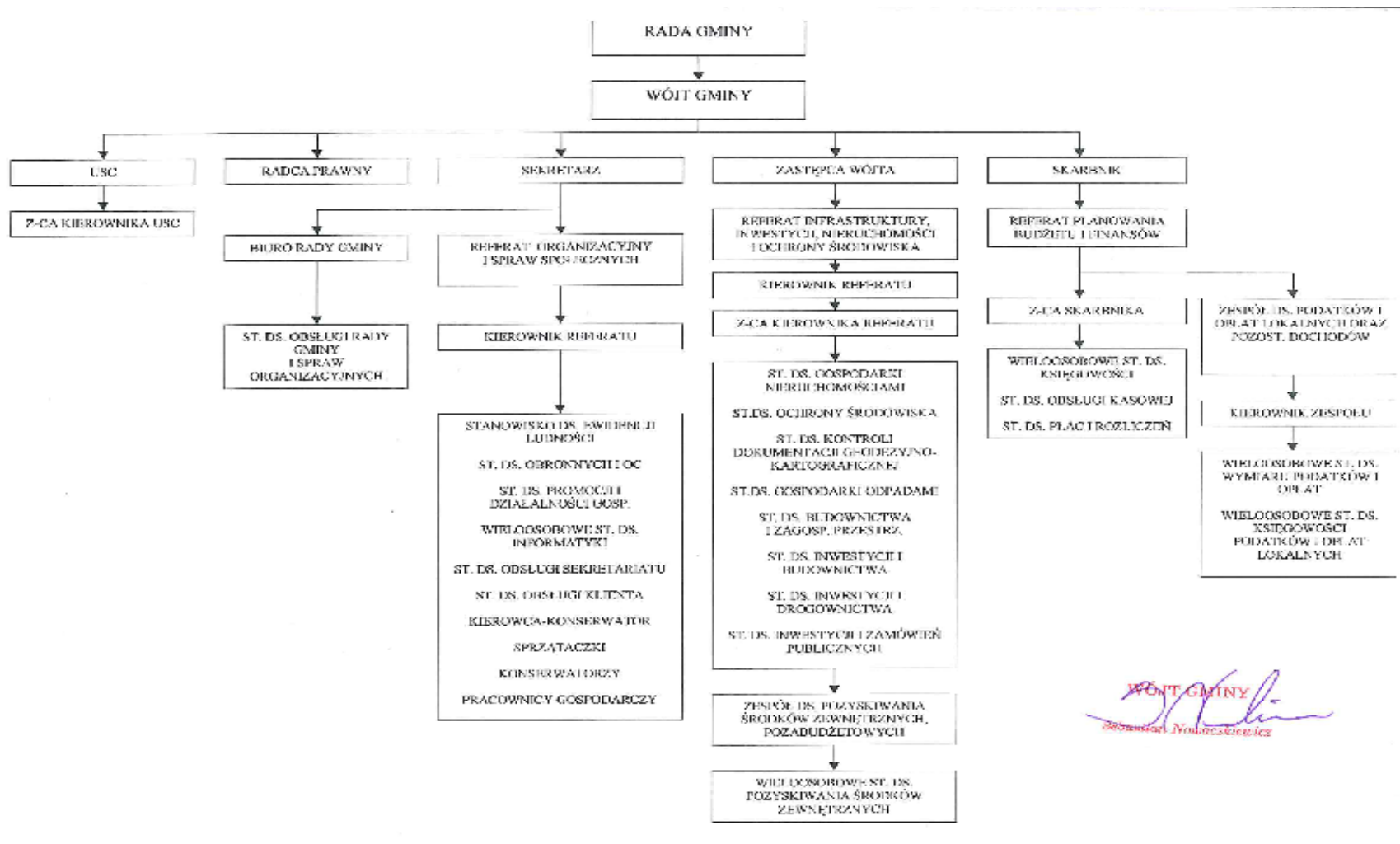
Każdą uwagę odnośnie pracownika Urzędu można zgłaszać bezpośrednio do kierowników referatów lub bezpośrednio do Wójta.

Zdjęcia 16: Budynek Urzędu Gminy Sitkówka-Nowiny.

Źródło: Archiwum UG.

Rysunek 21: Schemat organizacyjny Gminy.

3.7.2 Dochody i wydatki Gminy oraz analiza sytuacji finansowej

W 2013 roku dochody Gminy Sitkówka-Nowiny wynosiły 44 066 405,27 zł. W porównaniu z rokiem 2010 jest to wzrost o ponad 7 mln zł. Dochody Gminy Sitkówka-Nowiny stanowią blisko 8 % łącznych dochodów gmin powiatu kieleckiego oraz 3,4 % dochodów wszystkich gmin wiejskich w województwie świętokrzyskim.

Dochody i wydatki Gminy Sitkówka-Nowiny

Tabela 9: Dochody Gminy Sitkówka-Nowiny w latach 2010-2013

Opis	Jm.	2013	2012	2011	2010
dochody własne	zł	30969192,01	31351272,56	27794302,27	27360395,71
dotacje ogółem (celowe + dotacje paragrafy 200, 620)	zł	5013634,26	4040261,00	3492353,13	3208246,36
subwencje ogólne	zł	8083579,00	8528714,00	6947547	6495254
subwencje na zadania oświatowe	zł	7664334,00	8155895,00	6947547	6495254
środki pozyskane z budżetu Unii Europejskiej	zł	-	-	-	-
środki z Unii Europejskiej na finansowanie programów i projektów unijnych	zł	0,00	80989,20	0	61566,4
dochody ogółem na 1 mieszkańca	zł	5840,48	5839,68	5132,11	5018,13
dochody własne na 1 mieszkańca	zł	4104,60	4168,50	3730,78	3704,36
RAZEM DOCHODY	zł	44 066 405,27	43 920 247,56	38 234 202,40	37 063 896,07

Źródło: Bank danych lokalnych GUS

Tabela 10: Wydatki Gminy Sitkówka-Nowiny w latach 2010-2013

Opis	Jm.	2013	2012	2011	2010
wydatki ogółem	zł	42288914,49	43476345,98	42626685,77	43167269,6
wydatki majątkowe ogółem	zł	3380709,29	5992199,38	9039451,69	12615438,87
wydatki majątkowe inwestycyjne	zł	3380709,29	5992199,38	9039451,69	12615438,87
wydatki bieżące ogółem	zł	38908205,2	37484146,6	33587234,08	30551830,73
wydatki bieżące na wynagrodzenia	zł	16094230,27	15811979,42	14303053,63	12959220,8
wydatki ogółem na 1 mieszkańca	zł	5604,89	5780,66	5721,70	5844,47

Źródło: Bank danych lokalnych GUS

Do roku 2011 budżet Gminy cechował się znaczącą przewagą wydatków nad dochodami. Z kolei od 2012 roku do 2013 r. sytuacja się odwróciła. Powodem takiej sytuacji były zwiększone nakłady inwestycyjne w Gminie ze środków zewnętrznych - kredytów i pożyczek. Z kolei w 2012 roku dochody niemal zbilansowały się z wydatkami (minimalna różnica). Natomiast w 2013 roku dochody przewyższały wydatki w wysokości 1 777 490,78 zł. Należy podkreślić, że w planie

Strategia Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny do 2025 r.

budżetowym na rok 2013 dochody wynosiły 29 777, 57 tys. zł., co oznacza realne wykonanie planu w 105,24%, natomiast wydatki zrealizowano w 88,95%.

Tabela 11: Dochody wg rodzajów w Gminie Sitkówka-Nowiny w latach 2010-2013

Opis	Jm.	2013	2012	2011	2010
rolnictwo i łowiectwo	zł	407988,66	897921,49	609804,65	31305,12
transport i łączność	zł	238233,91	169,49	27149,73	193531,87
gospodarka mieszkaniowa	zł	1058129,02	2528369,98	420200,96	502216,06
działalność usługowa	zł	0,00	5000,00	0,00	0,00
administracja publiczna	zł	124077,95	144133,25	113043,14	233423,71
urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	zł	1222,00	5290,00	17235,86	43220,98
bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	zł	15,00	30000,00	3651,08	49939,00
dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	zł	28069312,54	25170304,94	24971188,56	21900831,60
obsługa długu publicznego	zł	0,00	0,00	0,00	0,00
różne rozliczenia	zł	8125616,38	8713117,53	7140430,32	6804449,13
oświata i wychowanie	zł	867563,21	795961,39	611018,18	549669,42
szkolnictwo wyższe	zł	0,00	0,00	0,00	0,00
ochrona zdrowia	zł	8731,61	0,00	300,00	300,00
pomoc społeczna	zł	3970948,40	2840061,34	2493049,51	2470550,77
pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	zł	139104,73	166069,81	242461,07	542583,01
edukacyjna opieka wychowawcza	zł	432839,54	431827,18	361622,26	375207,71
gospodarka komunalna i ochrona środowiska	zł	589075,46	1323020,44	1156047,10	3291567,22
kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	zł	33546,86	395263,28	1999,98	63500,00
kultura fizyczna i sport	zł	-	-	-	11600,47
kultura fizyczna	zł	0,00	473737,44	65000,00	-
RAZEM DOCHODY		44066405,27	43920247,56	38234202,4	37063896,07

Źródło: Bank danych lokalnych GUS

W latach 2010-2012 gmina wypracowała znaczną nadwyżkę budżetową. Wydatki wyższe od dochodów w latach 2010-2012 związane były z inwestycjami realizowanymi w tym okresie oraz z kredytami i pożyczkami zaciągniętymi do ich realizacji. Wydatki inwestycyjne w roku 2012 stanowiły ok. 5,9 mln zł, w roku 2013 – ok. 3,3 mln zł, a w 2014 – ok. 4,6 mln zł. Na koniec roku 2014 wysokość kredytów gminy wyniosła ok. 12,2 mln zł, w 2013r. było to 9,15 mln zł, a w 2012 r. było to 12,8 mln zł. Na koniec roku 2014 zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek wyniosły ok. 12,2 mln zł, tj. około 27% dochodów gminy.

Tabela 12: Struktura wydatków w Gminie Sitkówka-Nowiny w 2013 r.

Rodzaj wydatku	2013	Udział procentowy
Rolnictwo i łowiectwo	564277,19	1%
Transport i łączność	1631051,89	4%
Turystyka	5000,00	0%
Gospodarka mieszkaniowa	1176537,52	3%
Działalność usługowa	44706,74	0%
Administracja publiczna	5048771,22	12%
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	1222,00	0%
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	664509,28	2%
Obsługa długu publicznego	383085,87	1%
Różne rozliczenia	2894890,00	7%
Oświata i wychowanie	17267359,86	41%
Ochrona zdrowia	461750,46	1%
Pomoc społeczna	5119124,21	12%
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	167224,73	0%
Edukacyjna opieka wychowawcza	1483410,69	4%
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1941040,70	5%
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	3036669,71	7%
Kultura fizyczna i sport	398282,42	1%
SUMA	42288914,49	100%

Źródło: Bank danych lokalnych GUS

Największy udział w budżecie stanowią zadania obligatoryjne gminy – oświata i wychowanie (41%) oraz pomoc społeczna (12%) i administracja publiczna (12%) – łącznie stanowią 65% budżetu gminy.

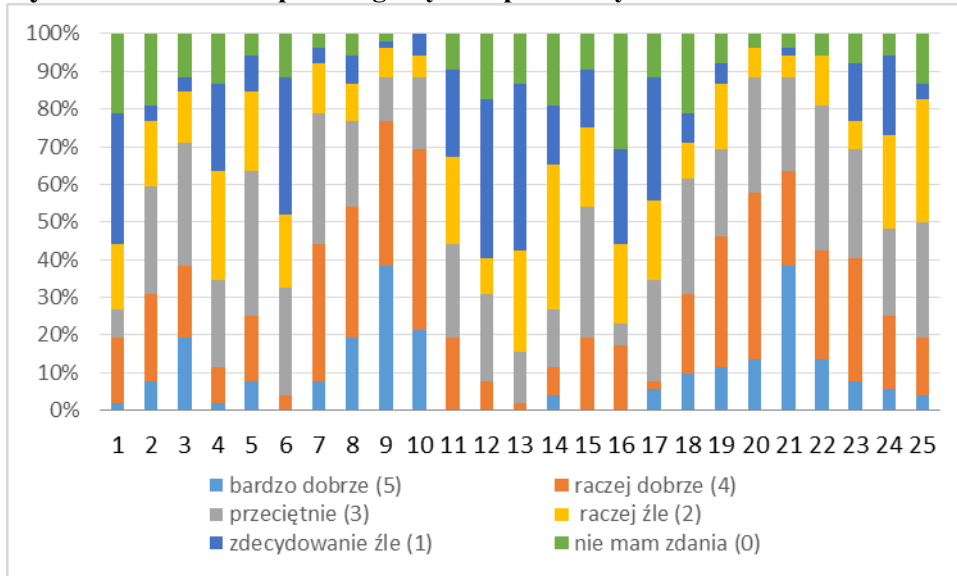
3.7.3 Wyniki Ankiety sondażowej

Podstawowym celem ankiety opracowanej dla mieszkańców Gminy Sitkówka-Nowiny było poznanie opinii odnośnie stopnia aktualnego rozwoju gminy oraz kierunków jej rozwoju. Ogólnie ankieta zawierała pytania dotyczące kilku zagadnień tematycznych: opinie mieszkańców nt. stopnia rozwoju gminy, aktualne i najbardziej odczuwalne przez mieszkańców problemy wpływające na warunki życia, mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia rozwoju gminy, wizja rozwoju gminy, czyli oczekiwanego stanu, wykaz głównych działań jakie należy podjąć, aby osiągnąć zamierzone cele. Ankieta była dystrybuowana wśród mieszkańców gminy jako dodatek do lokalnej gazety „Głos Nowin” – wydanie czerwcowe 2015r. Ponadto ankieta była dostępna na stronie internetowej UG oraz była dystrybuowana elektronicznie. Łącznie rozdystrybuowano 2500 ankiet w wersji papierowej. Badania przeprowadzono od 5 czerwca 2015 r. do 30 czerwca 2015r. Wypełnione ankiety można było składać osobiście w UG w sekretariacie, pocztą tradycyjną oraz pocztą elektroniczną. Ostatecznie kwestionariusz ankiety wypełniło 52 respondentów (prawie 77 % ankietowanych stanowiły kobiety, kwestionariusz wypełniło najwięcej osób z przedziału wiekowego 25-44 lat – prawie 85%, prawie 77% z ankietowanych były osobami pracującymi, z kolei związek osób wypełniających ankietę z terenem gminy przedstawiał się następująco: dla 100% gmina to miejsce zamieszkania, dla niecałych 24% to miejsce pracy i równocześnie zamieszkania).

Poniżej prezentujemy wybrane treści z wyników ankiety sondażowej. Tym niemniej pełne wyniki posłużyły do prac związanych z opracowywaniem analizy SWOT, wizji gminy, celów oraz propozycji zadań.

Ankietowane osoby pozytywnie oceniły obecny poziom życia w gminie – ponad 15% wskazało, iż poziom życia jest bardzo dobry i ponad 46% wskazało raczej dobry. Niestety prawie 40% poziom życia oceniło jako przeciętny, ale co równie ważne nikt nie dokonał oceny negatywnej. Powyższe wyniki znajdują potwierdzenie w wynikach odpowiedzi na pytanie odnośnie zainteresowania zamieszkaniem poza gminą. Osób zdecydowanych na wyprowadzkę było zaledwie niecałe 8%. Zdecydowana większość, czyli prawie 84% ankietowanych na taki krok by się nie zdecydowała lub zdecydowała, ale niechętnie (odpowiedzi „raczej nie” i „zdecydowanie nie”). Osobną grupę, prawie 8% stanowią osoby nie zajmujące stanowiska w tej kwestii. Jest to grupa osób, która w swoich decyzjach odnośnie miejsca zamieszkania nie kieruje się sentymentem, walorami, czy też wadami w bezpośredni sposób związanymi z Gminą Sitkówka-Nowiny, a koncentruje się na innych ważnych dla nich kwestiach. Poprawę poziomu życia na przestrzeni ostatnich 8-9 lat dostrzega tylko ponad 38% ankietowanych. Tyle samo tj. ponad 38% ocenia, iż taka poprawa nie nastąpiła. Dodatkowo prawie 24 % osób nie miało zdania w tej kwestii. Tym niemniej należy uznać, iż tych 24% ankietowanych w sposób marginalny korzysta ze zmian jakie zaszły w Gminie na przestrzeni ostatnich lat lub też nie dostrzega i nie docenia tychże zmian na ich codzienne życie.

Rysunek 22: Ocena poszczególnych aspektów życia w Gminie Sitkówka-Nowiny

Źródło: opracowania UG

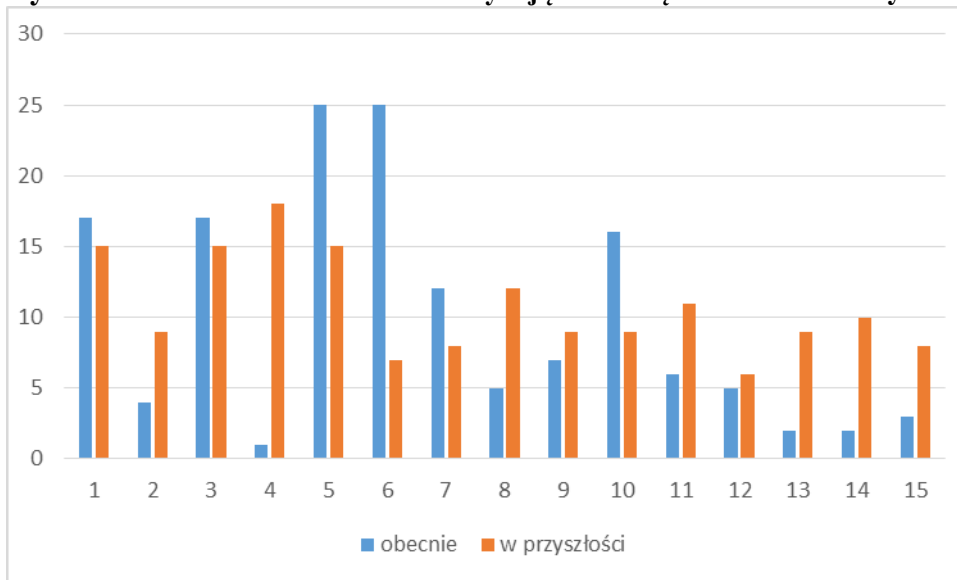
1 – Dostępność edukacji żłobkowej 2 – Dostępność i jakość edukacji przedszkolnej, 3 – Dostępność i jakość edukacji szkolnej (podstawowej i gimnazjalnej), 4 – Dostępność i jakość zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży, 5 – Dostępność do rekreacji i aktywnego wypoczynku (m.in. obiekty sportowe, boiska, place zabaw), 6 – Dostępność i atrakcyjność oferty kulturalnej, 7 – Bezpieczeństwo publiczne, 8 – Dostępność komunikacyjna, 9 – Dostępność (liczba) obiektów handlowych i usługowych, 10 – Opieka zdrowotna (m.in. opieka medyczna, apteki), 11 – Oferta spędzania wolnego czasu dla dzieci (m.in. świetlice), 12 – Oferta spędzania wolnego czasu dla młodzieży, 13 – Oferta spędzania wolnego czasu dla dorosłych, 14 – Możliwość czynnego uczestniczenia w działaniach społecznych (m.in. w organizacjach społecznych), 15 – Infrastruktura turystyczna (m.in. baza noclegowa, gastronomiczna), 16 – Stan zabytków i obiektów kultury, 17 – Możliwość zatrudnienia i rozwoju zawodowego na terenie gminy, 18 – Możliwość założenia własnej działalności gosp., 19 – Atrakcyjność inwestycyjna gminy, 20 – Infrastruktura drogowa, 21 – Infrastruktura wodociągowo-kanalizacyjna, 22 – Infrastruktura energetyczna: gazowa, 23 dostępność terenu 24 – Stan środowiska naturalnego, 25 – Zagospodarowanie przestrzeni publicznej (m.in. place, miejsca spotkań, chodniki, ławki, czystość i estetyka)

Powyższy rysunek obrazuje ocenę życia w Gminie Sitkówka-Nowiny w wybranych 25 aspektach. Pozytywnie, czyli najczęściej wskazań „bardzo dobrze” oraz „raczej dobrze”, zostały ocenione następujące aspekty: dostępność i jakość edukacji szkolnej (podstawowej i gimnazjalnej), dostępność (liczba) obiektów handlowych i usługowych, opieka zdrowotna, infrastruktura wodociągowo-kanalizacyjna oraz dostępność komunikacyjna. Z kolei najczęściej ocen przeciętnych otrzymały aspekty życia dotyczące dostępności edukacji przedszkolnej i żłobkowej, stan zabytków i kultury oraz możliwości czynnego uczestniczenia w działaniach społecznych. Negatywnie (wskazania „zdecydowanie źle” oraz „raczej źle”) zostały ocenione kwestie dotyczące zagospodarowania przestrzeni publicznej, w tym ocena takich miejsc jak place, miejsca spotkań oraz małej architektury:

Strategia Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny do 2025 r.

chodniki, ławki, możliwość spędzania wolnego czasu dla dorosłych i młodzieży, możliwość zatrudnienia i rozwoju zawodowego na terenie gminy, dostępność i atrakcyjność na terenie Gminy oferty kulturalnej.

Rysunek 23: Stwierdzenia charakteryzujące Gminę Sitkówka-Nowiny

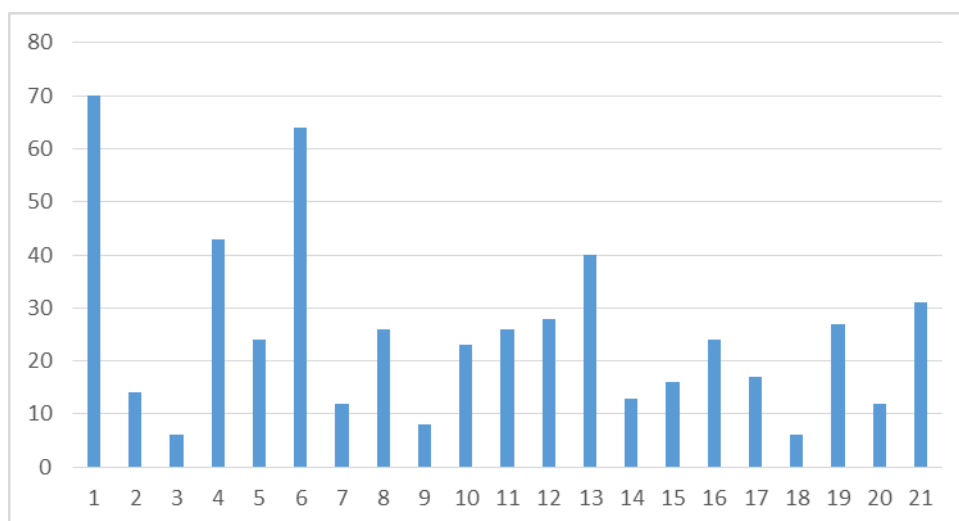

Źródło: opracowania UG

1 – Atrakcyjna dla mieszkańców, 2 – Atrakcyjna dla turystów, 3 – Atrakcyjna dla przedsiębiorców/inwestorów, 4 – Atrakcyjna dla młodych ludzi, 5 – Atrakcyjna dla rodzin z dziećmi, 6 – Bezpieczna, 7 – Atrakcyjne miejsca do mieszkania, pracy i wypoczynku, 8 – Miejsce aktywnego wypoczynku, 9 – Z dostępem do wysokiej jakości usług społecznych (m.in. oświata, kultura i sport, opieka zdrowotna), 10 – Z dobrze rozbudowaną infrastrukturą techniczną (m.in. sieć drogowa, wodociągowa, kanalizacyjna), 11 – Przyjazne mieszkańcom gminne instytucje (m.in. Urząd Gminy, GOPS, ZGK), 12 – Dobrze zarządzana gmina obywatelska, 13 – Tworząca nowe miejsca pracy, 14 – Gmina ekologiczna dbająca o środowisko naturalne i estetykę otoczenia, 15 – Bardziej atrakcyjna niż sąsiednie gminy

Rysunek przedstawia stwierdzenia charakteryzujące gminę obecnie oraz wskazania, które ze stwierdzeń powinny charakteryzować gminę w przyszłości. Na pierwszym miejscu w przyszłości wybijają się, iż gmina powinna być atrakcyjnym miejscem do mieszkania rodzin z dziećmi i bezpieczna, z dobrze rozbudowaną infrastrukturą techniczną, w dalszej kolejności widoczna jest przewaga atrakcyjności dla inwestorów i atrakcyjności dla atrakcyjna do mieszkania, pracy i wypoczynku już z mniejszym wynikiem wskazań atrakcyjność dla młodych ludzi. Widać wyraźnie, iż wskazania ankietowanych koncentrowały się wokół wskazań dotyczących rozwoju i powstania nowych miejsc pracy w gminie oraz jakości zamieszkania i spędzania wolnego czasu, w tym dla młodych ludzi.

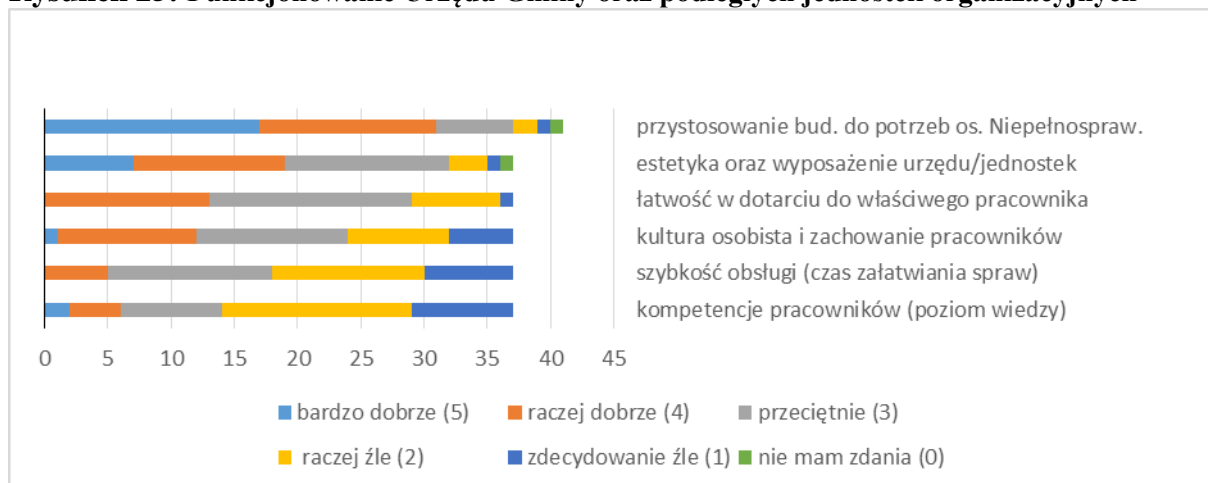
Rysunek 24: Najpilniejsze przedsięwzięcia do realizacji w perspektywie najbliższych kilku lat w Gminie Sitkówka-Nowiny

1 – Rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej (w tym chodniki), 2 – Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodociągowej, 3 – Rozbudowa i modernizacja infrastruktury kanalizacyjnej, 4 – Rozbudowa i modernizacja infrastruktury gazowej, 5 – Rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, 6 – Rozbudowa i modernizacja obiektów użyteczności publicznej (np. amfiteatr, ośrodek kultury, świetlice), 7 – Rewitalizacja i renowacja zabytków, 8 – Ochrona środowiska naturalnego, 9 – Uporządkowanie przestrzeni publicznej (w tym plany zagospodarowania przestrzennego), 10 – Czystość i estetyka otoczenia, 11 – Poprawa bezpieczeństwa publicznego, 12 – Poprawa dostępności i jakości opieki zdrowotnej (w tym rozbudowa i modernizacja zakładów opieki zdrowotnej), 13 – Rozwój profilaktyki zdrowotnej, 14 – Zwiększenie pomocy społecznej dla najuboższych, 15 – Promocja gminy, 16 – Rozwój i promocja przedsiębiorczości, 17 – Rozwój turystyki, 18 – Wsparcie organizacji pozarządowych, 19 – Działalność instytucji kultury, 20 – Edukacja i opieka przedszkolna, 21 – Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży

Jako najpilniejsze przedsięwzięcia ankietowane osoby wskazały rozbudowę i modernizację infrastruktury drogowej oraz rozbudowę i modernizację obiektów użyteczności publicznej (np. amfiteatr, ośrodek kultury świetlice). Z kolei uznania nie znalazły kwestie związane z infrastrukturą kanalizacyjną czy uporządkowaniem przestrzeni publicznej, jednocześnie znaczna ilość respondentów opowiedziała się za rozwojem i większą dostępnością usług zdrowotnych. Kwestie w sposób pośredni wpływające na jakość życia w gminie nie zostały docenione przez ankietowanych.

Rysunek 25: Funkcjonowanie Urzędu Gminy oraz podległych jednostek organizacyjnych

Funkcjonowanie Urzędu Gminy Sitkówka-Nowiny oraz podległych jednostek organizacyjnych zostało ocenione w sposób przeciętny. Przeciętna ocena jest zdecydowanie widoczna przy ocenie estetyki i wyposażania UG oraz jednostek. Niższą ocenę otrzymała jedynie kompetencja urzędników i szybkość obsługi. Niemniej, należy podkreślić że średnia ocena funkcjonowania Urzędu jest na wysokim poziomie.

3.8 Plan rozwoju Gminy

Poniższa część dokumentu zawiera analizę uwarunkowań rozwojowych gminy (określenie jej mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń dla jej rozwoju). Dodatkowo określono misję dokumentu jakim jest strategia, czyli odpowiedziano na pytania m.in. po co strategia została opracowana oraz kto będzie jej głównym odbiorcą i użytkownikiem. Opisano również wizję gminy, czyli jej oczekiwany stan w przyszłości. Jednymi z najważniejszych części dokumentu są te dotyczące celów strategicznych oraz operacyjnych wraz z określeniem zadań przewidzianych do realizacji. Na zakończenie dokument zawiera metody wdrażania, monitoringu oraz ewaluacji strategii.

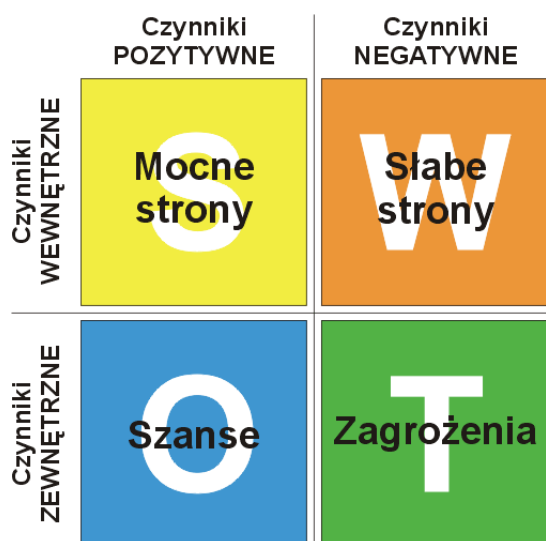
3.8.1 Analiza warunków rozwojowych Gminy

Niniejsza analiza stanowi podsumowywanie obecnej sytuacji Gminy Sitkówka-Nowiny. Analiza SWOT stanowi przełożenie części diagnostycznej niniejszej strategii na jej część projekcyjną. Istotę analizy SWOT oddaje jej nazwa, która pochodzi od pierwszych liter analizowanych czynników: S (strengths) – silne strony, W (weaknesses) – słabe strony, O (opportunities) – szanse oraz T (threats) – zagrożenia. Dodatkowo analizowane czynniki można podzielić ze względu na charakter oddziaływania oraz miejsce jego występowania. Niniejsza strategia Gminy Sitkówka-Nowiny koncentruje się na wzmacnianiu jej mocnych

Strategia Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny do 2025 r.

stron oraz wykorzystaniu szans rozwojowych, jednocześnie zawiera rozwiązania niwelujące słabe strony oraz przeciwdziałające zagrożeniom.

Rysunek 26: Schemat analizy SWOT

Źródło: internet

Analiza SWOT dla Gminy Sitkówka-Nowiny została poniżej przedstawiona w sposób zbiorczy, bez rozbijania jej na analizę poszczególnych obszarów problemowych, tym niemniej analizy robocze prowadzone były w obszarach tematycznych zgodnych z diagnozą stanu Gminy Sitkówka-Nowiny. Analiza została wypracowana na spotkaniu z przedstawicielami organizacji pozarządowych, sołectw oraz Rady Gminy, po czym została poddana uzupełnieniom przez Zespół zadaniowy ds. opracowania Strategii Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny do roku 2025. W dalszej kolejności poddano występujące czynniki analizie wzajemnego oddziaływania.

Tabela 13: Analiza SWOT Gminy Sitkówka-Nowiny

MOCNE STRONY GMINY (S)	SŁABE STRONY GMINY (W)
<ul style="list-style-type: none">•wysoki udział w społeczeństwie ludności w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym•rozwinięta baza dydaktyczna oraz wysoki poziom edukacji podstawowej i gimnazjalnej wraz z bogatą ofertą zajęć pozalekcyjnych•dobrze rozwinięta infrastruktura sportowa, w tym basen kryty „Perła”, stadion,•rozbudowana sieć infrastruktury	<ul style="list-style-type: none">•brak zorganizowanych form spędzania wolnego czasu, w tym brak oferty kulturalnej gminy•niewielka ilość obiektów o charakterze kulturowym, społecznym i turystycznym•wąskie grono mieszkańców gminy angażujące się społecznie i obywatelsko (bierność części mieszkańców)

Strategia Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny do 2025 r.

<p><i>komunalnej (optymalna sieć dróg gminnych, 99% zwodociągowanie gminy, ponad 80% skanalizowania gminy)</i></p> <ul style="list-style-type: none"><i>•gmina posiada na swoim terenie atrakcyjne tereny inwestycyjne,</i><i>•na terenie gminy działa kilka dużych przedsiębiorstw, min. z branży cementowo-wapienniczej,</i><i>•atrakcyjność gminy jako miejsca zamieszkania (stała wysoka liczba osób osiedlających się w gminie)</i><i>•atrakcyjna oferta usług medycznych oferowanych przez ośrodek zdrowia</i><ul style="list-style-type: none"><i>•walory przyrodniczo-krajobrazowe części gminy z licznymi osobliwościami przyrody sprzyjające rozwojowi turystyki i rekreacji (możliwy rozwój szlaków i tras turystycznych i rowerowych,, sportów zimowych, kolarstwa)</i><i>•dobre połączenia komunikacyjne z miastem wojewódzkim, jak również z pozostałymi ośrodkami krajowymi (droga krajowa S7 i droga wojewódzka 762)</i><i>•objęcie zdecydowanej większości powierzchni gminy (niemal 100%) Miejscowymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego</i><i>•aktywność organizacji pozarządowych oraz nieformalnych grup mieszkańców funkcjonujących na terenie gminy</i>	<ul style="list-style-type: none"><i>•nieutożsamianie się napływających mieszkańców z gminą</i><i>•około 10% bezrobocie występujące wśród mieszkańców gminy</i><i>•rozdrobnienie gospodarstw rolnych i zanik rolnictwa</i><i>•słabe wykorzystanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych gminy pod kątem rozwoju turystyki i rekreacji</i><i>•słaba dostępność terenu całej gminy poprzez sieć komunikacji zbiorowej</i><i>•duże obciążenie ruchu drogowego na terenie gminy poprzez drogę wojewódzką 762</i><i>•brak odpowiedniej bazy lokalowej i infrastrukturalnej dla działalności instytucji kultury i bibliotekoznawstwa oraz właściwych warunków pracy GOPS</i><i>•brak rozwiązań przeciwpowodziowych na rzece Bobrza oraz terenów rekreacyjnych – zbiornik rekreacyjno-retencyjny</i><i>• brak obiektu wsparcia dla osób niepełnosprawnych i starszych</i><i>• brak rozwiązań służących scentralizowaniu służb ratowniczych (straż pożarna, policja, pogotowie ratunkowe)</i>
---	--

Źródło: opracowania własne

SZANSE ROZWOJU GMINY (O)	ZAGROŻENIA DLA ROZWOJU GMINY (T)
<ul style="list-style-type: none"> • dostępne zewnętrzne środki finansowe, w tym z UE, dla przedsięwzięć realizowanych przez gminę • dostępne zewnętrzne środki finansowe, w tym z UE, dla osób fizycznych, organizacji pozarządowych oraz firm z terenu gminy • współpraca jednostek samorządowych z terenu Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego • wzrost zainteresowania mieszkańców Kielc oraz sąsiednich gmin ofertą rekreacyjną i turystyczną dostępną na terenie gminy • wzrost zainteresowania mieszkańców Kielc oraz sąsiednich gmin zamieszkaniem na terenie gminy • rozwój gospodarczy, społeczny 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost atrakcyjności sąsiednich gmin pod względem warunków miejsca zamieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej • zwiększanie zadań własnych gminy przy jednoczesnym braku wzrostu dostępnych środków finansowych • zahamowanie rozwoju województwa świętokrzyskiego oraz miasta Kielce • duży poziom biurokracji w instytucjach publicznych • niestabilne, niespójne i niejasne przepisy prawa • pasywna polityka państwa w zakresie przeciwdziałania bezrobociu

Tak przedstawione czynniki pozwalają określić obecną pozycję Gminy Sitkówka-Nowiny oraz o potencjale strategii rozwoju. W ramach analizy SWOT, czyli w podejściu „od wewnątrz na zewnątrz” należy odpowiedzieć na następujące pytania:

- czy mocne strony pozwolą wykorzystać szanse?,
- czy słabe strony zablokują wykorzystanie szans?,
- czy mocne strony pozwolą na przewycięzenie zagrożeń?,
- czy słabe strony wzmocnią negatywny skutek zagrożeń?

Komplementarnym podejściem do SWOT jest analiza TOWS, czyli ocena oddziaływania na siebie czynników „z zewnątrz do wewnątrz”. Kluczowymi pytaniami są:

- czy zagrożenia osłabią siły?,
- czy szanse spotęgują siły?,
- czy zagrożenia spotęgują słabości?,
- czy szanse pozwolą przewyciężyć słabości?

Dopiero zestawienie zbiorcze analiz SWOT oraz TOWS wskazuje na optymalną strategię – wybraną zgodnie z poniższą tabelą.

Rysunek 27: Normatywne strategie działania ⁵

		<i>Szanse</i>	<i>Zagrożenia</i>
<i>Mocne strony</i>		Strategia agresywna (maxi-maxi)	Strategia konserwatywna (maxi-mini)
<i>Słabe strony</i>		Strategia konkurencyjna (mini-maxi)	Strategia defensywna (mini-mini)

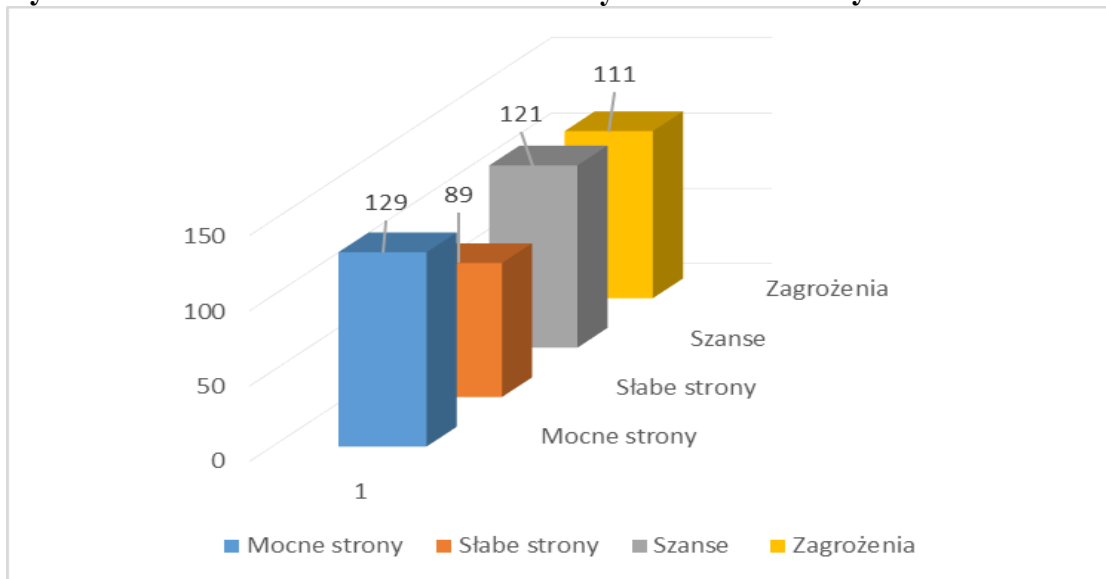
Źródło: *interent*

Strategia agresywna (maxi-maxi) polega na maksymalnym wykorzystaniu synergii między mocnymi stronami oraz szansami występującymi otoczeniu. Strategia konkurencyjna (mini-maxi) opiera się na eliminowaniu słabych stron oraz budowaniu przewagi dzięki wykorzystaniu istniejących szans rozwojowych. Strategia konserwatywna (maxi-mini) zakłada minimalizowanie negatywnego wpływu otoczenia, czyli zagrożeń poprzez wykorzystanie mocnych stron. Strategia defensywna (minimini) to minimalizowanie wpływu zarówno słabych stron gminy, jak i zagrożeń ze strony otoczenia. Przeprowadzone analizy oraz ich wyniki pozwalają na określenie jaki charakter powinna przybrać strategia rozwoju dla Gminy Sitkówka-Nowiny oraz identyfikują zależności pomiędzy czynnikami wewnętrznymi i zewnętrznymi⁶

⁵ Dziemianowicz W., Szmigiel-Rawska K., Nowicka P., Dąbrowska A., Planowanie strategiczne. Poradnik dla pracowników administracji publicznej, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2012, s. 119.

⁶ Pełne analizy wraz z macierzami SWOT oraz TOWS zawiera „Analiza SWOT Gminy Sitkówka-Nowiny” 2015r.

Rysunek 28: Macierz SWOT/TOWS Gminy Sitkówka-Nowiny

Źródło : opracowania własne

Jak wynika z wyżej przeprowadzonych analiz optymalną strategią rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny jest strategia agresywna, czyli maxi-maxi (wykorzystanie synergii między mocnymi stronami oraz szansami występującymi w otoczeniu). Powyższe potwierdzają zarówno analiza SWOT, jak i TOWS, gdzie ćwiartki strategii agresywnej uzyskały najwyższe wyniki. Zgodnie z niniejszą strategią, działania gminy powinny koncentrować się na wykorzystaniu atutów gminy oraz szans powstających w otoczeniu. Gmina powinna wykorzystać szanse pojawiające się w otoczeniu do wzmacniania mocnych stron gminy, które stanowią jej przewagę konkurencyjną. Gmina w dalszym ciągu powinna rozbudowywać lub modernizować infrastrukturę komunalną oraz co z tym bezpośrednio związane podnosić atrakcyjność gminy jako miejsca zamieszkania. Coraz ważniejsza dla obecnych mieszkańców, ale i przyszłych, będzie również jakość bazy dydaktycznej oraz poziomu edukacji podstawowej i gimnazjalnej dostępnej na terenie gminy. Kolejną kwestią, którą należy rozwijać i wykorzystać jest potencjał turystyczny i rekreacyjny terenów gminy. Przygotowana oferta rekreacyjnoturystyczna powinna stanowić kompletny produkt turystyczny, nastawiony na przyciągnięcie turystów „jednodniowych” z regionu, jak również turystów weekendowych spoza regionu świętokrzyskiego, na co pozwala bardzo dobra dostępność komunikacyjna gminy. Rozwój usług turystycznych, i w związku z nim zwiększenie liczby osób odwiedzających gminę spowoduje spadek bezrobocia, wzrost dochodów mieszkańców, a w konsekwencji przełoży się na wzrost gminnych dochodów. Dodatkowo gmina powinna tworzyć optymalne warunki do rozwoju i aktywności organizacji pozarządowych oraz

Strategia Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny do 2025 r.

nieformalnych grup mieszkańców zaangażowanych społecznie. Działalność ngo's jest korzystna dla gminy zarówno z punktu widzenia promocyjnego, jak i również z powodów bardziej pragmatycznych – podejmują się rozwiązywania kwestii trudnych i problematycznych, ale ważnych dla lokalnej społeczności, często ze środków finansowych pochodzących spoza gminy, np. ze środków UE, budżetu państwa czy samorządu wojewódzkiego. Szanse rozwojowe występujące w otoczeniu Gminy Sitkówka-Nowiny powinny być skrupulatnie wykorzystane. Należy mieć na uwadze, iż część z nich jest bezpośrednio związana z latami 2014-2020, w którym to okresie będą dostępne środki finansowe z UE. Po tym okresie dostępność środków unijnych jest trudna do przewidzenia, jednakże można i należy się spodziewać jej ograniczenia. W związku z powyższym optymalne wykorzystanie środków z UE wydaje się być kluczowym czynnikiem gwarantującym sukces gminy, dotyczy to zarówno gminnych instytucji samorządowych, jak i organizacji pozarządowych, firm oraz osób fizycznych. Drugą ważną kwestią jest rosnące zapotrzebowanie na usługi rekreacyjne i turystyczne wśród polskiego społeczeństwa. Wzrost zamożności społeczeństwa oraz moda na zdrowy i ekologiczny styl życia stanowią czynniki, które gmina powinna wykorzystać, tym bardziej, iż posiada potencjał ku temu. Nie bez znaczenia dla rozwoju gminy jest również bezpośrednie sąsiedztwo z Kielcami – miastem wojewódzkim, które stanowią naturalny ośrodek wzrostu i rozwoju w województwie świętokrzyskim. Wykorzystanie jego potencjału gospodarczego, społecznego i kulturalnego znajdzie swoje odzwierciedlenie w rozwoju gminy. Dodatkowo podczas spotkania w dniu 25 sierpnia 2015 r. uczestnicy określili wizję rozwoju gminy. Poruszone opinie i sugestie posłużyły do opracowania wyników zbiorczych nt. wizji gminy w 2025 r. Najwięcej uznania uzyskała wizja gminy, jako miejsca z bardzo dobrze rozwiniętą infrastrukturą techniczną (m.in. sieć drogowa, wodociągowa, kanalizacyjna), na dalszych pozycjach znalazły się wizje gminy jako atrakcyjnego miejsca do mieszkania, pracy i wypoczynku oraz jako gminy tworzącej nowe miejsca pracy. Całościowe wyniki z odpowiedzi na pytanie nt. wizji gminy przedstawia poniższy wykres.

3.8.1 Misja Strategii Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny

Misją Strategii Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny do roku 2025 jest wsparcie działań samorządu gminnego oraz wszystkich lokalnych środowisk w realizacji przedsięwzięć prowadzących do zrównoważonego rozwoju Gminy, poprzez inspirowanie i koordynowanie działań związanych z rozwojem społecznym i gospodarczym gminy przy uwzględnieniu uwarunkowań środowiskowych. Strategia Rozwoju Gminy powinna przyczynić się do mobilizacji kapitału społecznego, rozwoju potencjału kulturowego gminy oraz do wykreowania gminnego produktu turystyczno-rekreacyjnego o zasięgu regionalnym.

Misją strategii jest m.in. zapewnienie zrównoważonego rozwój gminy⁷, na który składa się rozwój społeczny, ekonomiczny oraz środowiskowy. Jest to rozwój, w którym potrzeby obecnego pokolenia mogą być zaspokojone bez umniejszania szans przyszłych pokoleń na ich zaspokojenie. Taki model rozwoju zakłada świadome kształtowanie relacji pomiędzy wzrostem gospodarczym, dbałością o środowisko oraz jakością życia.

⁷ Zrównoważony rozwój – rozumie się przez to taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń (art. 3 pkt 50, Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, - tekst jednolity Dz.U. 2013r poz. 1232 z późniejszymi zmianami)

Rysunek 29: Zrównoważony rozwój

Źródło: internet

3.8.2 Wizja Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny

Wizja gminy to opis jej oczekiwanego stanu w przyszłości, możliwa jest do urzeczywistnienia w warunkach wystąpienia korzystnych okoliczności zewnętrznych oraz osiągnięta dzięki podejmowaniu przemyślnych, zaplanowanych i skutecznych działań. Wizja unaocznia do czego realizacja strategii ma doprowadzić. Wizja Gminy Sitkówka-Nowiny obrazuje stan idealny gminy możliwy do osiągnięcia w 2025 roku, informuje jednocześnie o naszych aspiracjach jako wspólnoty samorządowej oraz jednoczy wszystkich mieszkańców wokół wspólnych celów i wartości, m.in. poprzez inspirację do współpracy i partnerstwa.

Tworzenie warunków zrównoważonego rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny z poszanowaniem środowiska naturalnego, w celu poprawy poziomu życia mieszkańców i turystów odwiedzających gminę poprzez wykorzystania potencjału przyrodniczo-kulturowego, gospodarczego i aktywności mieszkańców.

Wysoka jakość życia to zarówno funkcjonalność gminy jako miejsca zamieszkania i związane z tym wszelkie kwestie m.in. bezpieczeństwa, czystości okolicy, dostępności edukacji dla dzieci i młodzieży, ale również jako miejsce stwarzające możliwości osobistego rozwoju zawodowego, prowadzenia własnej działalności gospodarczej oraz dostępności miejsc pracy.

Strategia Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny do 2025 r.

Wpływ na powyższe mają zarówno aspekty czysto infrastrukturalne, jak również i społeczne, m.in. zaufanie społeczne oraz otwartość na innych ludzi i zwyczaje. Atutami Gminy są jej położenie oraz otwartość na zmiany zachodzące w kraju i regionie. Wspomniana otwartość zostanie osiągnięta dzięki dobremu funkcjonowaniu i konsolidacji, czyli umocnieniu i stabilizacji organizacyjnej i finansowej lokalnych organizacji pozarządowych. Jednocześnie należy podkreślić rolę dziedzictwa kulturowego gminy i okolic – zwiększanie się zamożności społeczeństwa oraz przekształcenia o charakterze kulturowym będą powodowały wzrost znaczenia rozwojowego zarówno materialnych, jak i niematerialnych składników dziedzictwa kulturowego. Ich lokalizacja w gminie i umiejętne wykorzystanie w procesach rozwoju będzie wpływała pozytywnie na koncentrację gospodarczą, ludnościową oraz rangę kultury i turystyki w gminie. Wysoka jakość wypoczynku jest niejako uzupełnieniem jakości życia. Należy tu podkreślić dostępność oraz różnorodność oferty spędzania wolnego czasu oferowanego przez gminę zarówno Wizja Gminy Sitkówka-Nowiny w 2025r. dla samych mieszkańców, jak i dla mieszkańców sąsiednich gmin oraz miasta wojewódzkiego jakim są Kielce. Gmina Sitkówka-Nowiny stara się świadomie kształtować relacje pomiędzy sferą społeczną, gospodarczą i środowiskową, Jest to dobrze zarządzana gmina, z aktywnymi społecznie i obywatelsko mieszkańcami, tworząca sprzyjające warunki do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.

3.8.3 Cele strategiczne

Cele strategiczne i operacyjne zawarte w niniejszym dokumencie powstały na podstawie oceny aktualnej sytuacji uwzględniającej zidentyfikowane w uspołecznionym procesie pracy problemy i czynniki wewnętrzne (słabe i mocne strony Gminy Sitkówka-Nowiny) oraz zewnętrzne (szanse i zagrożenia w otoczeniu) wpływające na perspektywę rozwoju Gminy. Na podstawie wyników analizy SWOT/TOWS oraz w celu realizacji wizji Gminy Sitkówka-Nowiny w 2025 roku sformułowano główne cele strategiczne. Powyższe cele dotyczą obszarów strategicznych dotyczących mieszkańców gminy, turystów oraz przedsiębiorców. Wszystkie cele, zarówno strategiczne, jak i w dalszej kolejności operacyjne, zostały sformułowane zgodnie z koncepcją SMART (akronim od angielskich słów: Specific, Measurable, Accepted, Realistic, Time-dependent). Zastosowanie filtru SMART pomaga w prawidłowym wyznaczeniu celów, a tym samym z większą szansę na osiągnięcie dokładnie tego, czego naprawdę zamierzaliśmy dokonać.

Cele strategiczne w podziale na obszary prezentują się następująco:

- 1. Rozwój turystyki, sportu i rekreacji wraz z promocją gminy Sitkówka-Nowiny**
- 2. Aktywna ochrona środowiska wraz z doskonaleniem infrastruktury technicznej, transportowej i informatycznej**
- 3. Rewitalizacja funkcji i układu Nowin oraz ich ochrona wraz z koniecznym rozwojem funkcjonalno-przestrzennym całej gminy.**
- 4. Zwiększenie znaczenia gospodarczego Gminy Sitkówka-Nowiny w skali regionalnej.**
- 5. Wzrost atrakcyjności Gminy Sitkówka-Nowiny jako miejsca zamieszkania.**

3.8.4 Cele operacyjne

Tabela 14: Cele strategiczne i operacyjne Gminy Sitkówka-Nowiny

Cele strategiczne							
	Rozwój turystyki, sportu i rekreacji wraz z promocją gminy Sitkówka-Nowiny	Aktywna ochrona środowiska wraz z doskonaleniem infrastruktury technicznej, transportowej i informatycznej		Rewitalizacja funkcji i układu Nowin oraz ich ochrona wraz z koniecznym rozwojem funkcjonalno-przestrzennym całej gminy.		Wzrost atrakcyjności Gminy Sitkówka-Nowiny jako miejsca zamieszkania.	Zwiększenie znaczenia gospodarczego Gminy Sitkówka-Nowiny w skali regionalnej.
Cele operacyjne							
1 cel	Rozbudowa i modernizacja komunalnej infrastruktury technicznej						
2 cel	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej						
3 cel	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej oraz zapewnienie bezpieczeństwa komunikacyjnego						
4 cel	Zwiększona dostępność oferty edukacyjnej i oświatowej dla mieszkańców Gminy						
5 cel	Poprawa zewnętrznej i wewnętrznej dostępności komunikacyjnej gminy						
6 cel	Wzrost aktywności obywatelskiej, społecznej i gospodarczej						
7 cel	Rozwój sektora mikro i małych przedsiębiorstw						
8 cel	Poprawa ładu przestrzennego w gminie						
9 cel	Zwiększona stabilność materialna mieszkańców Gminy						
10 cel	Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu środowiska naturalnego						

Źródło: opracowania własne

3.8.5 Zadania do realizacji.

Tabela 15: Zadania do realizacji w Gminie Sitkówka-Nowiny.

Rozbudowa i modernizacja komunalnej infrastruktury technicznej	<ul style="list-style-type: none"> • termomodernizacja budynków użyteczności publicznej • budowa sieci gazowej na terenie Gminy • budowa amfiteatru z trybunami oraz rewitalizacja placu festynowego z nadaniem mu nowych funkcji • budowa wielofunkcyjnego obiektu komunalnego – siedziby dla instytucji kultury wraz z salami wielofunkcyjnymi oraz biblioteki • remont oraz doposażenie gminnego ośrodka zdrowia
Rozbudowa i modernizacja infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej	<ul style="list-style-type: none"> • budowa tras rowerowych wykorzystujących istniejące pasy jezdni wraz z zagospodarowaniem miejsc postojowych • budowa tarasów obserwacyjnych, wież widokowych, wiat turystycznych • wyznaczenie szlaków pieszych (w tym ścieżek przyrodniczych i dydaktycznych), rowerowych oraz narciarskich • remonty, modernizacja oraz doposażenie świetlic wiejskich wraz z ich otoczeniem (w tym utworzenie nowych świetlic) • budowa kompleksów rekreacyjno-sportowych • budowa „małej” infrastruktury rekreacyjnej (m.in. place zabaw, boiska wielofunkcyjne, skatepark, park linowy, tor saneczkowy, wiaty wypoczynkowe, siłownie zewnętrzne) • utworzenie systemu informacji turystycznej • modernizacja istniejącej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej • zachowanie i zabezpieczenie obiektów dziedzictwa kulturowego i miejsc pamięci dla celów społecznych • dostosowanie obiektów dziedzictwa kulturowego do funkcji turystycznych i/lub kulturowych
Rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej oraz zapewnienie bezpieczeństwa komunikacyjnego	<ul style="list-style-type: none"> • modernizacja i budowa dróg gminnych • budowa oraz modernizacja i remonty chodników wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych • budowa oraz modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie gminy • współdziałanie w modernizacji dróg powiatowych • budowa dróg wewnętrznych
Zwiększona dostępność oferty edukacyjnej i oświatowej dla mieszkańców Gminy	<ul style="list-style-type: none"> • dodatkowe zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży • poprawa dostępności opieki przedszkolnej • rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej, w tym zagospodarowanie i modernizacja terenów przyszkolnych • modernizacja i remonty szkół
Poprawa usług o charakterze społecznym w gminie	<ul style="list-style-type: none"> • dodatkowe zajęcia dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, • budowa domu opieki dziennej dla osób starszych,
Wzrost aktywności obywatelskiej, społecznej i gospodarczej	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększona oferta spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży oraz osób starszych • utworzenie instytucji kultury i bibliotekoznawstwa • rozwój zasobów kultury i ochrony dziedzictwa narodowego • wspieranie rozwoju oraz współpraca z lokalnymi organizacjami pozarządowymi

	<ul style="list-style-type: none">• wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem
Rozwój sektora mikro i małych przedsiębiorstw	<ul style="list-style-type: none">• wsparcie rozwoju gospodarstw agroturystycznych• wsparcie rozwoju przedsiębiorczości społecznej (np. spółdzielnie socjalne)• utworzenie gminnego inkubatora przedsiębiorczości oraz inkubatora produktów lokalnych• promocja gospodarcza gminy• promocja postaw przedsiębiorczych, w tym system przygotowania młodzieży do rozwoju przedsiębiorczości• promocja samorządu gospodarczego wśród lokalnych przedsiębiorców• wspieranie zatrudnienia oraz mobilności pracowników
Poprawa ładu przestrzennego w gminie	<ul style="list-style-type: none">• aktualizacja planów zagospodarowania przestrzennego• rewitalizacja terenów zdegradowanych• tworzenie nowych terenów inwestycyjnych• integracja funkcjonalna miejscowości z miejscami koncentrującymi rekreację oraz spełniającymi funkcje publiczne i turystyczne
Zwiększona stabilność materialna mieszkańców Gminy	<ul style="list-style-type: none">• przeznaczenie nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową• Stwarzanie warunków do aktywności zawodowej dla osób sprawujących opiekę nad osobami zależnymi• Rozwijanie przedsiębiorczości społecznej (np. spółdzielnie socjalne).
Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu środowiska naturalnego	<ul style="list-style-type: none">• promocja postaw ekologicznych i edukacji ekologicznej• kampanie edukacyjne wpływające na zmianę zachowań ekologicznych oraz kampanie nagłaśniające problem czystości i porządku• likwidacja i monitoring dzikich wysypisk śmieci• sprawny system segregacji i odbioru odpadów komunalnych• wspieranie systemu gospodarki niskoemisyjnej• wspieranie budowy urządzeń oraz montażu instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii dla potrzeb własnych i zewnętrznych

Źródło: opracowania własne

3.9 Wdrażanie, monitoring i ewaluacja

3.9.1 Wdrażanie

Wdrażaniem niniejszej strategii jest zespół czynności służących osiągnięciu postawionych w niej celów poprzez realizację konkretnych przedsięwzięć, koordynacji realizacji w/w przedsięwzięć, monitorowaniu stopnia osiągnięcia celów oraz monitorowaniu aktualności treści strategii i korygowaniu jej w wymagających tego momentach. Podmiotem odpowiedzialnym za organizację i koordynację procesu wdrażania strategii jest Referat

Infrastruktury, Inwestycji, Nieruchomości i Ochrony Środowiska. Do w/w referatu w związku z organizacją procesu wdrażania strategii należy:

- funkcja planistyczna (opracowanie procedur wdrożeniowych poszczególnych zadań strategicznych, w tym metryk zadań strategicznych),
- funkcja monitoringowo-wnioskodawcza (prowadzenie analiz gminy oraz jej otoczenia, propozycje zmian/aktualizacji strategii),
- funkcja wewnętrznej dystrybucji informacji (wymiana informacji, poglądów i koncepcji związanych z realizacją strategii),
- funkcja promocyjna (upublicznienie przebiegu realizacji strategii),
- funkcja koordynacyjna (organizacja współpracy z partnerami realizującymi strategię, w tym m.in. z podmiotami niezależnymi od gminy).

3.9.2 Monitoring i ewaluacja

Monitoring i ewaluacja są formą dokonywania oceny realizacji strategii. Są zatem elementami wdrażania strategii, pozwalającymi dokonać oceny stopnia osiągnięcia (realizacji) założonych w niej⁸ celów oraz zgodności zadań z założonymi w strategii celami. Monitoring i ewaluacja wskazują również na ewentualne i czasami konieczne zmiany w zapisach strategii, które są niejako wymuszone poprzez zmiany bądź to w otoczeniu, bądź to wewnątrz samej gminy. Monitoring, a szczególnie ewaluacja dają m.in. odpowiedź na podstawowe pytania:

- Jak udaje się realizować założoną strategię (w jakim miejscu, w jakim momencie jej realizacji jesteśmy, jakie osiągamy efekty)?
- Co wymaga zmiany, wprowadzenia do strategii bądź wyłączenia z niej, ze względu na uzasadnione zmiany, których nie można było przewidzieć na etapie opracowywania dokumentu?

Stosowane na tym etapie narzędzia pozwalają ocenić przebieg i rezultaty realizowanej strategii. Stąd też mówimy o ocenie dynamicznej i statycznej. Ocena dynamiczna to ocena postępów w realizacji celów dokonywana stale w czasie, czyli w sposób ciągły. Nazywana jest ona monitoringiem. Ocena statyczna to ocena realizacji i efektów (rezultatów) wraz z kontekstem społeczno-ekonomicznym dokonywana w określonych momentach czasu (ex-ante, on-going, ex-post). Nazywana jest ona ewaluacją. Za monitoring strategii

⁸ Sztando A., Wdrażanie strategii rozwoju jednostki samorządu terytorialnego, [w] Dylematy rozwoju lokalnego i regionalnego na początku XXI wieku, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu nr 101, 2010, str. 189

Strategia Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny do 2025 r.

odpowiedzialny jest także Referat Infrastruktury, Inwestycji, Nieruchomości i Ochrony Środowiska, z kolei ewaluacja będzie realizowana poprzez zewnętrznych i niezależnych ekspertów. Podsumowując można stwierdzić, iż monitoring pozwoli na uzyskanie informacji o postępach w realizacji założonych celów („rejestracja” produktów) i ewentualnie dokonanie bieżących korekt w procesie wdrażania strategii, z kolei ewaluacja pozwoli na sformułowanie wniosków i rekomendacji (ustalenie związków pomiędzy podjętymi działaniami a uzyskanymi efektami) służących udoskonaleniu/aktualizacji strategii.

Spis tabel

Tabela 1: Harmonogram konsultacji społecznych	7
Tabela 2: Sytuacja demograficzna w gminie Sitkówka-Nowiny w 2014 roku.....	22
Tabela 3: Struktura własności gruntów leśnych na terenie Gminy Sitkówka-Nowiny.....	24
Tabela 4: Liczba mieszkańców w poszczególnych miejscowościach w latach 2010-2014.....	31
Tabela 5: Frekwencja wyborcza mieszkańców Gminy w latach 2005-2014.	51
Tabela 6: Wydatki na transport i łączność w latach 2012-2014.....	61
Tabela 7: Urządzenia sieciowe wodociągowe w Gminie Sitkówka-Nowiny	61
Tabela 8: Kanalizacja (dane UG Sitkówka-Nowiny).....	62
Tabela 9: Dochody Gminy Sitkówka-Nowiny w latach 2010-2013	74
Tabela 10: Wydatki Gminy Sitkówka-Nowiny w latach 2010-2013	74
Tabela 11: Dochody wg rodzajów w Gminie Sitkówka-Nowiny w latach 2010-2013.....	75
Tabela 12: Struktura wydatków w Gminie Sitkówka-Nowiny w 2013 r.....	76
Tabela 13: Analiza SWOT Gminy Sitkówka-Nowiny.....	82
Tabela 14: Cele strategiczne i operacyjne Gminy Sitkówka-Nowiny	91
Tabela 15: Zadania do realizacji w Gminie Sitkówka-Nowiny.	92

Spis schematów

Schemat 1: Układ zależności oraz hierarchia europejskich, krajowych i regionalnych dokumentów strategicznych.	8
Schemat 2: Struktura Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do 2020 r.	11

Spis rysunków

Rysunek 1: Położenie Gminy Sitkówka-Nowiny w powiecie kieleckim	20
Rysunek 2: Przyrost naturalny w Gminie w latach 2007-2013.....	32
Rysunek 3: Migracja w Gminie w latach 2007-2013.....	32
Rysunek 4: Piramida wieku mieszkańców Gminy Sitkówka-Nowiny w 2013 roku	33
Rysunek 5: Zakupy woluminów (szt.)/ilość użytkowników biblioteki w latach 2010-2014... ..	35
Rysunek 6: Liczba wypożyczeń księgozbioru GBP w Nowinach w latach 2010-2014	36
Rysunek 7: Dzieci w wieku 3-6 lat objęte wychowaniem przedszkolnym w latach 2007-2013	41
Rysunek 8: Dzieci objęte opieką przedszkolną w latach 2007-2013 ze względu na rodzaj placówki	42
Rysunek 9: Dzieci objęte i nieobjęte opieką żłobka gminnego w latach 2007-2013.....	43
Rysunek 10: Uczniowie szkół podstawowych oraz gimnazjalnych w latach 2007-2013.....	44
Rysunek 11: Uczniowie szkoły zawodowej oraz liceum w latach 2007-2013	44
Rysunek 12: Liczba porad świadczonych przez SZPOZ w Nowinach w latach 2009-2014 ...	47
Rysunek 13: Ilości świadczeń przyznanych przez GOPS w latach 2010-2013	47
Rysunek 14: Powody przyznawanie pomocy społecznej na terenie Gminy	48
Rysunek 15: Zadania zlecone realizowane przez organizacje pozarządowe w latach 2010-2013	50

Strategia Rozwoju Gminy Sitkówka-Nowiny do 2025 r.

Rysunek 16: Kwoty wydatkowane przez Gminę na cele społeczne w latach 2010-2013	51
Rysunek 17: Bezrobotni mieszkańcy Gminy Sitkówka-Nowiny w latach 2007-2015	53
Rysunek 18: Struktura bezrobocia w podziale na płeć w latach 2007-2015	54
Rysunek 19: Liczba podmiotów w Gminie wg rodzajów działalności w latach 2010-2013 ...	55
Rysunek 20: Zamówienia publiczne (kwoty netto) Gminy Sitkówka-Nowiny o wartości powyżej 14 tys. euro (od 2014 r. powyżej 30 tys. euro)	59
Rysunek 21: Schemat organizacyjny Gminy.	73
Rysunek 22: Ocena poszczególnych aspektów życia w Gminie Sitkówka-Nowiny	78
Rysunek 23: Stwierdzenia charakteryzujące Gminę Sitkówka-Nowiny	79
Rysunek 24: Najpilniejsze przedsięwzięcia do realizacji w perspektywie najbliższych kilku lat w Gminie Sitkówka-Nowiny	80
Rysunek 25: Funkcjonowanie Urzędu Gminy oraz podległych jednostek organizacyjnych ...	81
Rysunek 26: Schemat analizy SWOT	82
Rysunek 27: Normatywne strategie działania	85
Rysunek 28: Macierz SWOT/TOWS Gminy Sitkówka-Nowiny	86
Rysunek 29: Zrównoważony rozwój	89

Spis zdjęć

Zdjęcia 1: Rzeka Bobrza	26
Zdjęcia 2: Kamieniołom w Szewcach	27
Zdjęcia 3: Pomnik w Szewcach oraz Park i Zespół Dworski w Zgórsku	29
Zdjęcia 4: Od góry: „Szewczanki” i „Kowalanki”, od dołu: Chór Nowina i orkiestra Dęta Nowiny	34
Zdjęcia 5: Od góry: Dni Nowin 2013 r., Dożynki Gminne 2014 r., od dołu: Obchody przy pomniku pomordowanych żołnierzy AK – Zgórsko 2014 r., Rocznica Bitwy pod Szewcami 2014 r.	35
Zdjęcia 6: GKS Nowiny, UKS Ekom-Futsal	38
Zdjęcia 7: Zawody na torze Motokrosowym w Kowali	39
Zdjęcia 8: Pływalnia „Perła” w Nowinach	39
Zdjęcia 9: Świetlica w Szewcach, bal karnawałowy w świetlicy.	45
Zdjęcia 10: Świetlica w Nowinach, klub Miniaturka	46
Zdjęcia 11: od góry: Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Nowinach, Szkoła podstawowa w Nowinach, od dołu: Szkoła Podstawowa w Kowali, Szkoła Podstawowa w Bolechowicach	65
Zdjęcia 12: od lewej: stadion w Nowinach, boisko „Orlik” w Nowinach	66
Zdjęcia 13: Hala przy ZSP w Nowinach, budynek GOK-u „Perła” w Nowinach.	67
Zdjęcia 14: Plac zabaw w Nowinach, Plac zabaw w Bolechowicach	67
Zdjęcia 15: Samorządowy Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Nowinach	70
Zdjęcia 16: Budynek Urzędu Gminy Sitkówka-Nowiny.	72